

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу
Кафедра фінансів, банківської та страхової справи**

Кулик Дмитро Олександрович

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **Інноваційні рішення фінансового управління страховими компаніями (на прикладі ПрАТ СК «Євроінс Україна»)**

Група: **Е-8-24-М1ФБС (2,0 з)**

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Спеціалізація: -

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів, текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ (підпис)

Кулик Д.О.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

д.е.н, професор

(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Кришталь Г.О.

(прізвище та ініціали)

Допущено до захисту перед ЕК

Завідувач кафедри

д.е.н., професор

(посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Кришталь Г.О.

(прізвище та ініціали)

Київ 2026 р.

АНОТАЦІЯ

Кулик Дмитро Олександрович. Інноваційні рішення фінансового управління страховими компаніями (на прикладі ПрАТ СК «Євроінс Україна»)– Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» - Міжрегіональна Академія управління персоналом. – Київ, 2026.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретико-методологічних засад та прикладних аспектів фінансового управління страховими компаніями в умовах високої економічної турбулентності, воєнного стану та трансформації фінансового середовища. У першому розділі досліджено економічну сутність фінансової діяльності страхової компанії, визначено її роль у системі корпоративного управління та обґрунтовано концептуальні засади реалізації фінансового управління в страховому секторі. У другому розділі проведено комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності Євроінс Україна, здійснено оцінювання діючої системи фінансового управління, структури страхових резервів, доходів, витрат та фінансових результатів. На основі системи фінансово-економічних показників визначено рівень ефективності управлінських рішень, виявлено ключові ризики, обмеження та напрями подальшого вдосконалення фінансового менеджменту страхової компанії. У третьому розділі розроблено практичні рекомендації щодо інноваційної модернізації системи фінансового управління страховою компанією. Побудовано економіко-математичну модель оптимізації страхового портфеля з використанням перестраховального захисту, здійснено прогнозування результативності страхових операцій та проведено сценарне моделювання майбутніх фінансових показників.

Ключові слова: страхова компанія, фінансове управління, страховий портфель, страхові резерви, фінансова стійкість, платоспроможність, перестраховування, управління ризиками.

ABSTRACT

Kulyk Dmytro. Innovative Financial Management Solutions for Insurance Companies (Based on the Case of Euroins Ukraine). – Manuscript.

Qualification thesis submitted for obtaining the Master's degree. – Interregional Academy of Personnel Management, Kyiv, 2026.

The qualification thesis is devoted to the study of theoretical, methodological, and applied aspects of financial management in insurance companies under conditions of high economic turbulence, martial law, and transformation of the financial environment.

The first chapter examines the economic essence of the financial activity of an insurance company, identifies its role within the corporate management system, and substantiates the conceptual foundations for the implementation of financial management in the insurance sector.

The second chapter provides a comprehensive analysis of the financial and economic activities of Euroins Ukraine. The current financial management system, the structure of insurance reserves, revenues, expenses, and financial performance indicators are evaluated. Based on a system of financial and economic indicators, the effectiveness of managerial decisions is assessed, while key risks, constraints, and areas for further improvement of the company's financial management system are identified.

The third chapter develops practical recommendations aimed at the innovative modernization of the insurance company's financial management system. An economic and mathematical model for optimizing the insurance portfolio through reinsurance protection mechanisms has been developed. In addition, forecasting of insurance operations performance and scenario modeling of future financial indicators have been carried out.

Keywords: insurance company, financial management, insurance portfolio, insurance reserves, financial stability, solvency, reinsurance, risk management.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ КОМПАНІЯМИ	8
1.1. Економічна сутність фінансової діяльності страхової компанії як базису формування управлінських рішень.....	8
1.2. Концептуальні засади, форми та інструменти реалізації фінансового управління у страхових компаніях.....	15
1.3. Механізми адаптивного фінансового управління страховими компаніями.....	28
Висновки до розділу 1.....	41
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ ЄВРОІНС УКРАЇНА).....	42
2.1. Організаційно-економічний аналіз функціонування страхової компанії ..	42
2.2. Оцінка діючої системи фінансового управління та особливостей управління страховими резервами, доходами і витратами.....	52
2.3. Комплексний аналіз ефективності фінансового управління страховою компанією	67
Висновки до розділу 2.....	81
РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНА МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	83
3.1. Економіко-математичне моделювання збалансованості страхового портфеля на основі оптимізації перестраховального захисту.....	83
3.2. Інтеграція цифрових технологій, аналітичних платформ та інноваційних фінансових рішень у систему управління страховою компанією.....	98
Висновки до розділу 3.....	109
ВИСНОВКИ.....	111

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	115
ДОДАТКИ.....	122

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах повномасштабної військової агресії проти України функціонування фінансового сектору зазнало системних трансформацій, що істотно змінили умови ведення бізнесу, структуру ризиків та підходи до стратегічного управління капіталом. Особливо гостро ці процеси проявляються у страховому секторі, діяльність якого безпосередньо залежить від рівня економічної стабільності, прогнозованості фінансових потоків та здатності оперативно реагувати на кризові зміни зовнішнього середовища. За таких умов питання модернізації фінансового управління страховими компаніями набуває не лише прикладного, а й стратегічного значення.

Воєнний стан сформував принципово нову архітектуру фінансових ризиків для страховиків, пов'язану із зростанням невизначеності, зміною структури клієнтського попиту, посиленням валютних коливань, підвищенням рівня інфляційного тиску та загальною дестабілізацією інвестиційного середовища. У таких умовах традиційні інструменти фінансового менеджменту поступово втрачають достатній рівень ефективності, що актуалізує потребу у впровадженні інноваційних управлінських рішень, орієнтованих на підвищення фінансової стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності страхових компаній.

Особливого значення набуває цифрова трансформація фінансових процесів, що передбачає використання сучасних інформаційно-аналітичних систем, технологій штучного інтелекту, прогнозної аналітики, автоматизації управлінських процедур та інструментів обробки великих масивів даних. Застосування таких рішень дозволяє страховим компаніям не лише підвищувати якість фінансового планування та контролю, а й формувати

більш гнучкі механізми управління страховими резервами, тарифною політикою, інвестиційними ресурсами та перестраховальним захистом.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових підходів до формування ефективної системи фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнної економіки, коли здатність до швидкої адаптації, прогнозування ризиків та забезпечення безперервності фінансової діяльності стає визначальним фактором довгострокової стабільності бізнесу. Практична цінність такого дослідження полягає у розробці дієвих механізмів інтеграції інноваційних рішень у фінансову діяльність страхових компаній з метою підвищення їхньої ринкової стійкості та захисту інтересів страхувальників.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо впровадження інноваційних рішень у систему фінансового управління Євроінс Україна в умовах воєнного стану з метою підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення стабільності страхових операцій та зміцнення конкурентних позицій на страховому ринку.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання дослідження**:

- дослідити теоретичні засади організації фінансової діяльності страхової компанії в системі корпоративного управління;
- систематизувати сучасні форми, інструменти та механізми фінансового управління страховими компаніями;
- дослідити особливості адаптивного фінансового управління в умовах кризової невизначеності;
- провести комплексний аналіз фінансово-економічної діяльності Євроінс Україна;
- оцінити ефективність існуючої системи управління страховими резервами, доходами, витратами та прибутковістю;

- розробити економіко-математичну модель оптимізації структури страхового портфеля з урахуванням перестраховального захисту;
- здійснити прогнозування фінансових результатів страхової діяльності та сценарне моделювання майбутніх показників;
- обґрунтувати напрями інтеграції цифрових технологій та інноваційних фінансових інструментів у систему управління страховою компанією.

Об’єктом дослідження є фінансова діяльність страхової компанії як складова системи корпоративного фінансового управління.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів інтеграції інноваційних механізмів фінансового управління в діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану.

Методологічну основу дослідження становлять методи теоретичного узагальнення, фінансового аналізу, коефіцієнтної оцінки, трендового аналізу, економіко-статистичного моделювання, прогнозування, аналітичних групувань, порівняльного аналізу та економіко-математичного моделювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості впровадження запропонованих управлінських рішень у діяльність Євроінс Україна з метою підвищення рентабельності, платоспроможності, ефективності управління ризиками та зміцнення конкурентних переваг на страховому ринку України.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВИМИ КОМПАНІЯМИ

1.1. Економічна сутність фінансової діяльності страхової компанії як базису формування управлінських рішень

Зростання масштабів соціально-економічної нестабільності, посилення глобальних і внутрішніх ризиків, а також динамічні трансформації ринкового середовища обумовлюють зростання ролі страхових компаній у забезпеченні фінансової безпеки населення, бізнесу та економіки загалом. У сучасних умовах страховики виступають не лише суб'єктами, що надають послуги у сфері особистого та майнового страхування, а й важливими фінансовими інститутами, які акумулюють значні обсяги капіталу, перерозподіляють фінансові ризики та формують інвестиційний потенціал національної економіки. Саме завдяки ефективному ринковому позиціонуванню, розширенню продуктової лінійки та впровадженню сучасних механізмів взаємодії з клієнтами страхові компанії формують власну дохідну базу та здійснюють розподіл фінансових ресурсів у межах операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Активізація фінансової діяльності страховиків має вагоме макроекономічне значення, оскільки сприяє залученню додаткових інвестиційних ресурсів, розвитку довгострокового фінансування, ефективному перерозподілу капіталу та розширенню можливостей реалізації інвестиційних стратегій. За таких умов страхові компанії отримують додаткові інструменти для диверсифікації джерел доходів, підвищення ліквідності та формування стійких конкурентних переваг на фінансовому ринку.

У науковій економічній літературі фінансову діяльність страхових компаній розглядають як цілісну систему управлінських, організаційних та

економічних заходів, спрямованих на забезпечення стабільного функціонування страховика як у поточному періоді, так і в довгостроковій перспективі. Така діяльність передбачає акумулювання фінансових ресурсів, їх ефективний розподіл, контроль за рухом капіталу та забезпечення своєчасного виконання фінансових зобов'язань перед усіма учасниками страхового процесу. У більш широкому трактуванні фінансова діяльність охоплює процеси формування власного капіталу, залучення зовнішніх джерел фінансування, управління кредитними ресурсами, розміщення тимчасово вільних коштів, отримання інвестиційних доходів, а також використання фінансових інструментів для забезпечення фінансової стійкості компанії.

Окремі наукові підходи трактують фінансову діяльність страховика як систему форм, методів та інструментів, що забезпечують фінансове супроводження господарської діяльності компанії та спрямовані на досягнення стратегічних цілей її розвитку. У такому розумінні фінансова діяльність виступає основою реалізації корпоративної фінансової політики та важливим елементом стратегічного управління страховим бізнесом.

Відповідно до чинного законодавства України, фінансова діяльність страхових компаній охоплює здійснення операцій у сфері страхування, фінансового посередництва, управління фінансовими активами та надання інших супутніх фінансових послуг, передбачених законодавчо-нормативною базою.

Таким чином, фінансова діяльність страхової компанії є складною багаторівневою системою економічних відносин, яка включає процеси планування, формування, розподілу, інвестування та контролю фінансових ресурсів з метою забезпечення стабільного функціонування, виконання зобов'язань перед клієнтами та досягнення стратегічних цілей розвитку. Водночас фінансова діяльність страховиків характеризується специфічною системою фінансових взаємозв'язків із різними учасниками ринку.

Зокрема, фінансові відносини страхових компаній формуються між страховиком і страхувальниками у процесі надання страхового захисту та отримання страхових платежів; між страховими компаніями та страховими посередниками щодо реалізації страхових продуктів і виплати агентських або брокерських винагород; між страховиками та перестраховиками в межах передачі частини ризиків для забезпечення фінансової стійкості; між центральним офісом компанії та її структурними підрозділами щодо фінансування витрат, внутрішнього розподілу доходів та управління прибутком; між страховиком та персоналом у частині оплати праці, матеріального стимулювання та участі у фінансових результатах; а також між страховою компанією і державою в процесі податкового регулювання, виконання соціальних зобов'язань та дотримання фінансового законодавства.

Оскільки фінанси страхових компаній є складовою системи корпоративних фінансів, їх функціонування багато в чому базується на загальних принципах фінансового менеджменту підприємств. У цьому контексті фінанси страховика реалізують класичні функції корпоративних фінансів — розподільчу, яка забезпечує формування та перерозподіл фінансових ресурсів, і контрольну, що спрямована на моніторинг ефективності використання капіталу, фінансової дисципліни та досягнення стратегічних фінансових результатів.

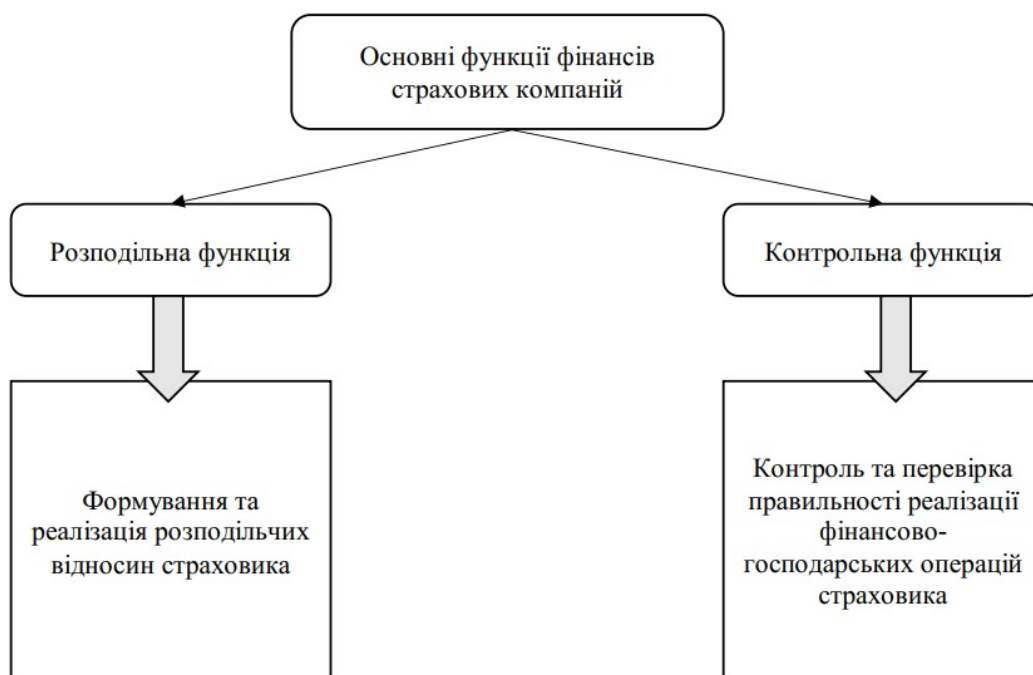

Рисунок 1.1. Основні функції фінансів страхової компанії

Зміст розподільчої функції фінансів страхової компанії проявляється у механізмах формування, акумулювання та подальшого перерозподілу фінансових ресурсів між учасниками страхових правовідносин. Специфіка страхового бізнесу полягає у наявності замкненої системи перерозподільних економічних відносин, в межах якої фінансові ресурси концентруються шляхом надходження страхових премій від страхувальників та спрямовуються на компенсацію збитків у разі настання страхових випадків. Такий механізм функціонування базується на колективному розподілі ризиків між усіма учасниками страхового процесу, а ключовим об'єктом реалізації цієї функції виступає страховий фонд, який є фінансовою основою забезпечення страхової відповідальності компанії.

Поряд із розподільчою функцією фінансова система страховика реалізує також контрольну функцію, яка має важливе значення для забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності компанії. Її зміст полягає у постійному моніторингу правильності розрахунку страхових тарифів, повноти надходження страхових платежів, обґрунтованості формування страхових резервів та відповідності обсягів прийнятих страхових зобов'язань наявним фінансовим ресурсам. Реалізація контрольної функції дозволяє своєчасно

виявляти потенційні фінансові дисбаланси, мінімізувати ризики недостатності капіталу та забезпечувати виконання страховиком своїх зобов'язань перед клієнтами.

Фінансова діяльність страхової компанії здійснюється на основі певної системи організаційних принципів, що формуються з урахуванням особливостей страхового бізнесу, правового статусу страховика, масштабів його діяльності та специфіки страхових продуктів. Дані принципи визначають загальну логіку побудови фінансового менеджменту та створюють основу для ефективного управління страховими операціями, капіталом, резервами та інвестиційними ресурсами.

Страхування як окремий вид підприємницької діяльності має власну економічну природу та функціонує відповідно до сукупності базових принципів, які забезпечують стабільність страхового ринку та захист економічних інтересів усіх його учасників. У науковій літературі прийнято виокремлювати загальні та спеціалізовані принципи організації фінансової діяльності страхової компанії. Загальні принципи охоплюють фінансову самостійність, рентабельність, безперервність діяльності, ефективність використання ресурсів та фінансову відповідальність. Водночас специфічні принципи пов'язані з особливостями страхового бізнесу та включають принцип страхового ризику, еквівалентності страхових відносин, солідарного розподілу збитків, формування достатнього резервного капіталу, диверсифікації ризиків та забезпечення перестраховального захисту.

Комплексна реалізація зазначених принципів створює передумови для формування ефективної системи фінансового управління страховою компанією, підвищення її фінансової стійкості, конкурентоспроможності та здатності адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Таблиця 1.1

Загальні та специфічні принципи організації фінансів страховика

Загальні	Специфічні
Господарська та фінансова	Замкнута розкладка можливих збитків між

незалежність	зацікавленими особами
Плановість	Перерозподіл страхових премій в часі та просторі
Фінансова відповідальність	Солідарна розкладка збитку між зацікавленим колом осіб
Самоокупність	Створення цільового грошового фонду
Раціональність і оптимізація (забезпечення ефективності)	Принцип фінансової еквівалентності
Оперативність та гнучкість	Фінансова стійкість і безпека
Матеріальна зацікавленість	Поверненність мобілізованих страхових премій

Джерело : складено автором на основі [51, с.152]

Для більш глибокого розуміння специфіки фінансової діяльності страховика доцільно детально дослідити спеціалізовані принципи організації фінансів страхової компанії, оскільки саме їх практична реалізація формує основу стабільного функціонування страхового бізнесу, забезпечує виконання страхових зобов'язань та створює передумови для довгострокового розвитку компанії. На відміну від загальних принципів корпоративних фінансів, спеціальні принципи фінансової діяльності страховиків обумовлені природою страхового ризику, імовірнісним характером страхових подій та необхідністю постійного балансування між рівнем прийнятих зобов'язань і фінансовими можливостями компанії.

Першочерговим є принцип формування цільового страхового фонду, який визначає одну з базових особливостей страхового бізнесу. Його сутність полягає в тому, що фінансові ресурси, сформовані за рахунок страхових премій клієнтів, мають суворо визначене цільове призначення та використовуються переважно для покриття страхових виплат у разі настання передбачених договором ризикових подій. Такий підхід забезпечує виконання основної соціально-економічної функції страхування — фінансового захисту страхувальників та компенсації їхніх матеріальних втрат.

Важливе місце займає принцип замкненого перерозподілу збитків, який характеризує механізм функціонування страхового захисту як колективної

системи взаємної фінансової підтримки. Його економічний зміст полягає у тому, що учасники страхових відносин, сплачуючи страхові внески, формують спільний страховий фонд, кошти якого використовуються для відшкодування збитків тим учасникам, які зазнали фінансових втрат. При цьому внесені кошти не підлягають поверненню конкретному учаснику, оскільки вони стають елементом загального механізму ризикового перерозподілу.

Наступним важливим елементом є принцип солідарності страхових відносин, який передбачає колективну участь усіх страхувальників у покритті потенційних збитків окремих учасників системи. Особливість цього принципу полягає в тому, що навіть своєчасна та повна сплата страхових внесків не гарантує безпосереднього отримання страхового відшкодування кожним учасником, оскільки виплата здійснюється лише за фактом настання страхового випадку. Саме це формує економічну природу страхування як інструменту колективного захисту від ризиків.

Не менш важливим є принцип повернення мобілізованих страхових ресурсів, який частково має спільні риси з кредитними відносинами. У страховій сфері мобілізовані кошти не залишаються статичними, а перебувають у постійному фінансовому обороті, забезпечуючи формування резервів, інвестиційну діяльність та виконання зобов'язань перед клієнтами. Таким чином, тимчасово акумульовані кошти використовуються страховиком для отримання додаткового фінансового результату за умови збереження ліквідності та платоспроможності.

Особливе значення для страхового бізнесу має принцип перерозподілу страхових платежів у часі та просторі. Його сутність полягає у тому, що формування та використання страхових фондів не обмежується межами одного звітного періоду чи окремої території. Завдяки ймовірнісному характеру настання страхових випадків кошти можуть накопичуватися протягом тривалого часу та використовуватися у майбутніх періодах, що дозволяє страховим компаніям забезпечувати безперервність страхового захисту навіть в умовах масштабних кризових явищ.

Важливим з позиції фінансового менеджменту є принцип фінансової еквівалентності, який передбачає збалансованість між обсягами залучених страхових премій та обсягами страхових виплат і резервів. Це означає, що фінансова модель страховика повинна забезпечувати такий рівень тарифної політики та управління ризиками, за якого накопичені кошти будуть достатніми для виконання прийнятих зобов'язань перед клієнтами без втрати фінансової стійкості.

Окремої уваги потребує принцип фінансової стійкості та безпеки, який є фундаментальним для функціонування будь-якої страхової компанії. Його реалізація передбачає формування достатнього обсягу власного капіталу, страхових резервів, ліквідних активів та перестраховального захисту, що дозволяє компанії виконувати зобов'язання навіть за умов масового настання страхових випадків або погіршення макроекономічної ситуації. Одночасно страховик, як суб'єкт підприємницької діяльності, повинен забезпечувати прибутковість для власників капіталу, підтримувати інвестиційну активність та зберігати конкурентні позиції на ринку.

Важливо зазначити, що всі перелічені принципи формують єдину взаємопов'язану систему фінансового управління страховою компанією. Ефективність реалізації одного принципу безпосередньо залежить від дотримання інших, а порушення хоча б одного з них може призвести до дисбалансу фінансових потоків, зниження ліквідності, недостатності резервів, втрати платоспроможності та послаблення ринкових позицій страховика.

Отже, фінанси страхової компанії доцільно розглядати як складну систему економічних відносин, що виникають у процесі формування, розподілу, перерозподілу та використання фінансових ресурсів страховика. Ця система забезпечує не лише виконання страхових зобов'язань перед клієнтами та захист їхніх майнових інтересів, а й створює фінансову основу для прибуткової діяльності компанії, розвитку інвестиційного потенціалу, зміцнення конкурентоспроможності та забезпечення довгострокової фінансової стійкості в умовах нестабільного економічного середовища.

1.2. Концептуальні засади, форми та інструменти реалізації фінансового управління у страхових компаніях

Фінансова діяльність страхових компаній є одним із ключових напрямів забезпечення стабільного функціонування, безперервності операційної діяльності та реалізації довгострокових стратегічних цілей розвитку. Саме через ефективну організацію фінансових процесів страховик отримує можливість підтримувати необхідний рівень капіталізації, забезпечувати платоспроможність, виконувати взяті зобов'язання перед страхувальниками та формувати інвестиційний потенціал для подальшого розвитку.

У структурі фінансової діяльності страхових компаній важливе місце займають операції, пов'язані з формуванням та управлінням власним капіталом. До таких операцій належать емісія корпоративних прав або акцій, залучення додаткового акціонерного капіталу, зворотний викуп раніше випущених цінних паперів, а також розподіл чистого прибутку шляхом виплати дивідендів власникам компанії. Зазначені інструменти дозволяють страховим організаціям підтримувати оптимальну структуру капіталу, зміцнювати фінансову незалежність та підвищувати інвестиційну привабливість на фінансовому ринку.

Окрім використання власних джерел фінансування, страхові компанії активно застосовують механізми залучення позикового капіталу. Це може здійснюватися шляхом отримання банківських кредитів, випуску боргових фінансових інструментів або залучення інших форм зовнішнього фінансування. Залучені ресурси використовуються для підтримання ліквідності, фінансування інвестиційних програм, покриття тимчасових касових розривів або розширення масштабів діяльності. Водночас важливою складовою фінансового управління виступає своєчасне обслуговування

боргових зобов'язань, включаючи погашення основної суми боргу та сплату відсотків за користування фінансовими ресурсами.

Таким чином, грошові надходження від фінансової діяльності страховика формуються переважно за рахунок емісії акцій, внесків власників, залучення кредитних ресурсів, випуску боргових інструментів та інших форм мобілізації капіталу. Водночас напрямами вибуття фінансових ресурсів виступають виплата дивідендів акціонерам, викуп власних акцій, погашення кредиторської заборгованості, виконання податкових зобов'язань та інші платежі, пов'язані з фінансовим забезпеченням діяльності компанії.

Відмінною рисою фінансових відносин у страховій сфері є специфічна організація руху грошових потоків, яка суттєво відрізняє страховий бізнес від більшості інших суб'єктів господарювання. Особливість полягає у функціонуванні двох відносно самостійних, але взаємопов'язаних фінансових потоків. Перший потік пов'язаний із безпосереднім здійсненням страхової діяльності та включає надходження страхових премій, формування страхових резервів, здійснення страхових виплат та перестраховальних операцій. Другий потік формується в межах фінансово-інвестиційної діяльності страхової компанії та охоплює операції з управління власним і залученим капіталом, розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів, отримання інвестиційного доходу та реалізацію стратегічних фінансових рішень.

Взаємодія зазначених грошових потоків формує фінансову архітектуру страхової компанії та визначає рівень її фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та конкурентоспроможності в довгостроковій перспективі. Саме тому ефективне управління рухом фінансових ресурсів у страховій діяльності виступає одним із визначальних факторів стабільного розвитку страховика в умовах високої ринкової невизначеності.

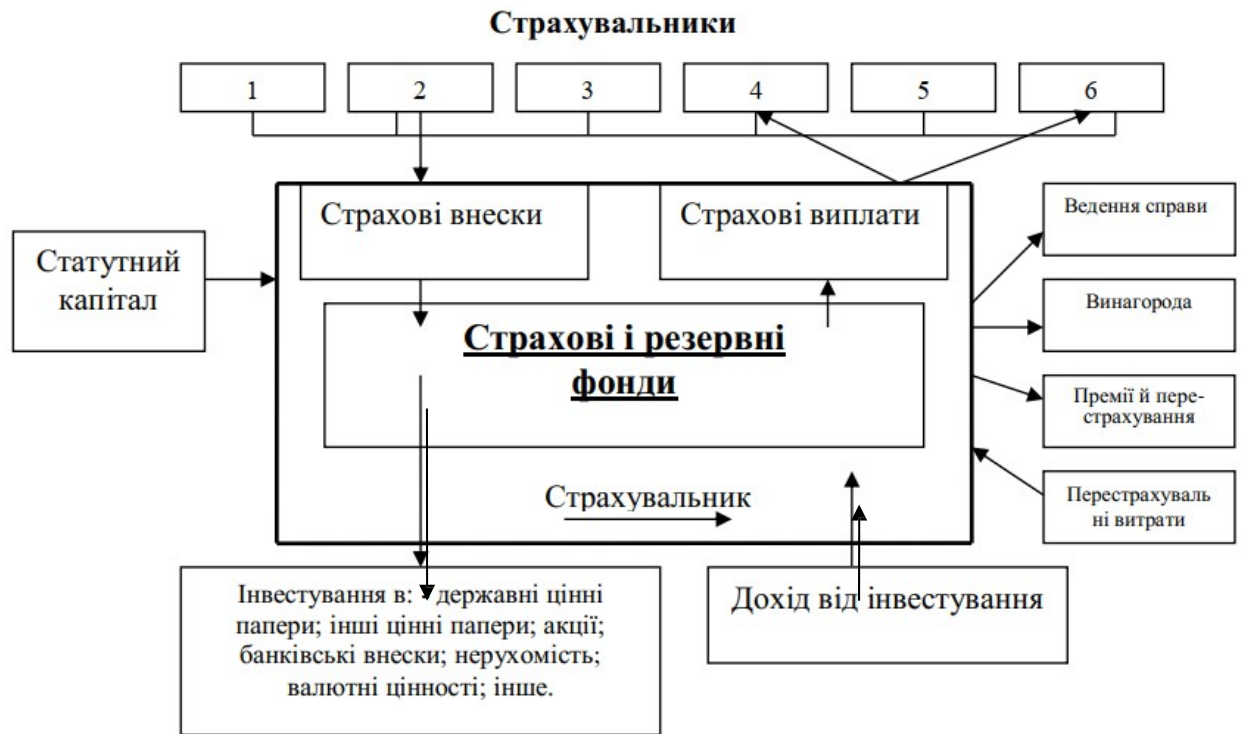

Рисунок 1.2. Схема фінансової діяльності страхових компаній

Джерело : складено автором на основі [22, с.64]

Рух фінансових ресурсів у страховій компанії характеризується складною багаторівневою структурою, де кожен грошовий потік виконує окрему економічну функцію та забезпечує стабільність страхового бізнесу. Одним із ключових напрямів використання фінансових ресурсів страховика є здійснення страхових виплат, які виступають основним інструментом реалізації страхового захисту клієнтів. Саме через механізм страхових компенсацій забезпечується виконання компанією своїх договірних зобов'язань перед страхувальниками у випадку настання передбачених договором ризикових подій. Для гарантування своєчасності таких виплат страховик формує систему страхових резервів і спеціалізованих фондів, які створюють фінансову основу стабільного функціонування компанії.

Після формування достатнього обсягу резервного капіталу частина тимчасово вільних фінансових ресурсів може бути спрямована на інвестиційну діяльність. Особливість фінансової моделі страховика полягає в тому, що

акумульовані кошти резервів, до моменту виникнення потреби у здійсненні страхових виплат, можуть ефективно використовуватися для отримання додаткового інвестиційного доходу. Як правило, такі ресурси розміщуються у фінансові інструменти з помірним або низьким рівнем ризику, що дозволяє зберігати ліквідність і водночас забезпечувати приріст капіталу. До основних напрямів розміщення належать банківські депозити, державні цінні папери, корпоративні облігації, акції стабільних компаній, короткострокові фінансові інструменти, а також інші інвестиційні активи, дозволені чинним законодавством. Отриманий дохід у вигляді відсотків, дивідендів чи приросту вартості активів виступає додатковим джерелом формування фінансового результату страхової компанії.

Окремий напрям використання фінансових ресурсів пов'язаний із забезпеченням внутрішнього функціонування страхової організації. До цієї групи витрат належать адміністративні витрати, оплата праці персоналу, витрати на розвиток інформаційних технологій, маркетингове просування страхових продуктів, утримання регіональної мережі, комісійна винагорода страховим агентам і брокерам, а також інші операційні витрати, необхідні для підтримання конкурентоспроможності компанії на ринку. Саме ефективність управління цими витратами безпосередньо впливає на рівень прибутковості страховика.

Формування доходів страхових компаній має багатокomпонентний характер. Основну частку доходної бази традиційно становлять страхові премії (страхові внески), які надходять від клієнтів відповідно до укладених договорів страхування. Водночас сучасна модель функціонування страхового бізнесу передбачає диверсифікацію джерел доходу. Окрім надходжень від страхової діяльності, страховик може отримувати фінансовий результат від інвестиційної діяльності, розміщення коштів на депозитах, операцій з цінними паперами, консалтингових послуг, управління ризиками, проведення корпоративного навчання, інформаційного супроводу клієнтів та інших суміжних напрямів бізнес-активності.

Фінансовий результат страхової діяльності визначається через співвідношення отриманих доходів та понесених витрат. Прибуток від страхових операцій формується за умови, коли обсяг страхових премій, інвестиційних доходів та інших надходжень перевищує суму страхових виплат, адміністративних витрат, витрат на перестраховування та інших фінансових зобов'язань компанії. Водночас практика функціонування страхового ринку економічно розвинених країн демонструє, що стратегічно вагомим джерелом прибутковості страховиків дедалі частіше стає саме інвестиційна діяльність, а не виключно операції зі страхування. Це пояснюється тим, що значні обсяги тимчасово вільних страхових резервів дозволяють компаніям формувати стійкий інвестиційний портфель і отримувати додатковий фінансовий ефект від ефективного управління капіталом.

Важливим елементом фінансової архітектури страхової компанії виступає система страхових резервів та фондів. Їх формування здійснюється за рахунок регулярних відрахувань від страхових премій, отриманих за договорами страхування та перестраховування упродовж звітного періоду. Економічна природа страхових резервів полягає в тому, що вони являють собою спеціалізовані фінансові ресурси цільового призначення, які створюються для забезпечення майбутніх страхових виплат та виконання прийнятих страховиком зобов'язань. При цьому такі резерви не можуть розглядатися як прибуток страхової компанії, оскільки мають чітко визначене функціональне призначення та обмеження щодо використання.

Важливо також розмежовувати страхові резерви та резервні фонди загальногосподарського призначення. Якщо резервний фонд підприємства формується для покриття можливих фінансових втрат чи непередбачених витрат у межах господарської діяльності, то страхові резерви мають виключно спеціалізований характер і безпосередньо пов'язані із забезпеченням страхових зобов'язань перед клієнтами. Відповідно до нормативно-правового регулювання України, страхові резерви класифікуються за видами страхування, характером ризику та строками виконання зобов'язань, що забезпечує

ефективне управління платоспроможністю, ліквідністю та фінансовою стійкістю страхової компанії. Таким чином, ефективне формування, розміщення та використання страхових резервів виступає одним із базових інструментів забезпечення довгострокової фінансової стабільності страховика, його інвестиційної активності та здатності адаптуватися до змін зовнішнього економічного середовища.

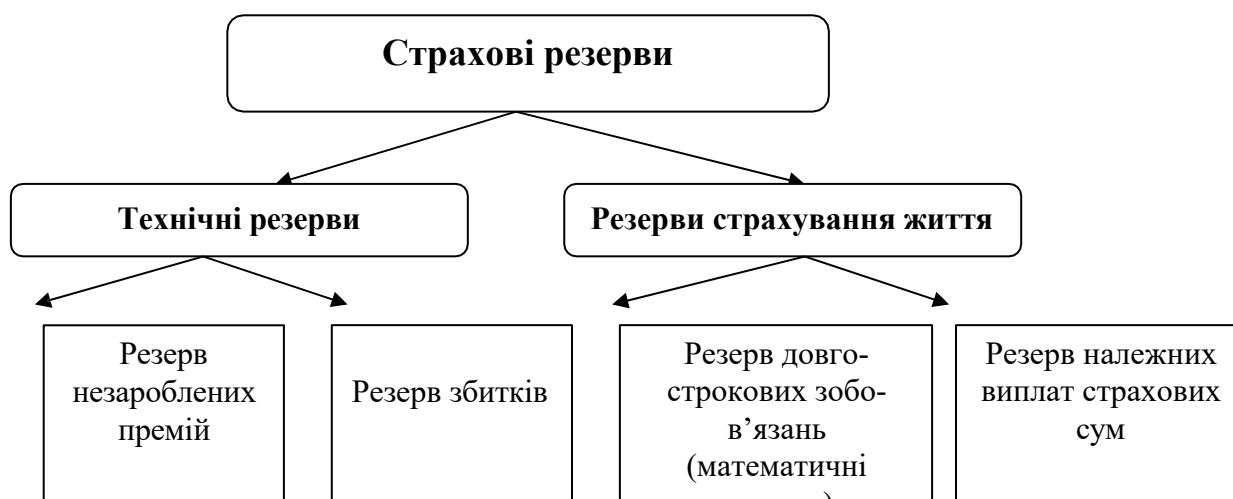

Рисунок 1.3. Види страхових резервів

Страхові резерви, сформовані страховою компанією в процесі здійснення страхової діяльності, перебувають у її розпорядженні, управлінні та тимчасовому користуванні протягом усього періоду дії прийнятих страхових зобов'язань. При цьому особливість таких фінансових ресурсів полягає в тому, що, незважаючи на їх цільове призначення для майбутнього відшкодування збитків або виконання страхових виплат, до моменту настання страхових випадків ці кошти можуть ефективно використовуватися страховиком як джерело інвестиційного капіталу. Саме ця особливість страхового бізнесу формує додаткові можливості для отримання інвестиційного доходу та забезпечує розширення фінансового потенціалу страхової компанії.

Раціональне управління резервними ресурсами дозволяє страховикам спрямовувати частину тимчасово вільних коштів у фінансові активи з оптимальним співвідношенням дохідності, ліквідності та ризиковості. Інвестування резервного капіталу у банківські інструменти, державні цінні папери, корпоративні облігації чи інші надійні фінансові активи створює

додатковий фінансовий результат, який може використовуватися для покриття адміністративних витрат, розвитку продуктової лінійки, технологічної модернізації бізнес-процесів та зміцнення ринкових позицій страхової компанії. У результаті ефективного управління резервами сприяє зниженню собівартості страхових послуг, підвищенню прибутковості діяльності та формуванню довгострокових конкурентних переваг страховика.

Специфіка фінансової діяльності страхових компаній визначається особливостями організації самого страхового процесу, в основі якого лежить рух грошових потоків із чітко вираженим часовим лагом між моментом надходження коштів та моментом їх фактичного використання. На початковому етапі страхувальники сплачують страхові премії авансом, формуючи фінансову базу страховика. Надалі ці кошти перебувають у тимчасовому розпорядженні компанії до моменту виникнення страхових зобов'язань. Саме така модель грошового обігу відрізняє страховий бізнес від більшості інших видів підприємницької діяльності та формує особливі вимоги до управління ліквідністю, резервами та інвестиційною політикою страховика.

За таких умов одним із ключових критеріїв ефективності діяльності страхової компанії виступає її фінансова надійність. Економічний зміст цього поняття полягає у здатності страховика своєчасно, у повному обсязі та незалежно від впливу зовнішніх чи внутрішніх факторів виконувати взяті на себе зобов'язання за договорами страхування та перестраховування. Фінансова надійність є інтегральною характеристикою діяльності страхової компанії, яка відображає рівень її платоспроможності, ліквідності, достатності власного капіталу, якості активів, збалансованості страхового портфеля та ефективності управління ризиками.

Для страхової компанії забезпечення високого рівня фінансової надійності має стратегічне значення, оскільки саме цей показник визначає рівень довіри клієнтів, партнерів, інвесторів та регуляторних органів. Втрата фінансової стійкості або недостатність резервів можуть призвести до порушення договірних зобов'язань, репутаційних втрат, скорочення

клієнтської бази та погіршення конкурентних позицій на страховому ринку. Саме тому сучасна система фінансового управління страховика повинна бути орієнтована не лише на отримання прибутку, але й на підтримання достатнього запасу фінансової міцності, здатного забезпечити стабільне функціонування компанії навіть в умовах економічної нестабільності, кризових явищ чи зростання страхових ризиків.

Таким чином, ефективне управління страховими резервами, раціональне розміщення фінансових ресурсів та підтримання високого рівня фінансової надійності формують основу стабільного розвитку страхової компанії та забезпечують її довгострокову присутність на ринку страхових послуг.

Рисунок 1.4. Ознаки фінансової надійності страхових компаній

Джерело : складено автором на основі [25, с.104]

Фінансова надійність страховика забезпечується наступними чинниками (рис. 1.5):

Рисунок 1.5. Чинники, що впливають на фінансову надійність страховика

Джерело : складено автором на основі [25, с.105]

Поряд із забезпеченням фінансової надійності, одним із визначальних факторів стабільного функціонування страхової компанії виступає її платоспроможність, оскільки саме вона характеризує реальну здатність страховика своєчасно та в повному обсязі виконувати взяті на себе фінансові зобов'язання перед усіма учасниками страхового процесу. В умовах нестабільного економічного середовища, посилення ринкових ризиків та зростання обсягів страхових виплат підтримання належного рівня платоспроможності набуває стратегічного значення, оскільки безпосередньо впливає на фінансову стійкість, ділову репутацію та конкурентоспроможність страховика на ринку.

Економічна сутність платоспроможності страхової компанії полягає у наявності достатнього обсягу ліквідних активів, власного капіталу та фінансових резервів, необхідних для виконання поточних і майбутніх фінансових зобов'язань незалежно від впливу зовнішніх чи внутрішніх негативних факторів. Фактично платоспроможність виступає індикатором фінансової збалансованості страховика та демонструє ступінь його готовності виконувати договірні, фінансові, податкові та інвестиційні зобов'язання.

Зобов'язання страхової компанії традиційно поділяються на дві ключові групи — внутрішні та зовнішні.

До внутрішніх зобов'язань належать фінансові обов'язки страховика, які виникають у межах його внутрішньої організаційної структури. Вони охоплюють зобов'язання перед засновниками та акціонерами щодо виплати дивідендів, перед структурними підрозділами, філіями та представництвами щодо фінансування їхньої діяльності, а також перед працівниками компанії щодо виплати заробітної плати, премій, соціальних компенсацій та інших форм матеріального стимулювання. Ефективне виконання внутрішніх зобов'язань

створює основу для безперебійного функціонування страхової організації та підтримання її корпоративної стабільності.

До зовнішніх зобов'язань відносяться фінансові зобов'язання страховика перед зовнішніми контрагентами та державними інституціями. Насамперед це зобов'язання перед страхувальниками щодо здійснення страхових виплат, перед перестраховиками у межах перестраховувальних договорів, перед банківськими та іншими фінансовими установами щодо обслуговування кредитних ресурсів, а також перед державою у частині сплати податків, зборів та виконання інших регуляторних вимог. Саме виконання зовнішніх зобов'язань найбільше впливає на ринкову репутацію страхової компанії та рівень довіри з боку клієнтів.

Практика функціонування міжнародного страхового ринку свідчить, що страховик може вважатися фінансово платоспроможним лише за умови, коли обсяг його власного капіталу та вільних фінансових ресурсів перевищує величину зовнішніх фінансових зобов'язань. Такий підхід дозволяє компанії зберігати фінансову незалежність, підтримувати стабільність грошових потоків та мінімізувати ризик втрати ліквідності навіть за умов різкого зростання страхових виплат або погіршення макроекономічної ситуації.

Основу власних фінансових ресурсів страхової компанії формують елементи власного капіталу, до яких належать статутний капітал, нерозподілений прибуток, резервний капітал, а також вільні резерви, що не мають прямого зв'язку з поточними страховими зобов'язаннями та створюються переважно за рахунок прибутку компанії. Наявність достатнього обсягу таких ресурсів забезпечує страховикові можливість не лише виконувати поточні фінансові зобов'язання, але й формувати запас фінансової міцності для подолання кризових ситуацій.

Особливе місце в системі оцінювання платоспроможності страховика займає запас платоспроможності, або маржа платоспроможності, яка виступає своєрідним фінансовим буфером безпеки. Економічний зміст цього показника полягає у формуванні додаткового обсягу власних коштів понад мінімально необхідний рівень зобов'язань, що дозволяє страховій компанії зберігати

фінансову стабільність навіть у випадку виникнення непередбачених збитків, зростання страхових виплат або кризових коливань на фінансовому ринку.

Таким чином, забезпечення належного рівня платоспроможності є одним із фундаментальних завдань фінансового управління страхової компанії, оскільки саме платоспроможність визначає її здатність підтримувати фінансову стійкість, виконувати договірні зобов'язання, забезпечувати захист інтересів клієнтів та зберігати довгострокову конкурентоспроможність на страховому ринку.

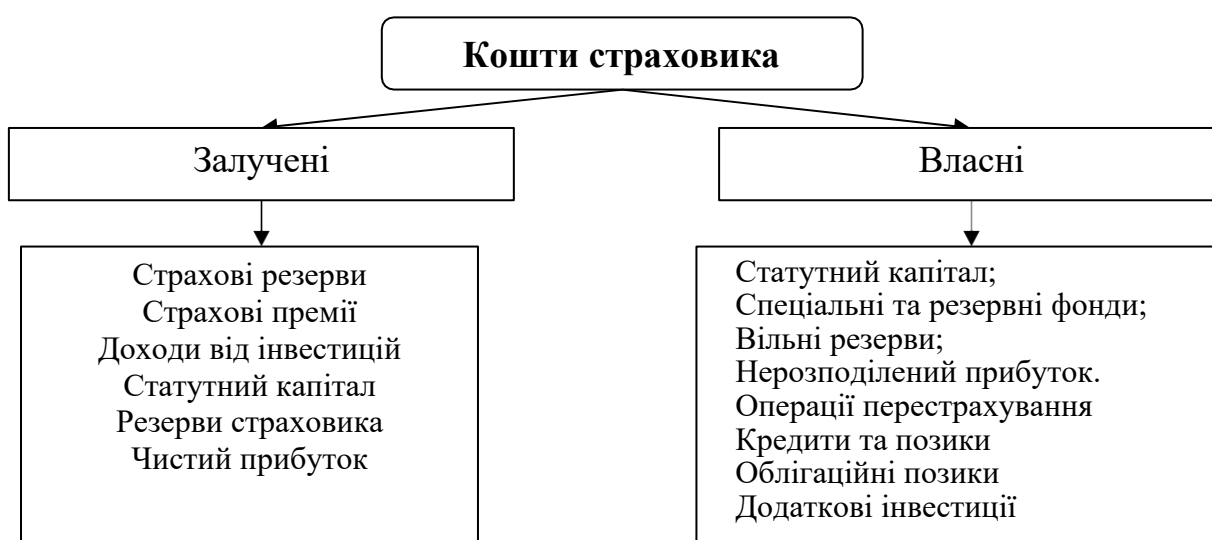

Рисунок 1.6. Джерела коштів страховика

Джерело : складено автором на основі [34, с.122]

Рівень фінансової надійності страхової компанії значною мірою визначається якістю управління страховими ризиками, обґрунтованістю тарифної політики та ефективністю формування страхового портфеля. Саме ці складові створюють фінансову основу для підтримання платоспроможності страховика, забезпечення стабільності грошових потоків та виконання зобов'язань перед страхувальниками в довгостроковій перспективі.

Одним із ключових факторів фінансової стійкості страховика виступає економічно обґрунтований розрахунок страхових тарифів. Формування тарифних ставок повинно базуватися на комплексному актуарному аналізі,

який враховує рівень ризиковості об'єкта страхування, статистику настання страхових випадків, частоту та середній обсяг страхових виплат, тенденції зміни збитковості, а також вплив макроекономічних факторів. Правильно розрахований страховий тариф повинен не лише покривати майбутні витрати на страхові виплати, адміністративні витрати та витрати на перестраховання, але й формувати достатній рівень прибутковості та резервного забезпечення страхової компанії.

Фактично тарифна ставка відображає економічну оцінку страхового ризику та виступає грошовим вираженням ймовірності настання страхового випадку. Її обґрунтованість безпосередньо залежить від якості статистичної бази, глибини аналізу історичних даних та здатності страховика прогнозувати можливі зміни у структурі ризиків. Для цього страхові компанії використовують накопичені статистичні масиви щодо частоти страхових подій, динаміки збитковості, обсягів страхових виплат та інших аналітичних показників за тривалий часовий період. Саме використання достовірної статистики дозволяє мінімізувати ризик недооцінки або переоцінки страхових тарифів, що може негативно вплинути на фінансову стійкість страховика.

Не менш важливим фактором забезпечення фінансової надійності є збалансованість страхового портфеля. Страховий портфель являє собою сукупність усіх укладених договорів страхування, які формують ризикову структуру бізнесу страхової компанії. Від якості його формування залежить рівень диверсифікації ризиків, стабільність надходження страхових премій, обсяг страхових резервів та прогнозованість майбутніх виплат. Незбалансований страховий портфель може призвести до концентрації надмірних ризиків у певному сегменті, що суттєво підвищує ймовірність фінансових втрат і зниження платоспроможності компанії.

Для комплексної оцінки якості страхового портфеля використовують низку ключових параметрів. Насамперед враховується структура прийнятих страхових ризиків, їх галузева диверсифікація та прогнозована ймовірність настання страхових подій. Значний вплив має також загальний обсяг страхової

відповідальності, який визначається сукупною страховою сумою за всіма укладеними договорами.

Крім того, важливими характеристиками страхового портфеля виступають кількість укладених договорів страхування, що відображає масштаби діяльності страховика та рівень ринкової активності, а також кількість діючих договорів, яка характеризує реальний обсяг поточних страхових зобов'язань компанії. Не менш значущим є кількість застрахованих об'єктів, оскільки саме цей показник формує ступінь диверсифікації страхового ризику.

Окремої уваги потребують строки дії страхових договорів, які впливають на стабільність надходження страхових премій, тривалість формування резервів та часовий горизонт виконання зобов'язань. Також важливим параметром виступає розмір страхової суми за окремими договорами, оскільки він безпосередньо визначає потенційний рівень фінансової відповідальності страховика у випадку настання страхового випадку.

Таким чином, фінансова надійність страхової компанії значною мірою формується завдяки збалансованому поєднанню обґрунтованої тарифної політики, якісного актуарного аналізу та ефективного управління структурою страхового портфеля. Саме комплексне врахування цих факторів дозволяє страховикові мінімізувати фінансові ризики, підтримувати стабільний рівень прибутковості та забезпечувати довгострокову стійкість на страховому ринку.

1.3. Механізми адаптивного фінансового управління страховими компаніями

В умовах зростаючої економічної нестабільності, посилення геополітичних ризиків, фінансових криз, інфляційного тиску та непередбачуваних зовнішніх шоків питання ефективного фінансового управління у страхових компаніях набуває стратегічного значення. Страховий бізнес функціонує в середовищі підвищеної невизначеності, де будь-які зміни

макроекономічної кон'юнктури, коливання валютних курсів, трансформація інвестиційного ринку, зростання збитковості страхових продуктів або настання масштабних катастрофічних подій можуть суттєво вплинути на ліквідність, платоспроможність та фінансову стійкість страховика. Саме тому фінансове управління в сучасних умовах перестає бути виключно інструментом контролю фінансових потоків і перетворюється на комплексний стратегічний механізм забезпечення стабільності, безперервності діяльності та довгострокового розвитку страхової компанії.

Особливість функціонування страхових організацій полягає у тому, що вони одночасно працюють із великою кількістю фінансових ризиків, серед яких страховий, інвестиційний, кредитний, валютний, операційний, ринковий та репутаційний ризики. За умов невизначеності рівень взаємного впливу цих ризиків істотно зростає, що потребує від страховиків формування гнучкої системи фінансового управління, здатної швидко реагувати на зміну зовнішніх факторів і забезпечувати фінансову рівновагу навіть у кризових умовах.

Ефективні механізми фінансового управління в страховій сфері повинні бути спрямовані не лише на підтримання поточної платоспроможності, але й на формування адаптивної моделі управління капіталом, резервами, страховими зобов'язаннями та інвестиційними ресурсами. Це передбачає використання сучасних інструментів фінансового аналізу, прогнозування, бюджетування, актуарного моделювання, сценарного планування та оцінки ризиків. Застосування таких підходів дозволяє страховим компаніям своєчасно ідентифікувати потенційні фінансові загрози, оцінювати можливі наслідки їх реалізації та формувати превентивні управлінські рішення.

Одним із ключових напрямів фінансового управління страховика є оптимізація структури страхового портфеля, оскільки саме збалансованість страхових ризиків визначає стабільність надходження страхових премій та прогнозованість майбутніх виплат. Раціонально сформований страховий портфель дозволяє диверсифікувати ризики, уникати надмірної концентрації

зобов'язань у певних сегментах ринку та забезпечувати стабільний рівень прибутковості навіть за умов нестабільної економічної ситуації.

Не менш важливою складовою виступає система управління ризиками, яка інтегрується у всі бізнес-процеси страхової компанії. Сучасні підходи до ризик-менеджменту передбачають постійний моніторинг внутрішнього і зовнішнього середовища, оцінювання ризикових подій, формування резервних механізмів захисту, використання перестраховування, а також впровадження цифрових аналітичних платформ для оперативного прийняття рішень.

З позиції управлінської науки фінансове управління страховою компанією доцільно розглядати як спеціалізовану підсистему страхового менеджменту, основним призначенням якої є забезпечення ефективного формування, розподілу, використання та контролю фінансових ресурсів компанії. Дана підсистема охоплює процеси прийняття управлінських рішень щодо структури капіталу, формування страхових резервів, управління інвестиційним портфелем, регулювання грошових потоків, оцінювання фінансових результатів та забезпечення нормативного рівня платоспроможності.

Водночас фінансове управління охоплює не лише рух фінансових ресурсів, але й систему економічних відносин, які виникають між страховиком, страхувальниками, перестраховиками, інвесторами, банківськими установами, державними регуляторами та іншими учасниками фінансового ринку. Саме комплексний характер таких взаємозв'язків формує фінансову архітектуру страхової компанії та визначає її здатність адаптуватися до змін ринкового середовища.

Таким чином, фінансове управління страховими компаніями в умовах нестабільності є інтегрованою системою стратегічного, тактичного та оперативного управління фінансовими ресурсами, яка спрямована на підтримання фінансової стійкості, мінімізацію ризиків, забезпечення платоспроможності та створення умов для довгострокового розвитку страховика. Саме ефективність реалізації цих механізмів визначає здатність страхової компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, зберігати

довіру ринку та зміцнювати конкурентні позиції в умовах високої економічної невизначеності.

Рисунок 1.7. Процес фінансового управління в страхових компаніях

Практика функціонування провідних міжнародних страхових компаній свідчить про те, що в умовах високої конкуренції, нестабільності фінансових ринків та посилення регуляторного контролю стратегічний розвиток страховиків дедалі більше орієнтується на комплексне вдосконалення бізнес-моделі та підвищення ефективності фінансового управління. Значна частина зарубіжних страховиків реалізує стратегії довгострокового розвитку, які базуються на поєднанні органічного зростання, розширення продуктової лінійки, цифрової трансформації та активного управління інвестиційним капіталом.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку виступає органічне зростання, яке досягається шляхом підвищення якості андеррайтингу, вдосконалення систем оцінювання ризиків, оптимізації тарифної політики та створення нових страхових продуктів, адаптованих до змін потреб клієнтів. Ефективний андеррайтинг дозволяє страховим компаніям більш точно оцінювати ризиковий профіль клієнтів, формувати економічно обґрунтовані страхові тарифи та підтримувати збалансованість страхового портфеля, що безпосередньо впливає на рівень прибутковості страхової діяльності.

Поряд із внутрішнім розвитком, міжнародні страхові компанії активно використовують стратегії зовнішнього розширення, зокрема злиття, поглинання та стратегічні придбання. Такий підхід дозволяє страховикам швидко збільшувати ринкову частку, отримувати доступ до нових клієнтських сегментів, диверсифікувати продуктивний портфель та зміцнювати позиції на міжнародних ринках. Одночасно це створює нові вимоги до фінансового менеджменту, пов'язані з оцінюванням інвестиційної

ефективності, інтеграцією активів та управлінням капіталом після реалізації корпоративних угод.

Окреме місце у стратегіях сучасних страховиків займає управління капіталом та інвестиційною діяльністю. Для забезпечення фінансової стійкості та підвищення ринкової вартості компанії використовують широкий спектр фінансових інструментів, серед яких оптимізація структури капіталу, викуп власних акцій, реінвестування прибутку, диверсифікація інвестиційного портфеля та застосування альтернативних інвестиційних стратегій. Такі підходи дозволяють не лише зберігати фінансову стабільність, але й формувати додаткові джерела прибутку в умовах уповільнення економічного зростання та послаблення цінової динаміки на страховому ринку.

У сучасних умовах, коли традиційні страхові операції часто демонструють помірну рентабельність через високу конкуренцію та м'яке тарифне середовище, питання операційної ефективності стає одним із ключових пріоритетів управління. Страхові компанії активно переглядають внутрішні бізнес-процеси, впроваджують автоматизацію, цифрові платформи, штучний інтелект та аналітичні системи з метою зниження операційних витрат і підвищення продуктивності. Особлива увага приділяється тим функціональним підрозділам, які не генерують прямого доходу, але впливають на загальну структуру витрат компанії.

У цих умовах фінансова служба страхової компанії набуває значно ширшого стратегічного значення. Якщо раніше її основна функція полягала переважно у бухгалтерському супроводі, формуванні фінансової звітності та контролі за рухом коштів, то сьогодні фінансовий підрозділ трансформується у повноцінного стратегічного бізнес-партнера. Його діяльність охоплює не лише контроль фінансової дисципліни, але й участь у формуванні корпоративної стратегії, оцінюванні інвестиційних проєктів, прогнозуванні фінансових результатів та управлінні ризиками.

Виконуючи функцію фінансового координатора, фінансовий департамент забезпечує керівництво страхової компанії достовірною, оперативною та аналітично обґрунтованою інформацією щодо фінансового стану бізнесу, ефективності окремих напрямів діяльності, структури витрат, прибутковості страхових продуктів та прогнозних показників розвитку. Крім того, важливою функцією фінансової служби залишається забезпечення відповідності діяльності страховика нормативним вимогам, стандартам фінансової звітності та регуляторним обмеженням.

Додаткову цінність фінансовий підрозділ може створювати через використання сучасних аналітичних інструментів, технологій Business Intelligence, прогнозного моделювання та аналізу великих масивів даних. Це дозволяє не лише оцінювати поточну фінансову ситуацію, але й формувати стратегічні прогнози щодо прибутковості, розвитку страхового портфеля, потреб у капіталі та потенційних ризиків. Завдяки цьому фінансова служба перетворюється на центр стратегічної аналітики, який безпосередньо впливає на якість управлінських рішень.

Таким чином, у сучасних умовах страхові компанії повинні переосмислювати роль фінансового управління та визначати пріоритетні напрями розвитку фінансових служб. Оцінювання функціональної ефективності фінансового підрозділу, виявлення його сильних і слабких сторін, а також визначення потенціалу для подальшої трансформації стають необхідною передумовою забезпечення довгострокової фінансової стійкості, прибутковості та конкурентоспроможності страхової компанії.

Чи має фінансова служба страховика ясне уявлення про власні вимоги та обов'язки, котрі ставляться до неї клієнтами в компанії?	
Чи має фінансова служба добре налагоджене управління та чітко визначену організаційну структуру?	
Чи існують інтегровані, стандартизовані та ефективні бізнес-процеси у страховій компанії?	
Чи забезпечена технологічна інфраструктура для ефективного управління фінансовим контролем та звітністю, а також для надання аналітичних даних, які підтримують процес прийняття бізнес-рішень?	

Рисунок 1.8. Checklist перевірки відділу фінансового управління страхової компанії

Джерело : складено автором на основі [51, с.153]

Проведення внутрішньої діагностики фінансової діяльності дозволяє страховій компанії об'єктивно оцінити ефективність існуючої системи фінансового управління, виявити слабкі місця у структурі управлінських процесів та визначити стратегічні напрями подальшого розвитку. Результати такого самоаналізу створюють основу для формування комплексної програми фінансової трансформації, спрямованої на підвищення ефективності діяльності фінансового підрозділу, покращення якості управлінських рішень та зміцнення фінансової стійкості компанії в довгостроковій перспективі.

У сучасних умовах високої турбулентності бізнес-середовища роль фінансового підрозділу страхової компанії суттєво трансформується. Якщо раніше фінансові служби виконували переважно функції контролю, бухгалтерського супроводу та підготовки фінансової звітності, то сьогодні їх функціональне навантаження значно розширюється. Працівники фінансового департаменту отримують можливість не лише аналізувати фінансові результати за допомогою класичних показників ліквідності, рентабельності, платоспроможності чи ділової активності, але й використовувати сучасні цифрові інструменти аналітики, прогнозного моделювання, автоматизованої обробки даних та сценарного аналізу для підтримки стратегічного управління компанією.

Застосування аналітики великих масивів даних, інструментів Business Intelligence, цифрових платформ моніторингу фінансових потоків та моделей прогнозування дозволяє фінансовим службам формувати більш точні управлінські висновки, оцінювати ризики ще на ранніх етапах їх виникнення, прогнозувати зміни у структурі доходів і витрат, а також оптимізувати управління капіталом та страховими резервами. У результаті фінансовий департамент поступово трансформується з операційно-контрольного центру у

стратегічного бізнес-партнера, який безпосередньо впливає на формування конкурентної стратегії страховика.

Для реалізації такого потенціалу страхова компанія повинна виходити за межі локальних або поступових змін та формувати довгострокове бачення розвитку фінансової функції. Це передбачає створення стратегічної моделі трансформації фінансового управління, в межах якої фінансовий підрозділ інтегрується в систему стратегічного менеджменту, бере участь у формуванні інвестиційної політики, оцінюванні ризиків, розробці нових страхових продуктів та управлінні прибутковістю окремих бізнес-напрямів. Саме такий підхід дозволяє перетворити фінансову функцію на один із ключових центрів створення доданої вартості в страховій компанії.

Відповідно до результатів проведеного теоретичного узагальнення, систему фінансового управління страховими компаніями доцільно структурувати як інтегровану сукупність взаємопов'язаних елементів, що охоплюють управління капіталом, страховими резервами, ліквідністю, платоспроможністю, інвестиційною діяльністю, фінансовими ризиками та стратегічним розвитком страховика. Узагальнення зазначених складових та їх взаємозв'язків систематизовано у додатку А.

В основі ефективного фінансового управління страхової компанії лежить забезпечення фінансової стійкості та фінансової безпеки. Фінансово стійкою вважається страхова компанія, яка здатна зберігати стабільність функціонування навіть за умов суттєвих коливань страхових ризиків, змін зовнішнього середовища, зростання страхових виплат або нестабільності фінансового ринку, не втрачаючи при цьому здатності виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, партнерами та державними інституціями.

Досягнення такого рівня стійкості можливе лише за умови впровадження комплексного підходу до управління фінансовими ресурсами, який поєднує ефективне управління страховими резервами, диверсифікацію страхового та інвестиційного портфеля, контроль платоспроможності, використання перестраховального захисту та постійний моніторинг ризикових факторів.

Систематизація ключових напрямів удосконалення фінансового управління страховими компаніями, а також можливих шляхів їх практичної реалізації на основі комплексного управлінського підходу представлена у додатку Б.

Важливо зазначити, що процес фінансової трансформації страхової компанії не обов'язково повинен охоплювати одночасно всі напрями діяльності. За результатами внутрішньої діагностики компанія може визначити найбільш критичні сфери, які потребують першочергового вдосконалення, тоді як окремі компоненти фінансового управління, що вже функціонують на належному рівні, можуть підтримуватися в режимі поточного контролю та оптимізації. Такий диференційований підхід дозволяє більш раціонально використовувати фінансові, кадрові та технологічні ресурси страховика.

В умовах сучасної макроекономічної нестабільності, спричиненої наслідками пандемічних криз, воєнного стану, інфляційних процесів, валютних коливань та загальної геополітичної напруги, значення фінансового управління страховими компаніями суттєво посилюється. За таких умов ризиковість страхового бізнесу зростає, а здатність компанії своєчасно реагувати на зовнішні виклики стає визначальним фактором її виживання та розвитку.

Особливо актуальним стає завдання підтримання балансу між прибутковістю страхової діяльності, рівнем фінансової стійкості та збереженням довіри клієнтів до страхових послуг. Невчасне або неефективне управлінське рішення може призвести не лише до фінансових втрат, але й до погіршення репутації страховика, скорочення клієнтської бази та втрати конкурентних позицій на ринку.

Україна, як і більшість сучасних економік, перебуває під постійним впливом зовнішніх та внутрішніх ризиків, серед яких економічні кризи, військові конфлікти, природні катастрофи, зміни регуляторного середовища та коливання міжнародних фінансових ринків.

Саме тому аналіз тенденцій розвитку страхового ринку, фінансових результатів страховиків та ключових викликів галузі набуває особливої актуальності. На основі аналітичних даних Національний банк України за 2022

рік та період початку 2023 року можна виокремити основні тенденції, проблеми та перспективи розвитку страхового сектору України, які систематизовано у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Аналіз основних тенденцій ринку страхування в Україні за 2022 рік та перший квартал 2023 року

Показник	2022 рік	1 квартал 2023 рік
Економічна ситуація	Війна в Україні та економічна нестабільність негативно вплинули на ринок страхування, що призвело до зниження активності.	Спостерігається деяка стабілізація під час війни, проте економічний спад продовжується.
Зміни в структурі страхування	Відзначається загальний спад у зборі страхових премій, зокрема в сегментах страхування майна, вантажів та фінансових ризиків.	Спостерігається зменшення страхових премій у сфері страхування життя та ризикового страхування, в той же час зростають премії за програмою «Зелена картка».
Основні сегменти ринку	Автомобільне страхування (КАСКО, ОСЦПВ) займає 40% ринку, в той час як особисте страхування (медичне, життя) становить 30%.	Структура ринку залишається незмінною: 40% займає автомобільне страхування, 30% - особисте страхування.
Зміни в перестрахованні	Внутрішнє перестраховання майже повністю зупинилося.	Відновлено можливості платежів за перестрахованням із зарубіжними партнерами, а також збільшено обсяги передачі премій у перестраховання.
Вплив та геополітичних подій	Геополітичні чинники суттєво вплинули на ринок.	Геополітичні нестабільності продовжують чинити вплив на ринок страхування.

Джерело : складено автором на основі [49, с.170]

Результати аналізу розвитку страхового ринку України у 2022 році свідчать про суттєву трансформацію галузі під впливом масштабних геополітичних, економічних та соціальних потрясінь. Серед ключових тенденцій, які визначали функціонування страхового сектору в цей період,

доцільно виокремити скорочення кількості активних страхових компаній, зниження обсягів залучених страхових премій, зменшення страхових виплат, а також структурні зміни у попиті на окремі види страхових продуктів. Такі процеси стали прямим наслідком повномасштабної війни, загального економічного спаду, скорочення ділової активності та зміни фінансової поведінки споживачів страхових послуг.

Однією з найбільш помітних тенденцій стало скорочення кількості учасників страхового ринку, що відображає процеси внутрішньої консолідації галузі. Частина страхових компаній припинила свою діяльність у зв'язку з недостатнім рівнем капіталізації, втратою ліквідності або неможливістю виконувати регуляторні вимоги. Крім того, анулювання ліцензій окремих страховиків свідчить про посилення наглядової політики з боку Національний банк України, який після реформування системи регулювання страхового ринку суттєво підвищив вимоги до фінансової прозорості, платоспроможності та корпоративного управління страховиків. У довгостроковій перспективі така тенденція сприяє очищенню ринку від фінансово нестійких компаній та підвищенню його загальної стабільності.

Попри складні зовнішні умови, упродовж 2022 року спостерігалася відносна стабілізація активів ризикових страховиків. Обсяг активів компаній, які продовжили операційну діяльність, суттєво не змінився, що може свідчити про прагнення страховиків зберігати фінансову рівновагу, утримувати ліквідність та підтримувати достатній рівень резервного забезпечення в умовах високої невизначеності. Збереження активів також вказує на активне використання внутрішніх механізмів антикризового управління, спрямованих на захист капіталу та зниження інвестиційних ризиків.

Разом з тим загальний обсяг валових страхових премій у 2022 році суттєво скоротився. Основними причинами такого спаду стали зменшення платоспроможного попиту населення та бізнесу, релокація підприємств, скорочення обсягів споживчого кредитування, зниження купівельної активності та загальна економічна нестабільність. Зменшення обсягів

страхових премій особливо помітне у сегментах майнового страхування, страхування вантажів, фінансових ризиків та добровільного автострахування. Зокрема, скорочення продажів полісів КАСКО свідчить про зниження активності на автомобільному ринку та обережність споживачів щодо довгострокових фінансових зобов'язань.

Показники страхових виплат у 2022 році також продемонстрували скорочення, причому темпи їх зниження виявилися навіть вищими, ніж темпи падіння страхових премій. Це може пояснюватися одночасним впливом кількох факторів: зниженням кількості застрахованих об'єктів, зміною структури страхових випадків, скороченням нових договорів страхування, а також більш консервативною політикою врегулювання збитків з боку окремих страховиків.

Водночас на тлі загального спаду окремі сегменти ринку продемонстрували позитивну динаміку. Зокрема, обсяги премій за міжнародними полісами автострахування «Зелена картка» зросли, що безпосередньо пов'язано з масовим виїздом громадян України за кордон після початку повномасштабного вторгнення. Це яскраво демонструє, наскільки геополітичні фактори можуть трансформувати структуру попиту на страхові послуги та створювати нові ринкові можливості для страховиків. Green Card Insurance

Незважаючи на загальний спад ринку, транспортне страхування та медичне страхування зберегли позиції найбільших сегментів за обсягами зібраних страхових премій. Це свідчить про збереження базового попиту на соціально значущі страхові продукти навіть в умовах економічної кризи та зниження доходів населення. Загалом 2022 рік став періодом глибокої адаптації страхового сектору до нових економічних реалій, однак наприкінці року ринок продемонстрував ознаки стабілізації, а більшість страховиків змогли завершити рік із позитивним фінансовим результатом.

Аналіз тенденцій першого кварталу 2023 року дозволяє говорити про поступове відновлення окремих сегментів страхового ринку. Зокрема, у сфері страхування життя спостерігалось зростання активів, що свідчить про

збереження довіри клієнтів до довгострокових фінансових продуктів. Водночас кількість ризикових страховиків продовжила скорочуватися, що підтверджує подальші процеси консолідації галузі.

Сегмент страхування життя продемонстрував скорочення страхових премій, однак одночасно зафіксовано зростання обсягів страхових виплат. Така тенденція може свідчити про збільшення навантаження на резерви страховиків та потенційне зростання ризиків для фінансової стійкості компаній у цьому сегменті. Протягом кількох кварталів поспіль спостерігалось зростання коефіцієнта виплат, що потребує особливої уваги з боку менеджменту та актуарних служб страховиків.

У сфері ризикового страхування валові премії демонстрували неоднозначну динаміку: квартальне скорочення супроводжувалося позитивною річною динамікою, що може свідчити про поступове відновлення споживчого попиту та адаптацію ринку до нових умов. Важливим позитивним фактором стало відновлення можливості здійснення перестраховальних платежів нерезидентам, що дозволило страховикам повернутися до міжнародних механізмів диверсифікації ризиків і зміцнення фінансової безпеки.

Загалом результати аналізу демонструють, що страховий ринок України продовжує функціонувати під впливом численних зовнішніх факторів, серед яких особливе значення мають військові ризики, макроекономічна нестабільність, інфляційні процеси та зміна споживчої поведінки. Водночас позитивна динаміка окремих макроекономічних показників, зокрема поступове уповільнення інфляції та стабілізація фінансової системи, створює передумови для відновлення страхової галузі.

У таких умовах фінансове управління страховими компаніями набуває критично важливого значення, оскільки саме ефективність управління капіталом, резервами, ризиками та інвестиційними ресурсами визначає здатність страховиків забезпечувати прибуткове зростання, реалізовувати стратегічні трансформації, підтримувати фінансову стійкість і зберігати конкурентні позиції на страховому ринку.

Висновки до 1 розділу

За результатами проведеного дослідження у першому розділі кваліфікаційної роботи сформовано такі висновки:

1. **Фінансова діяльність страхової компанії** являє собою системно організований комплекс управлінських та фінансово-економічних заходів, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей розвитку, нарощування фінансового потенціалу, ефективне використання капіталу та своєчасне виконання зобов'язань перед учасниками страхових відносин. Зміст такої діяльності охоплює процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, залучення зовнішніх джерел фінансування, а також отримання й виплату фінансових доходів.

2. **Фінансова діяльність страховиків** виступає важливим елементом забезпечення безперервного функціонування страхової організації та включає операції, пов'язані з управлінням власним і позиковим капіталом. До її основних складових належать емісія та зворотний викуп акцій, виплата дивідендів акціонерам, залучення кредитних ресурсів, обслуговування боргових зобов'язань та регулювання грошових потоків. Основними джерелами фінансових надходжень є операції з капіталом та борговими інструментами, тоді як витрати формуються за рахунок погашення зобов'язань, податкових платежів, виплат власникам та інших фінансових операцій.

3. **Ефективне управління фінансовими ресурсами** є одним із ключових факторів розвитку страхових компаній, оскільки значна частина страховиків орієнтується на забезпечення стабільного прибуткового зростання, підвищення операційної ефективності, оптимізацію структури капіталу та реалізацію стратегічних напрямів розвитку. Впровадження сучасних

інструментів фінансового менеджменту та трансформація фінансових процесів дозволяють страховим компаніям підвищувати якість контролю, продуктивність внутрішніх процесів, ефективність використання кадрового потенціалу та посилювати роль фінансової аналітики у формуванні бізнес-стратегії.

РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ТА ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ ЄВРОІНС УКРАЇНА)

2.1. Організаційно-економічний аналіз функціонування страхової компанії

Дослідження практичних аспектів організації фінансового управління у межах даної роботи здійснюється на прикладі ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка займає вагоме місце серед учасників вітчизняного страхового ринку та характеризується стабільними позиціями у сфері надання страхових послуг. Компанія здійснює свою діяльність на страховому ринку України протягом тривалого періоду та спеціалізується на обслуговуванні як фізичних осіб, так і корпоративних клієнтів, пропонуючи широкий спектр страхових продуктів, адаптованих до потреб різних категорій споживачів.

На сучасному етапі розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна» сформувала значну клієнтську базу, яка налічує понад пів мільйона страхувальників по всій території України. Незважаючи на складні макроекономічні умови, кризові явища та загальне скорочення обсягів страхового ринку, компанія демонструє позитивну динаміку розвитку та здатність адаптувати власну бізнес-модель до зовнішніх викликів.

Однією з вагомих конкурентних переваг ПрАТ СК «Євроінс Україна» є розвинена система регіонального представництва, що забезпечує доступність страхових послуг для клієнтів у різних областях держави. Компанія представлена більш ніж у 200 містах України, що дозволяє підтримувати ефективну комунікацію зі страхувальниками, оперативно супроводжувати договори страхування та забезпечувати якісне врегулювання страхових подій.

Важливу роль у розвитку компанії також відіграє агентська мережа, яка об'єднує понад 1200 страхових агентів, що сприяє розширенню каналів продажу та зміцненню ринкових позицій страховика.

Високий рівень клієнтоорієнтованості ПрАТ СК «Євроінс Україна» підтверджується позитивною оцінкою якості обслуговування з боку споживачів страхових послуг. Більшість клієнтів позитивно оцінюють рівень сервісу, швидкість врегулювання страхових випадків та якість комунікації з представниками компанії. При цьому страховик продовжує реалізовувати заходи, спрямовані на вдосконалення внутрішніх бізнес-процесів, автоматизацію операційної діяльності та цифрову трансформацію системи обслуговування клієнтів.

Далі відобразимо організаційну структуру ПрАТ СК «Євроінс Україна» (розгорнута) (рис 2.1).

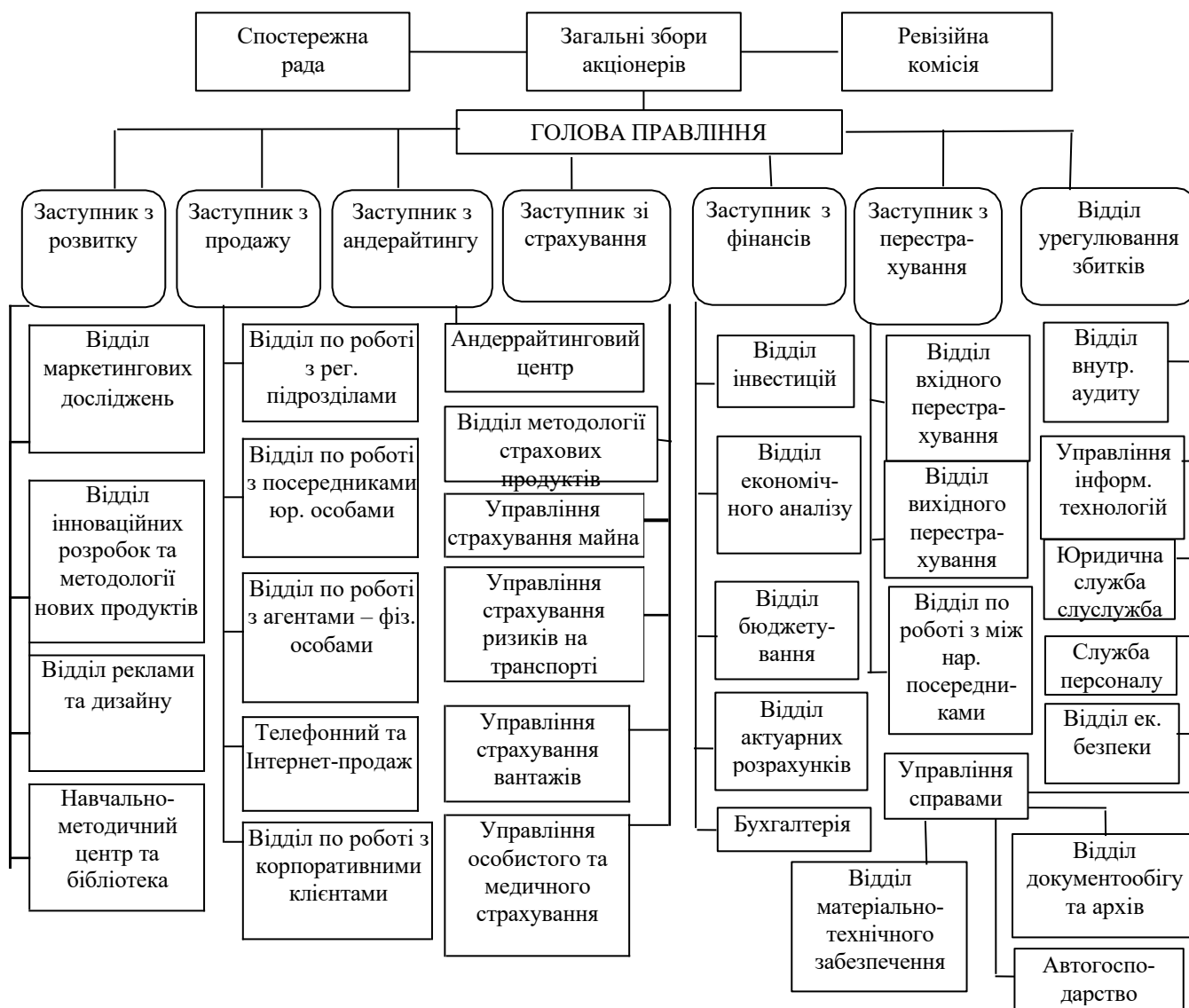

Рисунок 2.1. Організаційна структура страхової компанії ПрАТ СК
«Євроінс Україна»

Система корпоративного управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» побудована відповідно до сучасних принципів організації страхового бізнесу та спрямована на забезпечення ефективного стратегічного і операційного управління діяльністю компанії. Центральне місце в системі управління займає правління, яке виступає виконавчим органом страховика та здійснює поточне керівництво фінансово-господарською діяльністю компанії відповідно до положень статуту та внутрішніх корпоративних регламентів. Робота правління базується на принципах колегіальності, узгодженості управлінських рішень та розподілу функціональної відповідальності між членами керівного складу.

До компетенції правління ПрАТ СК «Євроінс Україна» належить вирішення широкого кола стратегічних і тактичних питань, пов'язаних із забезпеченням стабільного функціонування страховика. Зокрема, управлінський орган приймає рішення щодо формування організаційної структури, затвердження керівного складу структурних підрозділів, розподілу управлінських повноважень, планування фінансово-господарської діяльності, затвердження бюджетів, а також визначення інвестиційних пріоритетів та стратегічних напрямів розвитку компанії.

Загальне керівництво операційною діяльністю ПрАТ СК «Євроінс Україна» здійснює керівник компанії, який несе персональну відповідальність за ефективність функціонування страховика, координацію роботи структурних підрозділів та досягнення встановлених фінансово-економічних показників. У межах своїх посадових повноважень керівник контролює виконання стратегічних планів розвитку, забезпечує дотримання корпоративних стандартів управління та координує взаємодію між функціональними підрозділами компанії.

Важливою складовою управлінської діяльності є реалізація кадрової політики. Керівництво ПрАТ СК «Євроінс Україна» здійснює призначення та звільнення управлінського персоналу, керівників структурних підрозділів та інших посадових осіб відповідно до внутрішніх корпоративних процедур та за погодженням із органами корпоративного управління. Окреме місце в системі фінансового контролю посідає головний бухгалтер, призначення якого здійснюється відповідно до корпоративних регламентів компанії, що забезпечує незалежність фінансового контролю та належний рівень фінансової дисципліни.

Заступники керівника ПрАТ СК «Євроінс Україна» беруть безпосередню участь у реалізації стратегічних цілей компанії, забезпечують координацію роботи окремих функціональних напрямів та сприяють впровадженню фінансової стратегії страховика. До їх компетенції входить контроль діяльності профільних підрозділів, зокрема у сферах страхування, маркетингу, розвитку клієнтських сервісів та фінансового планування.

Організаційна структура ПрАТ СК «Євроінс Україна» включає як штатний, так і позаштатний персонал. До складу штатних працівників входять керівники вищої управлінської ланки, фінансово-економічні спеціалісти, працівники бухгалтерських служб, аналітики, експерти, спеціалісти з врегулювання збитків, працівники інформаційно-технічних підрозділів, а також співробітники адміністративного забезпечення. Позаштатний персонал представлений страховими агентами, страховими посередниками, зовнішніми консультантами, профільними експертами та іншими фахівцями, які залучаються до реалізації окремих бізнес-процесів.

Кадровий потенціал ПрАТ СК «Євроінс Україна» є однією з ключових конкурентних переваг компанії. Штат компанії налічує понад 470 співробітників, більшість з яких мають вищу економічну, фінансову або спеціалізовану професійну освіту, а також значний практичний досвід роботи у страховому секторі. Це забезпечує високий рівень професійної експертизи та

якісне виконання функціональних обов'язків у всіх напрямках діяльності страховика.

Важливою складовою кадрової стратегії ПрАТ СК «Євроінс Україна» є системний розвиток людського капіталу. Компанія приділяє значну увагу підвищенню професійної кваліфікації працівників, організовуючи спеціалізовані програми навчання, тренінги, внутрішні освітні заходи та професійне стажування як в Україні, так і на міжнародному рівні. Поєднання сучасних мотиваційних механізмів, розвитку професійних компетенцій та впровадження інноваційних управлінських підходів створює передумови для стабільного розвитку компанії та зміцнення її позицій на страховому ринку.

Наступним етапом дослідження є проведення комплексного аналізу фінансово-економічних та комерційних показників діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», результати якого доцільно систематизувати та представити у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні показники фінансово-економічної та комерційної діяльності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Показник	Роки					Відхилення (+;-)	
	2019	2020	2021	2022	2023	2023-2022	2023-2019
Активи	3490351	3647106	4018378	3971511	4283279	311768	792928
Необоротні активи	929469	994438	1340983	1004186	1414093	409907	484624
Оборотні активи	2560882	2652668	2677395	2967325	2869186	-98139	308304
Власний капітал	671701	406137	755594	942896	1270240	327344	598539
Довгострокові зобов'язання	2351318	2405678	2797899	2634243	2798301	164058	446983
Короткострокові зобов'язання	467332	835291	464885	394372	214738	-179634	-252594
Чисті зароблені страхові премії	1464230	1374096	1604203	1504873	1657807	152934	193577
Валовий прибуток	1126070	1032006	1160348	1061033	1129062	68029	2992
Адміністративні витрати	208908	234610	274803	262580	302571	39991	93663
Витрати на збут	782704	701833	789446	498673	511795	13122	-270909
Чистий прибуток	161447	261911	84127	150247	161895	11648	448

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

За результатами проведеного аналізу фінансово-економічних та комерційних показників діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2022–2023 роки встановлено позитивну динаміку розвитку компанії, що свідчить про збереження фінансової стійкості, ефективність управлінських рішень та здатність страховика адаптуватися до складних умов функціонування страхового ринку.

Зокрема, у 2023 році загальна вартість активів ПрАТ СК «Євроінс Україна» збільшилася на 311 768 тис. грн порівняно з попереднім роком. Така динаміка свідчить про зміцнення ресурсного потенціалу компанії, нарощування обсягів фінансових ресурсів, а також про збереження активної інвестиційної політики навіть в умовах макроекономічної нестабільності, високої ризиковості ринку та воєнних викликів. Зростання активів у таких умовах може розглядатися як індикатор стабільного функціонування страховика, ефективного управління капіталом та здатності підтримувати ліквідність на належному рівні.

Якщо розглядати довгострокову тенденцію розвитку компанії, слід відзначити, що протягом 2019–2023 років активи ПрАТ СК «Євроінс Україна» загалом зросли на 792 928 тис. грн. Така динаміка підтверджує системне нарощування фінансового потенціалу компанії, поступове зміцнення її ринкових позицій та формування достатнього ресурсного забезпечення для реалізації стратегічних напрямів розвитку.

Позитивна тенденція зростання активів також може свідчити про підвищення ефективності управління страховими резервами, розширення інвестиційної діяльності, збільшення обсягів високоліквідних фінансових інструментів та загальне зміцнення фінансової безпеки страховика.

Динаміку зміни активів ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019–2023 рр. доцільно представити графічно на рис. 2.2, що дозволить більш наочно оцінити тенденції розвитку ресурсного потенціалу страхової компанії.

Подальший аналіз фінансово-економічних показників ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2022–2023 роки дозволяє більш детально оцінити тенденції розвитку компанії, особливості управління активами, капіталом, зобов'язаннями та результативністю операційної діяльності.

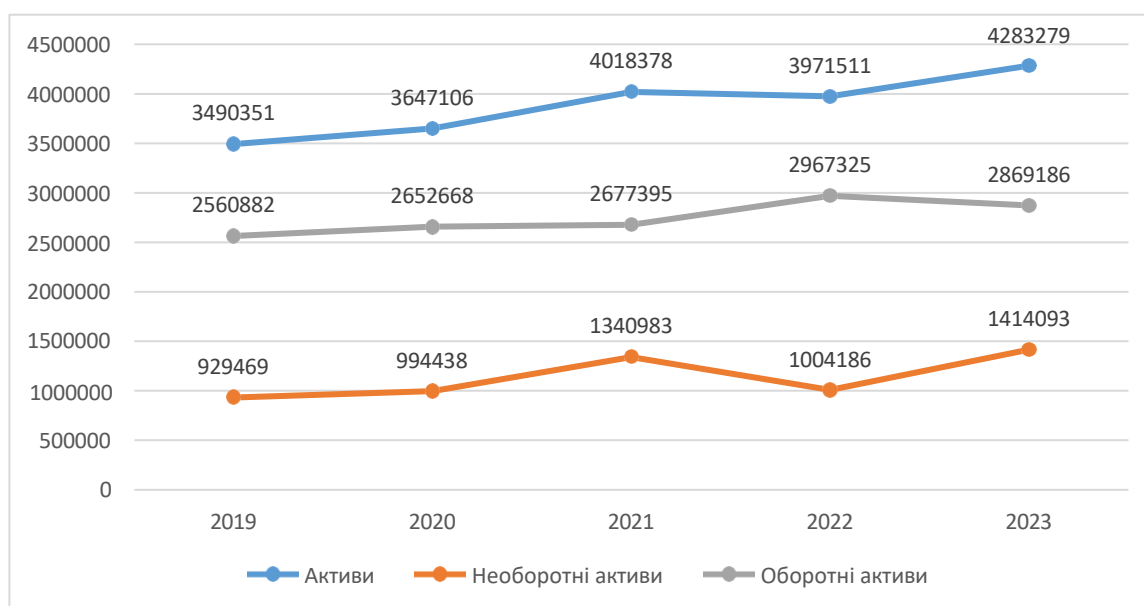

Рисунок 2.2. Динаміка активів страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

У 2023 році в структурі активів ПрАТ СК «Євроінс Україна» спостерігається суттєве зростання необоротних активів, обсяг яких збільшився на 409 907 тис. грн порівняно з 2022 роком. Якщо порівнювати з базовим 2019 роком, приріст склав 484 624 тис. грн. Така динаміка свідчить про активізацію інвестиційної діяльності страховика та спрямування фінансових ресурсів у довгострокові активи. Це може бути пов'язано з розширенням матеріально-технічної бази, придбанням нерухомості, розвитком інформаційної

інфраструктури, цифрових платформ, програмного забезпечення або іншими стратегічними вкладеннями, які формують основу для довгострокового розвитку компанії та зміцнення її конкурентних позицій на страховому ринку.

Водночас оборотні активи ПрАТ СК «Євроінс Україна» у 2023 році скоротилися на 98 139 тис. грн у порівнянні з 2022 роком. Незважаючи на те, що в довгостроковому періоді, порівняно з 2019 роком, спостерігається позитивна динаміка їх зростання, зменшення в останньому звітному році може свідчити про активне використання ліквідних ресурсів для фінансування поточних операційних потреб, виконання страхових зобов'язань, покриття адміністративних витрат або реалізації інвестиційних програм. Така тенденція потребує постійного моніторингу з позиції підтримання достатнього рівня ліквідності компанії.

Позитивною тенденцією є суттєве збільшення власного капіталу ПрАТ СК «Євроінс Україна». У 2023 році його обсяг зріс на 327 344 тис. грн порівняно з попереднім роком, а відносно 2019 року приріст становив 598 539 тис. грн. Зростання власного капіталу свідчить про зміцнення фінансової незалежності страховика, ефективну політику управління прибутком та здатність компанії акумулювати внутрішні джерела фінансування. Крім того, це позитивно впливає на показники платоспроможності та підвищує запас фінансової стійкості компанії в умовах нестабільного ринкового середовища.

У структурі зобов'язань ПрАТ СК «Євроінс Україна» також відбулися позитивні зміни. Зокрема, довгострокові зобов'язання у 2023 році зросли на 164 058 тис. грн у порівнянні з 2022 роком. Така динаміка може свідчити про використання довгострокових фінансових інструментів або залучення ресурсів для реалізації стратегічних інвестиційних проєктів, розширення діяльності чи модернізації бізнес-процесів. Одночасно короткострокові зобов'язання скоротилися на 179 634 тис. грн, що вказує на ефективне управління поточною заборгованістю, зниження фінансового навантаження та мінімізацію ризиків ліквідності в короткостроковому періоді.

Важливим показником результативності діяльності компанії є динаміка страхових премій. У 2023 році обсяг залучених страхових платежів ПрАТ СК «Євроінс Україна» зріс на 152 934 тис. грн, що свідчить про підвищення попиту на страхові продукти компанії, розширення клієнтської бази та ефективність реалізованої політики продажів. Зростання премій в умовах воєнного стану та економічної нестабільності підтверджує високий рівень довіри клієнтів до страховика та конкурентоспроможність його страхових продуктів.

Позитивну динаміку демонструє також валовий прибуток компанії, який у 2023 році збільшився на 68 029 тис. грн. Це свідчить про збереження прибутковості основної діяльності, ефективність управління страховим портфелем та здатність компанії підтримувати позитивний фінансовий результат навіть в умовах зовнішніх економічних викликів.

При цьому адміністративні витрати ПрАТ СК «Євроінс Україна» у 2023 році зросли на 39 991 тис. грн. Така тенденція може бути зумовлена збільшенням витрат на управління операційною діяльністю, цифровізацію бізнес-процесів, забезпечення кібербезпеки, релокацію окремих бізнес-функцій або адаптацію до умов воєнного часу. Водночас витрати на збут зросли незначно — на 13 122 тис. грн, що може свідчити про більш раціональне використання маркетингового бюджету, оптимізацію каналів просування страхових продуктів та підвищення ефективності комунікаційної стратегії компанії.

Позитивним фінансовим результатом діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» стало зростання чистого прибутку, який у 2023 році збільшився на 11 648 тис. грн порівняно з 2022 роком. Незважаючи на помірний характер приросту, дана тенденція є позитивною, враховуючи складні макроекономічні умови, високий рівень ринкових ризиків та нестабільність зовнішнього середовища. Це підтверджує здатність компанії ефективно управляти витратами, зберігати прибутковість та підтримувати фінансову стійкість.

Таким чином, результати проведеного аналізу свідчать, що ПрАТ СК «Євроінс Україна» демонструє стабільне зміцнення фінансового потенціалу,

зростання активів та власного капіталу, ефективне управління структурою зобов'язань і позитивну динаміку прибутковості. Збільшення довгострокових фінансових ресурсів при одночасному скороченні короткострокового боргового навантаження підтверджує ефективність фінансової політики компанії та її здатність мінімізувати фінансові ризики в умовах нестабільного економічного середовища.

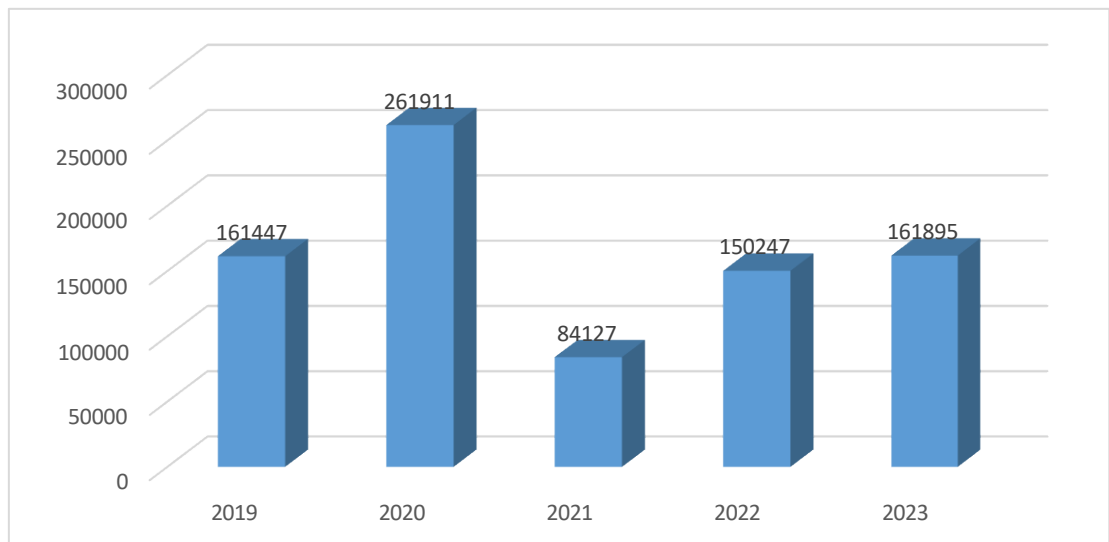

Рисунок 2.3. Динаміка чистого прибутку страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Зростання обсягів чистих зароблених страхових премій та валового прибутку ПрАТ СК «Євроінс Україна» в умовах воєнного стану свідчить про ефективність обраної стратегії розвитку компанії, здатність страховика оперативно адаптуватися до змін зовнішнього середовища та підтримувати стабільний попит на власні страхові продукти. Позитивна динаміка зазначених показників також підтверджує збереження високого рівня довіри клієнтів до ПрАТ СК «Євроінс Україна», зміцнення ринкових позицій компанії та результативність політики управління страховим портфелем.

Попри збільшення адміністративних витрат, компанії вдалося зберегти позитивну тенденцію зростання чистого прибутку, що свідчить про ефективне

управління витратами, раціональний розподіл фінансових ресурсів та успішну реалізацію заходів, спрямованих на оптимізацію внутрішніх бізнес-процесів. Це підтверджує фінансову стійкість ПрАТ СК «Євроінс Україна», її здатність підтримувати прибутковість діяльності та забезпечувати стабільний розвиток навіть в умовах підвищеної економічної нестабільності.

2.2. Оцінка діючої системи фінансового управління та особливостей управління страховими резервами, доходами і витратами

Система фінансового управління в ПрАТ СК «Євроінс Україна» орієнтована на забезпечення довгострокової платоспроможності, підтримання фінансової стійкості, збереження ліквідності та формування стабільного рівня прибутковості в умовах динамічного страхового ринку. Реалізація фінансової політики компанії базується на комплексному поєднанні управлінських, аналітичних та контрольних інструментів, що дозволяють забезпечувати збалансований розвиток страховика та своєчасне виконання зобов'язань перед клієнтами й партнерами.

Ключовими напрямками фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» є управління страховими та фінансовими ризиками, планування й контроль використання фінансових ресурсів, управління інвестиційною діяльністю, а також оптимізація структури власного та залученого капіталу. Реалізація зазначених підходів дозволяє компанії ефективно управляти грошовими потоками, підтримувати достатній рівень страхових резервів, контролювати фінансове навантаження та забезпечувати стабільність операційної діяльності.

Особливе значення для ПрАТ СК «Євроінс Україна» має система управління ризиками, оскільки страхова діяльність безпосередньо пов'язана з високим рівнем невизначеності. Компанія здійснює постійний моніторинг

страхових, інвестиційних, кредитних, валютних та операційних ризиків, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та формувати механізми їх мінімізації. Такий підхід сприяє підтриманню фінансової рівноваги та зниженню ймовірності виникнення значних фінансових втрат.

В умовах економічної нестабільності та воєнного стану особливого значення набуває гнучкість фінансової стратегії компанії. Адаптивність управлінських рішень дозволяє ПрАТ СК «Євроінс Україна» оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища, коригувати бюджетні параметри, переглядати інвестиційні пріоритети та оптимізувати структуру страхового портфеля відповідно до поточних ринкових умов. Саме така здатність до швидкої трансформації управлінських підходів забезпечує конкурентоспроможність компанії та зміцнює довіру з боку страхувальників.

Організаційне забезпечення фінансового управління в ПрАТ СК «Євроінс Україна» покладене на заступника директора з фінансових питань, який здійснює координацію, контроль та стратегічне управління фінансовими процесами страховика.

У межах своїх функціональних повноважень він координує діяльність ключових структурних підрозділів фінансового блоку компанії, серед яких відділ інвестицій, відділ економічного аналізу, відділ бюджетного планування, актуарний підрозділ та бухгалтерська служба.

Кожен із зазначених підрозділів виконує спеціалізовані функції у загальній системі фінансового менеджменту. Зокрема, інвестиційний підрозділ забезпечує управління тимчасово вільними фінансовими ресурсами та формування інвестиційного портфеля; відділ економічного аналізу здійснює оцінювання фінансових результатів, аналіз показників ефективності та прогнозування ключових параметрів розвитку; бюджетний підрозділ відповідає за фінансове планування, контроль виконання бюджетів та управління витратами; актуарний відділ проводить оцінювання страхових ризиків, розрахунок тарифів і резервів; бухгалтерська служба забезпечує ведення

фінансового обліку, складання звітності та контроль дотримання фінансової дисципліни.

Функціональний розподіл повноважень між структурними підрозділами фінансового блоку ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно систематизувати та представити у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Функціональні обов'язки працівників фінансового управління в страховій компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Відділи	Характеристика
Заступник директора з фінансів	Відповідає за загальне фінансове планування, розробку стратегії управління фінансовими ресурсами, контроль ефективності фінансових операцій і фінансової звітності компанії.
Відділ інвестицій	Розробляє та реалізує інвестиційну стратегію, проводить аналіз інвестиційних можливостей і ризиків, управління інвестиційним портфелем компанії для максимізації доходів.
Відділ економічного аналізу	Здійснює аналітику фінансових показників, оцінює економічну ефективність діяльності компанії, проводить аналіз витрат і доходів для оптимізації фінансових ресурсів.
Відділ бюджетування	Відповідає за планування бюджету, розподіл і контроль витрат, формує прогнози і фінансові плани для досягнення фінансових цілей компанії, звіряє фактичні показники з плановими.
Відділ актуарних розрахунків	Проводить актуарні розрахунки для оцінки страхових ризиків і встановлення страхових резервів, визначає тарифи та забезпечує фінансову стійкість страхових продуктів.
Бухгалтерія	Забезпечує ведення бухгалтерського обліку, підготовку фінансової звітності, контроль податкових зобов'язань та забезпечення відповідності фінансових операцій законодавчим нормам.

Джерело: складено автором на основі [42]

Усі структурні підрозділи фінансового блоку ПрАТ СК «Євроінс Україна» функціонують у тісній координації та взаємодії, формуючи єдину інтегровану систему фінансового управління. Така організація роботи забезпечує ефективну реалізацію ключових управлінських функцій, зокрема фінансового планування, бухгалтерського обліку, бюджетного контролю, економічного аналізу, актуарного оцінювання та управління фінансовими

ризиками. Скоординована діяльність зазначених підрозділів дозволяє своєчасно реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, забезпечувати збалансований рух фінансових ресурсів, підтримувати належний рівень ліквідності та зміцнювати загальну фінансову стійкість страховика.

Практична реалізація фінансового управління в ПрАТ СК «Євроінс Україна» безпосередньо пов'язана з дотриманням сучасних принципів корпоративного управління, які формують основу ефективного функціонування страхової компанії. До таких принципів належать прозорість управлінських рішень, відповідальність керівного складу, контроль фінансових потоків, збалансованість інтересів акціонерів, клієнтів та партнерів, а також забезпечення фінансової безпеки та довгострокової стабільності бізнесу.

Систематизацію основних принципів корпоративного та фінансового управління, які реалізуються в діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», доцільно представити графічно на рис. 2.4.

Принципи управління фінансами страхової компанії	Принципи корпоративного управління ПрАТ СК «Євроінс Україна»
Принцип платоспроможності – забезпечення достатніх фінансових резервів для покриття зобов'язань перед клієнтами і підтримання фінансової стабільності компанії.	Принцип прозорості – регулярне надання точної, доступної та своєчасної інформації про фінансову діяльність компанії для зацікавлених сторін.
Принцип рентабельності – спрямування діяльності на отримання прибутку шляхом оптимізації витрат, інвестиційних рішень та управління доходами.	Принцип відповідальності – виконання зобов'язань перед акціонерами, клієнтами та партнерами, що гарантує надійність компанії на ринку.
Принцип ліквідності – підтримання достатнього рівня ліквідних активів для забезпечення швидкого реагування на фінансові потреби.	Принцип підзвітності – забезпечення контролю з боку акціонерів та регулюючих органів для ефективного управління ресурсами та досягнення стратегічних цілей.
Принцип оптимізації капітальної структури – балансування власних і залучених коштів для досягнення фінансової стійкості та ефективності капіталу.	Принцип незалежності – залучення незалежних членів правління для ухвалення об'єктивних рішень, що враховують інтереси всіх зацікавлених сторін.
Принцип управління ризиками – системний підхід до виявлення, оцінки та мінімізації ризиків, пов'язаних зі страховою та інвестиційною діяльністю.	Принцип етичності – дотримання етичних норм і стандартів у взаємодії з клієнтами, партнерами та суспільством для підтримання репутації та довіри.
Принцип диверсифікації – розподіл	Принцип захисту прав акціонерів –

інвестиційних та страхових портфелів для зменшення ризиків і максимізації надійності доходів.	забезпечення дотримання прав і рівноправного ставлення до всіх акціонерів, незалежно від розміру їхніх інвестицій.
---	--

Рисунок 2.4. Принципи діяльності в контексті формування системи управління фінансами страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Водночас система корпоративного управління органічно інтегрується з базовими принципами фінансового менеджменту страховика, серед яких ключове значення мають принципи платоспроможності, ліквідності, прибутковості, диверсифікації ризиків, достатності страхових резервів, ефективного використання капіталу та стратегічної адаптивності до змін ринкового середовища. Саме поєднання корпоративних та фінансово-управлінських принципів формує основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечує конкурентоспроможність ПрАТ СК «Євроінс Україна» на страховому ринку.

Методичний підхід до організації фінансового управління в ПрАТ СК «Євроінс Україна» базується на використанні комплексу сучасних аналітичних методів, фінансових інструментів та управлінських механізмів, спрямованих на оцінювання результативності фінансово-господарської діяльності страховика та визначення ефективності використання його фінансових ресурсів. Такий підхід дозволяє забезпечити системний контроль за фінансовими потоками, своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників та формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо подальшого розвитку компанії.

У межах реалізації даного підходу в ПрАТ СК «Євроінс Україна» здійснюється комплексна ідентифікація ключових фінансових параметрів діяльності, їх кількісне вимірювання, аналітичне оцінювання та порівняння з плановими або нормативними значеннями. Особлива увага приділяється аналізу показників ліквідності, платоспроможності, прибутковості, ділової активності, структури капіталу, достатності страхових резервів, рентабельності страхових операцій та ефективності інвестиційної діяльності. Такий підхід

дозволяє об'єктивно оцінити рівень досягнення стратегічних і тактичних фінансових цілей, визначених керівництвом компанії.

Водночас системний фінансовий аналіз дає можливість не лише оцінити поточний стан компанії, але й виявити потенційні ризики, слабкі місця у структурі фінансового управління, неефективні напрями використання ресурсів або можливі загрози для фінансової стійкості страховика. На основі отриманих результатів керівництво ПрАТ СК «Євроінс Україна» має можливість своєчасно коригувати фінансову політику, адаптувати бюджетні параметри, переглядати інвестиційні пріоритети та оптимізувати структуру страхового портфеля відповідно до змін ринкового середовища.

Загалом сформована система фінансового управління в ПрАТ СК «Євроінс Україна» створює для компанії низку стратегічних переваг, серед яких підвищення фінансової стійкості, посилення контролю за використанням ресурсів, покращення якості управлінських рішень, оптимізація структури капіталу, зниження фінансових ризиків та збереження конкурентних позицій на страховому ринку. Основні можливості та переваги, які забезпечує діюча система фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна», доцільно систематизувати та представити у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Основні переваги, що дає система управління фінансами страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Переваги	Сутність переваги
Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності	Система управління фінансами дозволяє компанії ефективно управляти резервами, що гарантує надійність виплат страхових зобов'язань та фінансову стабільність в умовах ринкових коливань.
Оптимізація інвестиційного портфеля	Завдяки ефективному управлінню інвестиціями компанія має змогу збільшувати капітал і отримувати стабільні доходи з мінімальним рівнем ризику, що підвищує її конкурентоспроможність.
Підвищення ефективності управління ризиками	Розробка та впровадження процедур контролю дозволяють ідентифікувати, аналізувати та знижувати фінансові ризики, зменшуючи можливі втрати та підвищуючи фінансову безпеку компанії.
Забезпечення ліквідності та ліквідних активів	система управління дозволяє підтримувати достатній рівень ліквідних активів, що забезпечує здатність компанії швидко

фінансової гнучкості	реагувати на непередбачувані фінансові потреби.
Поліпшення фінансового планування та бюджетування	За рахунок ефективного планування ресурсів компанія може точніше розраховувати бюджети та оптимізувати витрати, що сприяє максимізації прибутковості.
Зростання довіри клієнтів та партнерів	надійність і прозорість у фінансовому управлінні забезпечують високу репутацію компанії, що сприяє залученню нових клієнтів і зміцненню партнерських відносин.

Джерело: складено автором на основі [42]

У цілому сформована система фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» створює необхідні передумови для підвищення результативності операційної діяльності, зміцнення фінансової стійкості та забезпечення довгострокового розвитку компанії на страховому ринку. Реалізована фінансова політика страховика протягом досліджуваного періоду була зосереджена на підтриманні достатнього рівня страхового захисту, формуванні резервного капіталу, забезпеченні виконання поточних зобов'язань, а також на ефективному розміщенні тимчасово вільних фінансових ресурсів у короткострокові та довгострокові інвестиційні інструменти.

Одним із ключових напрямів фінансової діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» є формування страхових резервів, які виступають базовим елементом забезпечення платоспроможності та фінансової безпеки страховика. Аналіз динаміки страхових резервів компанії за 2019–2020 роки дозволяє виявити окремі тенденції у структурі страхових зобов'язань та оцінити ефективність резервної політики страховика. Основні результати аналізу наведено у таблиці 2.4.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що у структурі страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» спостерігається позитивна динаміка резерву довгострокових зобов'язань, який у 2020 році збільшився на 27% порівняно з 2019 роком. Така тенденція може свідчити про розширення портфеля довгострокових страхових договорів, збільшення обсягів страхового покриття за окремими видами страхування або зростання обсягу фінансових зобов'язань компанії перед страхувальниками у довгостроковій перспективі.

Одночасно це підтверджує прагнення компанії підтримувати належний рівень фінансового забезпечення для виконання майбутніх страхових виплат.

Разом із цим резерв незароблених страхових премій у ПрАТ СК «Євроінс Україна» у 2020 році скоротився з 657 414 тис. грн до 587 956 тис. грн. Зниження цього показника може бути пов'язане зі змінами у структурі страхового портфеля, зменшенням обсягів нових договорів страхування, завершенням дії частини раніше укладених контрактів або впливом загальної економічної нестабільності на ділову активність клієнтів. Водночас така динаміка потребує додаткового аналізу з точки зору збереження стабільності страхових надходжень у наступних періодах.

Також у досліджуваному періоді зафіксовано зменшення резерву заявлених, але не врегульованих збитків та належних страхових виплат — з 1 005 973 тис. грн у 2019 році до 820 633 тис. грн у 2020 році. Зниження даного показника може свідчити про скорочення кількості заявлених страхових випадків, підвищення ефективності процесів врегулювання збитків, прискорення виконання страхових зобов'язань або оптимізацію системи управління страховими виплатами. Таким чином, аналіз структури страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» підтверджує, що компанія здійснює системне управління страховими зобов'язаннями, підтримує необхідний рівень резервного забезпечення та адаптує резервну політику відповідно до змін страхового портфеля, ринкових умов і фінансових ризиків.

Таблиця 2.4

Сформовані страхові резерви страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2020 рр.

Показник	Валова сума	Частка перестраховика	Чиста сума
на 31 грудня 2019 року			
Резерв довгострокових зобов'язань	737913	(2664)	735249
Резерв незароблених премій	657414	(275661)	381753
Резерв збитків або резерв належних виплат	1005973	(747754)	258219

	Усього страхових резервів	2401300	(1026079)	1375221
	на 31 грудня 2020 року			
Резерв	довгострокових зобов'язань	937478	(3281)	934197
	Резерв незароблених премій	587956	(245535)	342421
	Резерв збитків або резерв належних виплат	820633	(588220)	232413
	Усього страхових резервів	2346067	(837036)	1509031

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Проведений аналіз структури страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» свідчить, що у досліджуваному періоді частка участі перестраховиків у формуванні резервного забезпечення демонструвала тенденцію до скорочення практично за всіма складовими. Найбільш відчутне зниження спостерігалось за резервами збитків, що може вказувати на перегляд перестраховальної політики компанії, оптимізацію співпраці з перестраховими партнерами або прагнення страховика зменшити витрати, пов'язані з передачею ризиків у перестраховання. Одночасно це може свідчити про зростання здатності компанії самостійно утримувати більший обсяг страхових ризиків за рахунок зміцнення власного фінансового потенціалу.

Позитивною тенденцією у 2020 році стало зростання чистої суми страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» на 9,7%, внаслідок чого їх обсяг досяг 1 509 031 тис. грн. Збільшення чистих резервів свідчить про посилення фінансової стійкості страховика, нарощування власного резервного покриття та підвищення здатності компанії самостійно виконувати прийняті страхові зобов'язання без надмірної залежності від зовнішніх перестраховальних механізмів. Така динаміка позитивно впливає на рівень платоспроможності та загальну фінансову безпеку компанії.

Водночас валова сума страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» у 2020 році зменшилася з 2 401 300 тис. грн до 2 346 067 тис. грн. Скорочення даного показника може свідчити про підвищення ефективності управління

страховими зобов'язаннями, оптимізацію структури страхового портфеля, зміну політики прийняття ризиків або більш раціональний підхід до формування резервів відповідно до фактичного обсягу страхових зобов'язань.

Загалом результати аналізу підтверджують, що ПрАТ СК «Євроінс Україна» демонструє здатність ефективно адаптувати резервну політику до змін зовнішнього середовища, підтримувати належний рівень фінансової стійкості та забезпечувати достатній обсяг чистих страхових резервів для своєчасного виконання зобов'язань перед страхувальниками.

Наступним етапом дослідження є аналіз особливостей формування страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2021–2023 рр., результати якого доцільно представити у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Особливості формування страхових резервів страхової компанії ПрАТ
СК «Євроінс Україна» за період 2021-2023 рр.

Показник	Валова сума	Частка перестраховика	Чиста сума
1	2	3	4
на 31 грудня 2021 року			
Резерв довгострокових зобов'язань	1125564	(4210)	1121354
Резерв незароблених премій	702717	(241073)	461644
Резерв збитків або резерв належних виплат	959849	(662089)	297760
Усього страхових резервів	2788130	(907372)	1880758
на 31 грудня 2022 року			
Резерв довгострокових зобов'язань	1323495	-	1323495
Резерв незароблених премій	527901	(3741)	524160
Резерв збитків або резерв належних виплат	772384	(381169)	391215
Усього страхових резервів	2623780	(384910)	2238870
на 31 грудня 2023 року			
Резерв довгострокових зобов'язань	1475620	-	1475620
Резерв незароблених премій	569804	-4890	564914

Резерв збитків або резерв належних виплат	807635	-417208	390427
Усього страхових резервів	2853059	-422098	2430961

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Результати аналізу процесу формування страхових резервів ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2021–2023 роки свідчать про загальне зміцнення резервного забезпечення компанії та поступове нарощування її фінансового потенціалу в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Динаміка основних складових страхових резервів підтверджує здатність страховика адаптувати свою фінансову політику до змін ринкової кон'юнктури та рівня страхових ризиків.

Зокрема, протягом досліджуваного періоду спостерігається стале зростання резерву довгострокових зобов'язань ПрАТ СК «Євроінс Україна», обсяг якого збільшився з 1 125 564 тис. грн у 2021 році до 1 475 620 тис. грн у 2023 році. Така позитивна динаміка свідчить про розширення довгострокового страхового портфеля, збільшення обсягів прийнятих страховиком зобов'язань за довгостроковими договорами та посилення відповідальності компанії перед клієнтами у стратегічному часовому горизонті. Одночасно це може вказувати на зростання рівня довіри страхувальників до компанії та розширення її ринкової присутності.

Резерв незароблених премій у ПрАТ СК «Євроінс Україна» упродовж досліджуваного періоду демонстрував нерівномірну динаміку. Після зростання у 2021 році у 2022 році відбулося певне скорочення даного показника, однак уже у 2023 році спостерігалось його повторне збільшення до 569 804 тис. грн. Така тенденція може бути пов'язана зі змінами в обсягах укладених договорів страхування, коливаннями попиту на окремі страхові продукти, переглядом структури страхового портфеля або впливом макроекономічних та воєнних факторів на страхову активність клієнтів.

Аналіз резерву збитків також свідчить про змінний характер його формування. У 2022 році компанія зафіксувала певне зменшення цього показника, тоді як у 2023 році відбулося його повторне зростання. Подібна динаміка може відображати коливання обсягів заявлених страхових випадків, зміну структури страхових ризиків, а також особливості врегулювання страхових подій у різні звітні періоди. Водночас скорочення частки участі перестраховиків у формуванні резервів збитків може свідчити про прагнення ПрАТ СК «Євроінс Україна» оптимізувати витрати на перестраховальний захист, збільшити рівень власного утримання ризиків та посилити фінансову автономність у системі управління страховими зобов'язаннями.

Особливо позитивною є динаміка загальної суми чистих страхових резервів, яка за період 2021–2023 років зростає з 1 880 758 тис. грн до 2 430 961 тис. грн. Збільшення даного показника підтверджує зміцнення фінансової стійкості ПрАТ СК «Євроінс Україна», розширення її внутрішнього резервного потенціалу та підвищення здатності компанії самостійно забезпечувати виконання прийнятих страхових зобов'язань перед клієнтами. Зростання чистих резервів також свідчить про ефективність резервної політики страховика та високий рівень фінансової безпеки в умовах зростання ринкових ризиків. Поряд із формуванням страхових резервів, у межах реалізації фінансової політики ПрАТ СК «Євроінс Україна» здійснює активне управління інвестиційною діяльністю, спрямовуючи частину тимчасово вільних фінансових ресурсів у поточні та довгострокові фінансові інструменти. Аналіз структури та динаміки фінансових інвестицій компанії доцільно представити у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Поточне та довгострокові фінансові інвестиції ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019–2023 рр.

Показник	Роки					Відхилення (+;-)	
	2019	2020	2021	2022	2023	2023-2022	2023-2019
Поточні фінансові інвестиції							

Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП)	345884	441834	380511	328656	282978	-45678	-62906
Резерв знецінення	-4135	-2493	-1860	-9638	-18669	-9031	-14534
Усього фінансових інвестицій за амортизованою вартістю	341749	439341	378651	319018	264309	-54709	-77440
Довгострокові фінансові інвестиції							
Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП)	441957	464875	644179	461946	556172	94226	114215
Резерв знецінення	-7043	-4076	-6684	-46624	-71406	-24782	-64363
Усього довгострокових фінансових інвестицій	434914	460799	637495	415322	484766	69444	49852

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

За результатами аналізу структури фінансових інвестицій ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2019–2023 роки встановлено, що компанія активно використовує інвестиційні інструменти як один із напрямів управління тимчасово вільними фінансовими ресурсами та забезпечення довгострокової фінансової стабільності. Динаміка інвестиційного портфеля свідчить про перегляд компанією підходів до розміщення активів з урахуванням змін макроекономічного середовища, ринкових ризиків та пріоритетів фінансової політики.

Аналіз поточних фінансових інвестицій ПрАТ СК «Євроінс Україна» показав, що вкладення в Облігації внутрішньої державної позики протягом досліджуваного періоду демонстрували тенденцію до скорочення. Якщо у 2019 році обсяг таких інвестицій становив 345 884 тис. грн, то у 2023 році він зменшився до 282 978 тис. грн. Загальне скорочення за п'ятирічний період склало 62 906 тис. грн. Така динаміка може свідчити про частковий перегляд структури короткострокового інвестиційного портфеля, переорієнтацію ресурсів на інші фінансові інструменти або посилення потреби у підтриманні ліквідності в умовах нестабільного ринкового середовища.

Одночасно спостерігається суттєве зростання резерву знецінення поточних фінансових інвестицій, який у 2023 році досяг 18 669 тис. грн.

Збільшення даного показника може свідчити про зростання ринкових, процентних або кредитних ризиків, що впливають на оцінку вартості фінансових активів компанії. Крім того, це відображає обережну політику ПрАТ СК «Євроінс Україна» щодо оцінювання потенційних інвестиційних втрат та формування додаткових фінансових буферів.

Сума поточних фінансових інвестицій за амортизованою вартістю також продемонструвала скорочення. За період 2019–2023 років зменшення становило 77 440 тис. грн, що може вказувати на трансформацію структури інвестиційного портфеля, перерозподіл активів між короткостроковими та довгостроковими інструментами, а також прагнення компанії оптимізувати співвідношення дохідності, ризику та ліквідності інвестицій.

Щодо довгострокових фінансових інвестицій, у ПрАТ СК «Євроінс Україна» спостерігається протилежна тенденція. Зокрема, вкладення в Облігації внутрішньої державної позики зросли з 441 957 тис. грн у 2019 році до 556 172 тис. грн у 2023 році. Така динаміка свідчить про посилення інтересу компанії до довгострокових державних боргових інструментів як відносно надійного способу збереження капіталу та отримання стабільного інвестиційного доходу. В умовах економічної нестабільності та воєнного стану подібна інвестиційна стратегія дозволяє мінімізувати ризики та забезпечувати більш прогнозований фінансовий результат.

Разом із цим резерв знецінення довгострокових фінансових інвестицій також продемонстрував зростання і у 2023 році досяг 71 406 тис. грн. Така тенденція може свідчити про посилення впливу макроекономічних, валютних та ринкових факторів на оцінку довгострокових активів, а також про підвищення вимог до управління інвестиційними ризиками в умовах нестабільного фінансового середовища.

Загальна сума довгострокових фінансових інвестицій ПрАТ СК «Євроінс Україна» за досліджуваний період зросла на 49 852 тис. грн, що підтверджує стратегічну орієнтацію компанії на зміцнення довгострокового інвестиційного потенціалу, диверсифікацію фінансових активів та

формування стійкого інвестиційного портфеля. Такий підхід сприяє зміцненню фінансової стійкості страховика, підвищенню рівня капіталізації та забезпеченню стабільності фінансових результатів у довгостроковій перспективі.

Динаміку довгострокових фінансових інвестицій ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно представити графічно на рис. 2.6.

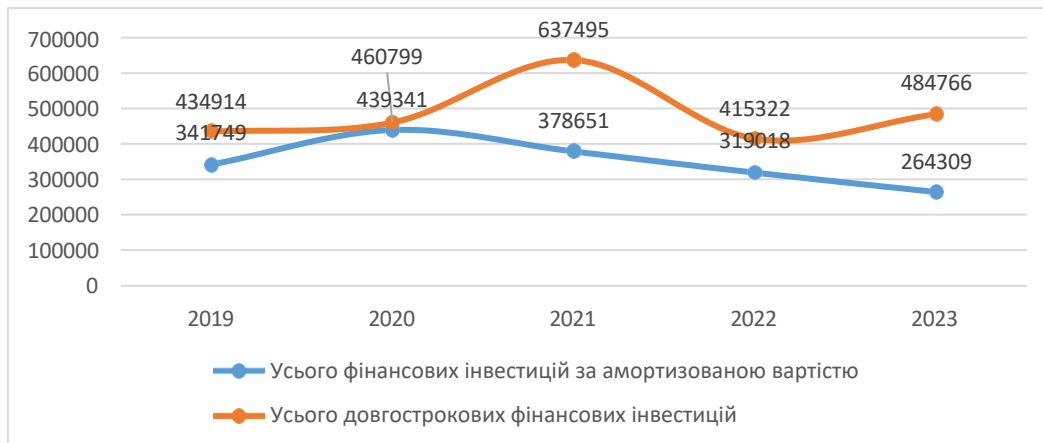

Рисунок 2.6. Динаміка довгострокових фінансових інвестицій страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Отже, результати проведеного аналізу свідчать, що фінансове управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» упродовж 2019–2023 років було зосереджене на зміцненні фінансової стійкості компанії через ефективне формування страхових резервів, нарощування власного фінансового потенціалу та активне використання інвестиційних інструментів для розміщення тимчасово вільних ресурсів. Реалізація такої фінансової політики дозволила страховикові сформувати достатній обсяг капіталу для забезпечення стабільного функціонування, підтримання платоспроможності та належного виконання зобов'язань перед страхувальниками.

Важливою складовою фінансової стратегії ПрАТ СК «Євроінс Україна» стало інвестування коштів у фінансові активи, насамперед у боргові цінні папери та інші інструменти з прогнозованим рівнем дохідності та

контрольованим рівнем ризику. Такий підхід забезпечив компанії можливість не лише зберігати капітал, але й отримувати додатковий інвестиційний дохід, який позитивно впливав на загальний фінансовий результат та підсилював ресурсний потенціал страховика.

Завдяки послідовній політиці управління інвестиційним портфелем ПрАТ СК «Євроінс Україна» змогла досягти більш збалансованого співвідношення між прибутковістю, ліквідністю та ризиковістю фінансових вкладень. Раціональний розподіл інвестицій між різними фінансовими інструментами дозволив компанії мінімізувати вплив негативних коливань на фінансових ринках, знизити рівень інвестиційних ризиків та забезпечити стабільність грошових потоків.

Крім того, ПрАТ СК «Євроінс Україна» реалізовувала політику диверсифікації фінансових вкладень, спрямовуючи ресурси у різні категорії активів, що дозволяло уникати надмірної концентрації ризиків в окремих інвестиційних напрямках. Така стратегія сприяла збереженню достатнього рівня ліквідності, підтриманню фінансової гнучкості та формуванню додаткового запасу фінансової безпеки в умовах нестабільного економічного середовища.

У результаті реалізації збалансованої фінансової політики ПрАТ СК «Євроінс Україна» забезпечила здатність своєчасно виконувати страхові зобов'язання перед клієнтами, підтримувати високий рівень фінансової надійності та зміцнювати довіру з боку страхувальників, що є важливою передумовою довгострокового розвитку та посилення конкурентних позицій компанії на страховому ринку України.

2.3. Комплексний аналіз ефективності фінансового управління страховою компанією

Аналіз динаміки показників фінансової результативності та фінансової стійкості є одним із ключових етапів комплексного оцінювання ефективності фінансової діяльності та якості фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна». Дослідження зазначених показників дає можливість об'єктивно

оцінити рівень фінансової стабільності страховика, його здатність своєчасно та в повному обсязі виконувати прийняті страхові зобов'язання перед клієнтами, підтримувати достатній рівень платоспроможності, ліквідності та забезпечувати стабільну прибутковість операційної діяльності.

В умовах нестабільного макроекономічного середовища, високої волатильності фінансових ринків, воєнних ризиків та змін регуляторного середовища системний аналіз динаміки фінансових показників набуває особливої управлінської значущості. Його результати дозволяють виявити ключові тенденції розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна», оцінити ефективність реалізованої фінансової стратегії, визначити сильні сторони діяльності компанії, а також своєчасно ідентифікувати потенційні фінансові ризики, проблемні аспекти або внутрішні обмеження, які можуть впливати на подальший розвиток страховика.

Крім того, аналіз фінансової результативності створює аналітичну основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо коригування фінансової політики, оптимізації структури капіталу, удосконалення інвестиційної діяльності, перегляду параметрів страхового портфеля та підвищення загальної ефективності використання фінансових ресурсів. Це, своєю чергою, сприяє підтриманню стабільного розвитку компанії та зміцненню її конкурентних позицій на страховому ринку.

Таблиця 2.7

Основні показники, які визначають ефективність фінансового управління страховою компанією ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023

рр.

Показники	Рік					Відхилення, +/-	
	2019	2020	2021	2022	2023	2023-2022	2023-2019
Страхові виплати, тис.грн.	338160	342090	443855	443840	458905	15065	120745
Страхові премії, тис.грн.	1464230	1374096	1604203	1504873	1657807	152934	193577
Кількість договорів страхування, шт.	325991	311904	339506	381542	401096	19554	75105

Страхові виплати на 1 страховий договір, грн. / шт.	1037,33	1096,78	1307,36	1163,28	1144,13	770,43	1607,68
Страхові премії на 1 страховий договір, грн. / шт.	4491,63	4405,51	4725,11	3944,19	4133,19	7821,11	2577,42
Чистий прибуток, тис.грн.	161447	261911	84127	150247	161895	11648	448
Прибутковість на 1 страховий договір, грн. / шт.	495,25	839,72	247,79	393,79	403,63	595,68	5,96

Результати аналізу основних показників діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2019–2023 роки свідчать про загалом позитивну динаміку розвитку компанії, поступове зміцнення її ринкових позицій та здатність підтримувати фінансову стабільність в умовах нестабільного економічного середовища. Дослідження ключових страхових і фінансових індикаторів дозволяє оцінити рівень ефективності операційної діяльності страховика, масштаби його ринкової активності та результативність реалізованої фінансової стратегії.

Зокрема, за досліджуваний період обсяг страхових виплат ПрАТ СК «Євроінс Україна» збільшився на 120 745 тис. грн, що свідчить про зростання фінансових зобов'язань компанії перед клієнтами та розширення масштабів страхової діяльності. Найбільш суттєвий приріст страхових виплат зафіксовано у 2021 році, коли обсяг компенсацій значно перевищив показники попередніх періодів. Така динаміка може бути пов'язана як зі збільшенням кількості укладених договорів страхування, так і з активізацією страхових подій або зміною структури страхового портфеля. Загалом зростання страхових виплат характеризує високий рівень відповідальності страховика щодо виконання своїх договірних зобов'язань перед страхувальниками.

Позитивну тенденцію демонструє і обсяг страхових премій, який протягом 2019–2023 років зріс на 193 577 тис. грн. Збільшення страхових надходжень свідчить про поступове розширення операційної діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», зростання попиту на страхові продукти

компанії та зміцнення її конкурентних позицій на ринку. Найбільш помітне зростання страхових премій спостерігалось у 2021 та 2023 роках, що може бути результатом розширення клієнтської бази, перегляду тарифної політики, адаптації страхових продуктів до нових потреб ринку або підвищення середньої вартості страхових послуг. Зростання премій є особливо важливим для страховика, оскільки саме вони формують основне джерело фінансових ресурсів для здійснення страхових виплат, формування резервів та забезпечення стабільності операційної діяльності.

Показник кількості укладених договорів страхування також демонструє позитивну динаміку. За період 2019–2023 років кількість договорів у ПрАТ СК «Євроінс Україна» збільшилася на 75 105 одиниць. Особливо активне зростання спостерігалось у 2022–2023 роках, що може свідчити про результативність маркетингової політики, розширення каналів продажу, розвиток агентської мережі або загальне підвищення попиту на страхові послуги в умовах зростання економічної невизначеності. Збільшення кількості договорів підтверджує розширення клієнтської бази компанії та зростання рівня довіри до бренду страховика.

Аналіз показника страхових виплат у розрахунку на один договір свідчить про певну варіативність його значень протягом досліджуваного періоду. Найвищий рівень даного показника було зафіксовано у 2021 році, після чого у 2023 році він дещо знизився та склав 1 144,13 грн на один договір. Такі коливання можуть бути пов'язані зі змінами у частоті настання страхових випадків, структурі страхового портфеля, видах страхових продуктів або умовах врегулювання збитків. Водночас відносна стабільність цього показника свідчить про контрольований рівень страхових ризиків та ефективність актуарного управління в компанії.

Показник страхових премій у розрахунку на один договір також демонстрував певні коливання, однак у цілому за 2019–2023 роки його значення збільшилося на 2 577,42 грн. Максимальний рівень даного показника спостерігався у 2021 році, після чого у 2022–2023 роках відбулося

певне зниження. Така динаміка може пояснюватися змінами у структурі страхового портфеля, активізацією продажів масових страхових продуктів або коригуванням тарифної політики залежно від ринкової ситуації. Загалом високий рівень премій на один договір свідчить про здатність ПрАТ СК «Євроінс Україна» формувати привабливу продуктову пропозицію та зберігати фінансову ефективність страхових операцій.

Окремої уваги заслуговує динаміка чистого прибутку компанії, яка впродовж досліджуваного періоду характеризувалася певною мінливістю. Найвищий рівень чистого прибутку було зафіксовано у 2020 році — 261 911 тис. грн, після чого спостерігалось певне зниження фінансового результату. Водночас у 2023 році ПрАТ СК «Євроінс Україна» змогла забезпечити зростання чистого прибутку до 161 895 тис. грн. Така динаміка може бути зумовлена впливом макроекономічних факторів, змінами у структурі витрат, інвестиційній активності або зростанням адміністративного навантаження в умовах воєнного стану. Разом із тим збереження прибутковості навіть за складних зовнішніх умов свідчить про високий рівень адаптивності компанії, ефективність фінансового управління та здатність підтримувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Загальна динаміка ключових фінансово-економічних показників ПрАТ СК «Євроінс Україна» упродовж досліджуваного періоду свідчить про здатність компанії ефективно адаптуватися до змін ринкового середовища, підтримувати стабільність операційної діяльності та зберігати належний рівень фінансової стійкості навіть в умовах підвищеної економічної нестабільності, воєнних ризиків та змін у структурі страхового ринку. Незважаючи на окремі коливання фінансових результатів у різні звітні періоди, компанія демонструє здатність підтримувати прибутковість, виконувати страхові зобов'язання та забезпечувати подальший розвиток.

Особливе значення у діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» має оцінювання фінансової стійкості, оскільки саме цей показник комплексно характеризує ефективність реалізації фінансового управління, якість

використання фінансових ресурсів та здатність страховика функціонувати в умовах ризику та невизначеності. Фінансова стійкість відображає рівень захищеності компанії від впливу внутрішніх і зовнішніх негативних факторів, а також її спроможність зберігати платоспроможність, ліквідність і прибутковість у довгостроковій перспективі.

У сучасних умовах функціонування страхового бізнесу фінансова стійкість виступає однією з базових характеристик ефективності діяльності страхової компанії, оскільки саме від здатності підтримувати фінансову рівновагу залежить рівень довіри клієнтів, інвестиційна привабливість компанії, її конкурентні позиції та можливість подальшого стратегічного розвитку. Водночас коректне визначення факторів, які впливають на фінансову стійкість страховика, дозволяє отримати об'єктивну оцінку як кількісних, так і якісних результатів фінансової діяльності компанії.

З метою комплексного оцінювання рівня фінансової стійкості ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно використати інтегральний показник — коефіцієнт фінансової надійності, який дозволяє узагальнити вплив основних фінансових параметрів діяльності страховика та сформулювати об'єктивну характеристику його фінансового стану.

З метою проведення подальшого аналітичного дослідження для ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно розрахувати кожен із зазначених фінансових показників окремо, після чого на їх основі визначити інтегральний коефіцієнт фінансової надійності страховика. Результати проведених розрахунків доцільно систематизувати та представити у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Розрахунок інтегрального показника фінансової надійності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Показник	Формула розрахунку	2019	2020	2021	2022	2023
Коефіцієнт ліквідності (Кл)	$K = \frac{OA}{Z}$ де OA- поточні активи страхової компанії Z -	0,909	0,818	0,821	0,980	0,952

	зобов'язання страхової компанії.					
Коефіцієнт платоспроможності (Кп)	$K_p = \frac{\Phi_n}{H_n},$ де Φ_n , H_n - відповідно фактичний і нормативний запас платоспроможності страхової компанії.	0,456	0,517	0,611	0,497	0,701
Коефіцієнт рентабельності (Кр)	$K_r = \frac{Pr}{D},$ де Pr - річний прибуток страхової компанії; D - сума річних доходів компанії (отримані страхові платежі).	0,110	0,191	0,052	0,100	0,098
Коефіцієнт фінансової надійності страхової компанії (Кн)	$K_n = \sqrt{K_l \times K_p},$ де K_l - коефіцієнт ліквідності; K_p - коефіцієнт платоспроможності; K_r - коефіцієнт рентабельності.	0,214	0,284	0,162	0,220	0,255

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Аналіз результатів розрахунку показників, наведених у таблиці 2.8, дозволяє комплексно оцінити рівень фінансової стійкості ПрАТ СК «Євроінс Україна» та визначити ефективність реалізації фінансового управління впродовж 2019–2023 років. Отримані значення свідчать про загалом стабільний фінансовий стан компанії, поступове зміцнення її платоспроможності та здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Насамперед, коефіцієнт ліквідності характеризує здатність ПрАТ СК «Євроінс Україна» своєчасно трансформувати активи у грошові ресурси для покриття поточних фінансових зобов'язань. Упродовж досліджуваного періоду значення даного показника змінювалося в межах від 0,818 у 2020 році до 0,980 у 2022 році. Зростання коефіцієнта ліквідності у 2022 році свідчить про покращення структури оборотних активів, збільшення частки високоліквідних фінансових ресурсів та посилення здатності компанії оперативно реагувати на

потребу у виконанні страхових виплат і поточних зобов'язань. Водночас незначне зниження показника до 0,952 у 2023 році може свідчити про активніше використання ліквідних ресурсів у процесі фінансування операційної діяльності або реалізації інвестиційних рішень. Проте загалом значення коефіцієнта залишається стабільним, що підтверджує контрольований рівень ліквідності та ефективне управління грошовими потоками в ПрАТ СК «Євроінс Україна».

Коефіцієнт платоспроможності відображає рівень забезпеченості страховика власними фінансовими ресурсами для виконання прийнятих зобов'язань перед клієнтами, партнерами та іншими учасниками фінансових відносин. У ПрАТ СК «Євроінс Україна» даний показник демонстрував стійку позитивну динаміку: з 0,456 у 2019 році до 0,701 у 2023 році. Послідовне зростання коефіцієнта свідчить про зміцнення власної капітальної бази компанії, збільшення обсягів власного капіталу та формування достатнього запасу платоспроможності. Досягнення максимального значення у 2023 році підтверджує високий рівень фінансової стійкості страховика та його здатність виконувати свої зобов'язання навіть в умовах підвищеної економічної нестабільності та воєнних ризиків. Така тенденція позитивно впливає на інвестиційну привабливість компанії та рівень довіри з боку клієнтів.

Важливим індикатором ефективності фінансово-господарської діяльності є коефіцієнт рентабельності, який характеризує рівень прибутковості страхової діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна». Упродовж аналізованого періоду даний показник мав певну волатильність. Після досягнення відносно високого значення 0,191 у 2020 році спостерігалось його зниження до 0,052 у 2021 році, що стало найнижчим значенням за весь досліджуваний період. Така динаміка могла бути зумовлена зростанням операційних витрат, змінами у структурі страхових виплат, впливом кризових макроекономічних факторів або зниженням прибутковості окремих страхових продуктів. У наступних періодах компанії вдалося частково стабілізувати ситуацію, однак у 2023 році значення коефіцієнта рентабельності склало 0,098, що все ще свідчить про необхідність подальшого

підвищення ефективності використання фінансових ресурсів, оптимізації витрат та вдосконалення структури страхового портфеля.

Особливе аналітичне значення має інтегральний коефіцієнт фінансової надійності, який об'єднує вплив ліквідності, платоспроможності та рентабельності в єдиний комплексний показник. Його використання дозволяє отримати узагальнену характеристику фінансового стану ПрАТ СК «Євроінс Україна» та об'єктивно оцінити ефективність фінансового управління в динаміці. Зростання інтегрального показника у досліджуваному періоді свідчить про посилення фінансової стійкості компанії, зміцнення її здатності протистояти зовнішнім ризикам та підтримувати стабільний розвиток навіть в умовах підвищеної невизначеності.

Отже, проведений аналіз підтверджує, що ПрАТ СК «Євроінс Україна» упродовж 2019–2023 років демонструвала позитивні тенденції у сфері фінансової стійкості, поступово зміцнюючи власний фінансовий потенціал, підтримуючи достатній рівень ліквідності та формуючи необхідний запас платоспроможності для забезпечення надійного виконання страхових зобов'язань.

Розрахунок інтегрального показника фінансової надійності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.:

$$K_{\text{ф.н.2019}} = \sqrt{0,909 \times 0,456 \times 0,110} = 0,214$$

$$K_{\text{ф.н.2020}} = \sqrt{0,818 \times 0,517 \times 0,191} = 0,284$$

$$K_{\text{ф.н.2021}} = \sqrt{0,821 \times 0,611 \times 0,052} = 0,162$$

$$K_{\text{ф.н.2022}} = \sqrt{0,98 \times 0,497 \times 0,1} = 0,22$$

$$K_{\text{ф.н.2023}} = \sqrt{0,952 \times 0,701 \times 0,098} = 0,255$$

Аналіз інтегрального коефіцієнта фінансової надійності ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2019–2023 роки свідчить про загалом позитивну тенденцію розвитку фінансового стану компанії, хоча в окремі періоди спостерігалися певні коливання значень показника. Зокрема, у 2019 році

значення коефіцієнта фінансової надійності становило 0,214, а у 2023 році зросло до 0,255, що свідчить про поступове зміцнення фінансової стійкості страховика та покращення його здатності ефективно виконувати взяті фінансові зобов'язання.

Найвищий рівень даного показника було зафіксовано у 2020 році — 0,284. Досягнення такого результату може бути пов'язане з оптимальним поєднанням показників ліквідності, платоспроможності та прибутковості, а також із більш ефективним використанням фінансових ресурсів у цей період. Подальше незначне зниження інтегрального коефіцієнта у 2021–2022 роках свідчить про певне послаблення рентабельності діяльності компанії, що могло бути зумовлено зростанням операційних витрат, змінами у структурі страхового портфеля, макроекономічною нестабільністю або впливом воєнних факторів на страховий бізнес.

Разом із тим повторне зростання інтегрального показника у 2023 році підтверджує здатність ПрАТ СК «Євроінс Україна» адаптуватися до зовнішніх викликів, підтримувати належний рівень фінансової стійкості та забезпечувати ефективне функціонування в умовах підвищеної невизначеності. Водночас динаміка показника свідчить про доцільність подальшого вдосконалення механізмів управління прибутковістю, оскільки саме рентабельність залишається одним із ключових факторів забезпечення довгострокової фінансової стабільності страховика.

Для більш глибокого оцінювання ефективності управління фінансовими ресурсами ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно додатково проаналізувати систему показників рентабельності, які найбільш повно характеризують рівень прибутковості страхової діяльності та результативність використання фінансового потенціалу компанії. До таких показників насамперед належать рентабельність реалізації страхових продуктів, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу.

Рентабельність реалізації страхових продуктів дозволяє оцінити ефективність основної операційної діяльності компанії та визначити рівень

прибутку, який отримується від реалізації страхових послуг. Даний показник безпосередньо відображає результативність страхових операцій, ефективність тарифної політики та якість управління страховим портфелем.

Рентабельність активів характеризує здатність ПрАТ СК «Євроінс Україна» ефективно використовувати наявне майно та фінансові ресурси для формування прибутку. Аналіз цього показника дозволяє оцінити раціональність управління активами, рівень їх продуктивності та ефективність інвестиційної політики страховика.

Не менш важливим індикатором є рентабельність власного капіталу, яка відображає рівень дохідності коштів, інвестованих власниками компанії. Даний показник дозволяє оцінити, наскільки ефективно ПрАТ СК «Євроінс Україна» використовує власний капітал для формування прибутку та забезпечення приросту вартості бізнесу.

Комплексний аналіз зазначених показників дозволяє отримати об'єктивне уявлення про фінансову результативність діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», виявити внутрішні резерви підвищення ефективності та сформувані практичні рекомендації щодо подальшого вдосконалення системи фінансового управління. Результати проведених розрахунків доцільно представити у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Показники рентабельності (прибутковості) управління фінансовими ресурсами страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Показники	Рік					Відхилення, +/-	
	2019	2020	2021	2022	2023	2023-2022	2023-2019
Рентабельність реалізації страхових продуктів	11,03%	19,06%	5,24%	9,98%	9,77%	-0,22%	-1,26%
Рентабельність активів	4,63%	7,18%	2,09%	3,78%	3,78%	0,00%	-0,85%
Рентабельність власного капіталу	24,04%	64,49%	11,13%	15,93%	12,75%	-3,19%	-11,29%

Рентабельність господарської діяльності	47,74%	76,56%	18,95%	33,85%	30,62%	-3,23%	-17,12%
---	--------	--------	--------	--------	--------	--------	---------

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії

ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Результати аналізу показників рентабельності ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2019–2023 роки свідчать про наявність певної варіативності у рівні прибутковості діяльності компанії, що відображає зміну ефективності управління фінансовими ресурсами в різні звітні періоди та вплив зовнішніх економічних факторів на результати страхової діяльності.

Зокрема, рентабельність реалізації страхових продуктів упродовж досліджуваного періоду демонструвала коливання та у 2023 році знизилася до рівня 9,77%. Така динаміка може свідчити про збільшення собівартості страхових послуг, зростання страхових виплат, підвищення адміністративних витрат або зниження маржинальності окремих страхових продуктів. Водночас навіть за умов зниження даного показника компанія зберігає прибутковість основної діяльності, що підтверджує здатність ПрАТ СК «Євроінс Україна» підтримувати ефективність страхових операцій в умовах ринкової нестабільності.

Рентабельність активів також характеризувалася тенденцією до поступового зниження, що може свідчити про певне зменшення ефективності використання майнового та фінансового потенціалу компанії для формування прибутку. Подібна динаміка може бути пов'язана зі збільшенням обсягу активів швидшими темпами, ніж приріст чистого прибутку, переорієнтацією частини ресурсів у менш дохідні, але більш надійні фінансові інструменти, або зі зростанням частки резервних активів у загальній структурі майна. Це свідчить про доцільність подальшого вдосконалення політики управління активами та підвищення ефективності їх використання.

Найбільш динамічні зміни спостерігаються за показником рентабельності власного капіталу. У 2020 році ПрАТ СК «Євроінс Україна» продемонструвала

суттєве зростання цього показника, що свідчило про високу ефективність використання власних фінансових ресурсів та значну віддачу на вкладений капітал. Проте в наступні роки спостерігалось поступове зниження рентабельності власного капіталу, і у 2023 році її рівень склав 12,75%. Така динаміка може бути пов'язана зі зростанням обсягу власного капіталу, збільшенням витрат на забезпечення фінансової стабільності, змінами у структурі прибутку або впливом загальної економічної нестабільності на прибутковість страхової діяльності.

Отримані результати свідчать, що ПрАТ СК «Євроінс Україна» загалом зберігає прибутковість та фінансову стійкість, однак наявні коливання показників рентабельності вказують на необхідність подальшого вдосконалення системи управління витратами, оптимізації структури активів, підвищення ефективності використання власного капіталу та пошуку додаткових резервів зростання прибутковості в умовах високої ринкової невизначеності.

Рентабельність господарської діяльності компанії також суттєво знизилася порівняно з показниками 2019 року, що може свідчити про зменшення ефективності господарських процесів. Показники рентабельності (прибутковості) управління фінансовими ресурсами страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр. представимо на рис. 2.7.

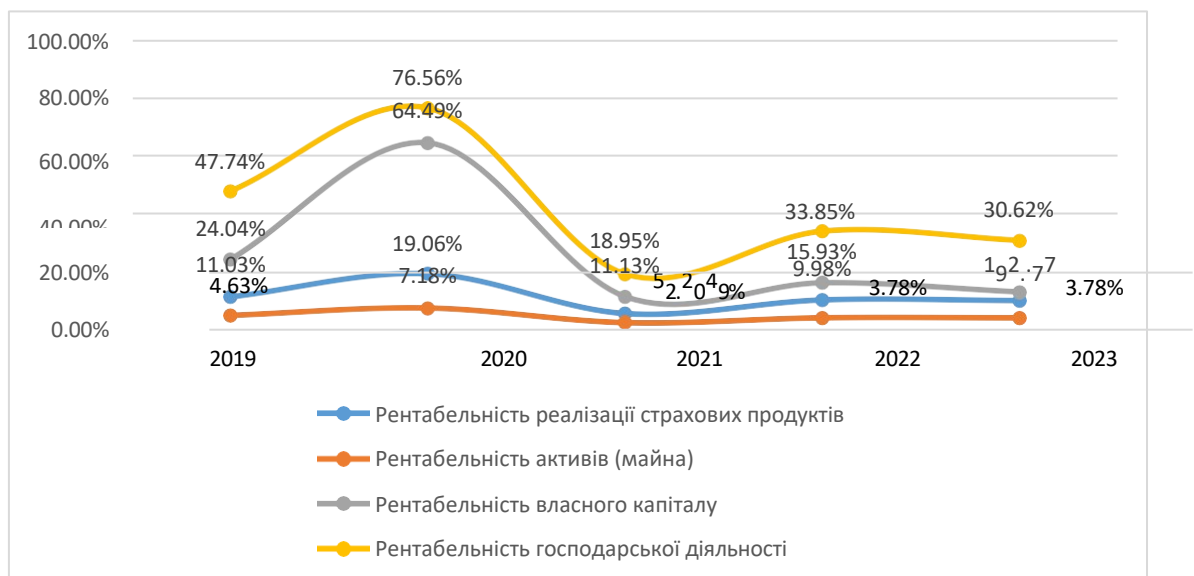

Рисунок 2.7. Динаміка показників рентабельності (прибутковості) управління фінансовими ресурсами страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2019-2023 рр.

Джерело : складено автором на основі фінансової звітності страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Узагальнюючи результати проведеного аналізу, слід зазначити, що діяльність ПрАТ СК «Євроінс Україна» у досліджуваному періоді характеризується збереженням прибутковості та достатнього рівня фінансової стійкості, однак наявна динаміка показників рентабельності свідчить про необхідність подальшого вдосконалення системи фінансового управління. Зокрема, актуальним напрямом для компанії є перегляд та адаптація фінансових стратегій відповідно до сучасних ринкових умов, підвищення ефективності розподілу фінансових ресурсів, оптимізація структури активів та посилення контролю за витратами.

Реалізація зазначених заходів дозволить ПрАТ СК «Євроінс Україна» забезпечити більш стабільний рівень прибутковості, підвищити віддачу від використання активів і власного капіталу, зміцнити конкурентні позиції на страховому ринку та створити додаткові передумови для довгострокового фінансового розвитку в умовах нестабільного економічного середовища.

Висновки до розділу 2

У другому розділі кваліфікаційної роботи було здійснено комплексне дослідження практичних аспектів організації фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану на прикладі ПрАТ СК «Євроінс Україна». За результатами проведеного аналізу сформовано такі висновки:

1. Проведене дослідження діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка займає вагомі позиції на вітчизняному страховому ринку, дозволило оцінити особливості функціонування страховика в сучасних умовах господарювання. Аналіз фінансово-економічних та комерційних показників компанії засвідчив позитивну динаміку ключових параметрів її розвитку. Зокрема, встановлено зростання вартості активів, обсягів власного капіталу та чистого фінансового результату, що свідчить про зміцнення ресурсного потенціалу компанії, підвищення рівня її фінансової незалежності та ефективність реалізації обраної стратегії розвитку.

2. Дослідження системи фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» показало, що фінансова політика компанії орієнтована на забезпечення належного рівня платоспроможності, підтримання фінансової рівноваги, формування стабільної прибутковості та мінімізацію ризиків страхової діяльності. Основу фінансового менеджменту страховика формують

механізми управління ризиками, фінансове планування, бюджетний контроль, управління інвестиційними ресурсами та оптимізація структури капіталу. Організаційне забезпечення фінансового управління здійснюється через відповідний фінансовий блок компанії, до складу якого входять підрозділи інвестиційного управління, економічного аналізу, бюджетного планування, актуарних розрахунків та бухгалтерського супроводу. Упродовж досліджуваного періоду фінансова діяльність ПрАТ СК «Євроінс Україна» була зосереджена на формуванні достатнього обсягу страхових резервів, а також на реалізації політики поточного та довгострокового фінансового інвестування.

3. Оцінювання ефективності управління фінансовою діяльністю ПрАТ СК «Євроінс Україна» дало змогу встановити позитивну динаміку інтегрального показника фінансової надійності, а також збереження прибутковості основних напрямів господарської діяльності. Результати проведеного аналізу свідчать, що компанія демонструє здатність адаптувати власну фінансову політику до змін зовнішнього середовища, підтримувати достатній рівень фінансової стійкості та забезпечувати стабільне виконання страхових зобов'язань перед клієнтами навіть в умовах економічної нестабільності та воєнних викликів. Загальна динаміка фінансових показників підтверджує ефективність діючої системи фінансового управління та наявність потенціалу для подальшого стратегічного розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна».

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНА МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

3.1. Економіко-математичне моделювання збалансованості страхового портфеля на основі оптимізації перестраховального захисту

Однією з визначальних передумов забезпечення довгострокової фінансової стійкості ПрАТ СК «Євроінс Україна» є формування оптимально збалансованого страхового портфеля, який дозволяє підтримувати необхідний рівень прибутковості, мінімізувати концентрацію ризиків та забезпечувати стабільність страхових операцій у мінливому ринковому середовищі.

Раціональна структура страхового портфеля створює можливість для ефективного розподілу фінансових ресурсів між різними видами страхових продуктів, що знижує залежність компанії від окремих сегментів страхового ринку та сприяє підвищенню рівня фінансової безпеки страховика.

У процесі оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно враховувати два взаємопов'язані аналітичні блоки.

Перший блок пов'язаний із формуванням базових параметрів економічної ефективності страхового портфеля. У межах даного напрямку ключовими критеріями виступають мінімізація рівня збитковості страхових операцій, досягнення максимально можливого рівня дохідності портфеля, а також забезпечення структурної збалансованості між окремими видами страхування.

При цьому важливою математичною умовою є дотримання цілісності портфельної структури, відповідно до якої сукупна частка всіх страхових продуктів у портфелі повинна дорівнювати одиниці, що забезпечує повний розподіл наявних ресурсів між обраними страховими напрямками.

Другий блок стосується врахування специфічних характеристик страхової діяльності, які безпосередньо впливають на рівень фінансової надійності ПрАТ СК «Євроінс Україна». До таких параметрів належать підтримання середнього рівня ймовірності настання страхових випадків у межах допустимого ризикового порогу, забезпечення нормативного рівня платоспроможності, достатності страхових резервів, а також формування диверсифікованого й однорідного страхового портфеля з позиції ризикового навантаження. Дотримання зазначених параметрів дозволяє компанії мінімізувати можливі фінансові втрати та підвищити стійкість до зовнішніх економічних і страхових ризиків.

Таким чином, реалізація завдання диверсифікації та оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» потребує побудови цілісного науково-методичного підходу, який поєднує економічні, актуарні та фінансово-аналітичні інструменти. З цією метою доцільно сформувані послідовність етапів моделювання збалансованого страхового портфеля, що дозволить підвищити ефективність управління страховими ризиками, зміцнити фінансову стійкість компанії та забезпечити зростання її конкурентних переваг. Концептуальну модель реалізації даного підходу доцільно представити графічно на рис. 3.1.

Першим етапом розроблення механізму оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» є ґрунтовне визначення комплексу внутрішніх і зовнішніх передумов, які обумовлюють необхідність трансформації існуючої моделі управління страховими ризиками та фінансовими потоками.

У сучасних умовах функціонування страхового бізнесу, особливо в період економічної нестабільності, воєнних викликів та високої ринкової

турбулентності, питання забезпечення збалансованості страхового портфеля набуває стратегічного значення для підтримання платоспроможності страховика, його фінансової стійкості та довгострокової конкурентоспроможності.

Основними передумовами для проведення оптимізації виступають зміни структури страхових зобов'язань, коливання рівня збитковості окремих страхових продуктів, трансформація клієнтського попиту, а також необхідність дотримання нормативних вимог щодо достатності капіталу та резервного забезпечення.

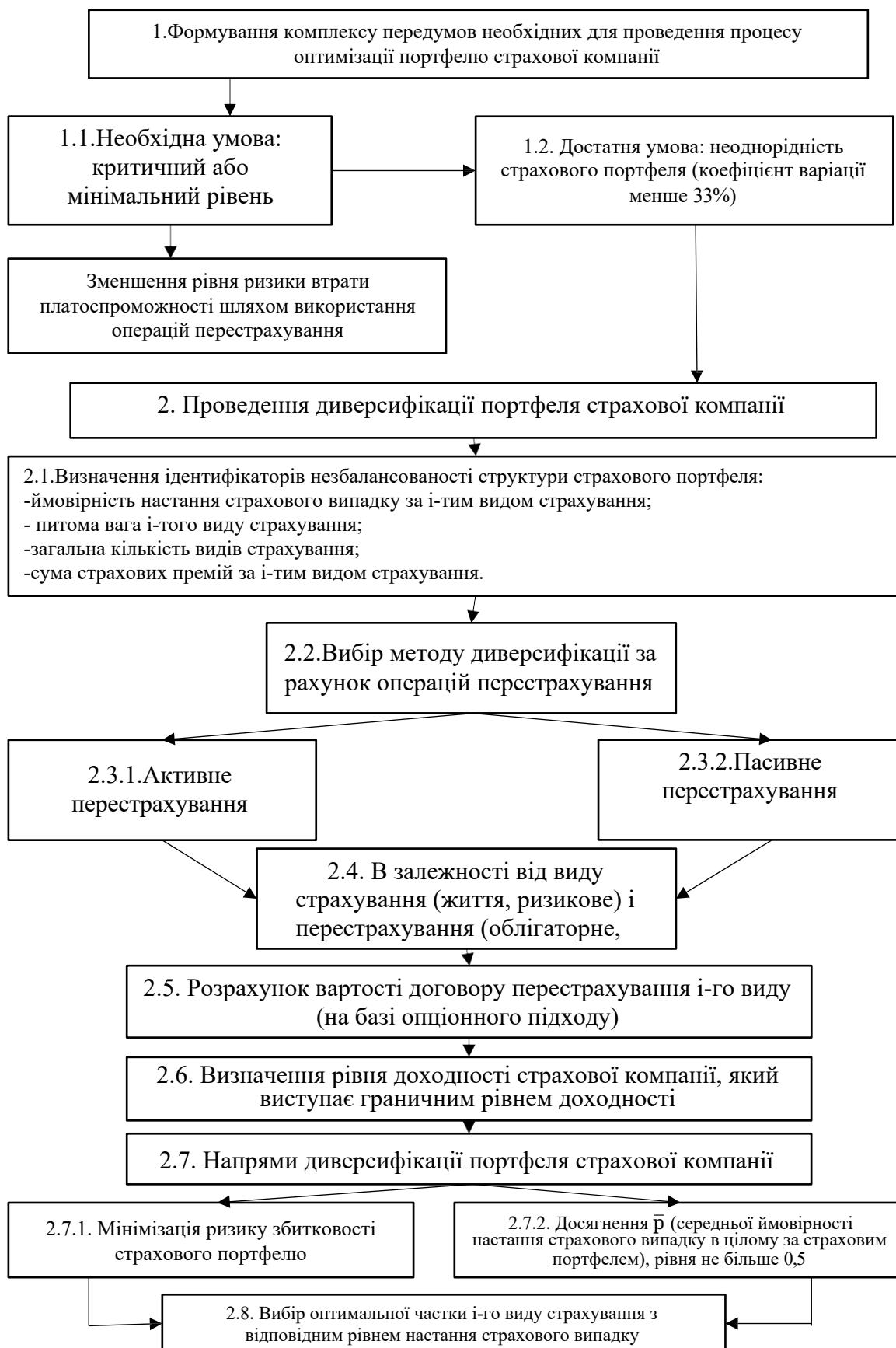

Рисунок 3.1. Модель диверсифікація (оптимізації) страхового портфелю страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Джерело: складено автором на основі [31, с.92]

Якщо аналіз фінансового стану свідчить про підвищення ризикового навантаження, концентрацію зобов'язань за окремими видами страхування або послаблення запасу платоспроможності, це сигналізує про необхідність перегляду структури страхового портфеля. Одночасно важливим індикатором виступає рівень однорідності страхового портфеля, оскільки надмірна концентрація ризиків у певних сегментах страхування може негативно впливати на стабільність грошових потоків та рівень прибутковості страхової діяльності.

Наступним етапом реалізації науково-методичного підходу є безпосередня диверсифікація страхового портфеля шляхом застосування економіко-аналітичного моделювання, спрямованого на досягнення оптимального співвідношення між дохідністю, ризиком та фінансовою безпекою. У процесі такого моделювання ПрАТ СК «Євроінс Україна» визначає доцільність перерозподілу страхових ризиків між окремими напрямками страхування, а також можливість використання перестраховальних механізмів як інструменту зниження концентрації ризиків. Перестраховування у даному контексті виступає не лише засобом передачі частини відповідальності, але й фінансовим механізмом стабілізації страхового портфеля, що дозволяє страховикові зберігати контроль над збитковістю та оптимізувати структуру резервів.

Важливим елементом побудови збалансованого страхового портфеля є оцінювання економічної доцільності перестраховальних операцій. ПрАТ СК «Євроінс Україна» має здійснювати аналіз вартості перестраховального захисту з урахуванням прогнозованого рівня страхових виплат, розміру страхових премій, витрат на залучення перестрахових посередників, а також потенційного впливу таких операцій на кінцеву прибутковість страхової діяльності. У цьому контексті перестраховування розглядається не лише як захисний механізм, але і як стратегічний інструмент формування більш збалансованої структури страхового портфеля, здатної витримувати підвищене ризикове навантаження.

Окремої уваги в процесі оптимізації потребує оцінювання дохідності страхових операцій. Оскільки стратегічною метою діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» є не лише мінімізація ризиків, а й забезпечення стабільного фінансового результату, при формуванні нової структури портфеля необхідно враховувати потенційну прибутковість кожного виду страхування. Це дозволяє визначити, які сегменти формують найбільшу фінансову віддачу, а які потребують перегляду тарифної політики, умов страхування або перестраховального покриття. Таким чином, управління портфелем набуває стратегічного характеру та орієнтується на досягнення балансу між ризиком, дохідністю та ліквідністю.

Завершальним етапом є визначення оптимальної структури страхового портфеля, яка забезпечує досягнення стратегічних цілей розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна». На цьому етапі компанія формує рекомендовані частки окремих видів страхування з урахуванням їх ризиковості, прибутковості, впливу на резервне забезпечення та загальний фінансовий стан страховика. Практична реалізація такого підходу дозволяє не лише підвищити ефективність фінансового управління, але й сформувати адаптивну модель страхового бізнесу, здатну забезпечувати стабільне функціонування компанії в умовах невизначеності, зовнішніх шоків та змін ринкової кон'юнктури.

Отже, застосування комплексного науково-методичного підходу до диверсифікації страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» створює передумови для формування більш стійкої фінансової моделі розвитку компанії. Це дозволяє гармонізувати співвідношення між рівнем платоспроможності, структурою ризиків, прибутковістю страхових операцій та довгостроковими стратегічними інтересами страховика, що є особливо важливим в умовах високої економічної та геополітичної нестабільності.

Запропонований економіко-аналітичний підхід до оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» створює практичне підґрунтя для прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень у сфері фінансового менеджменту та ризик-менеджменту. Використання даної моделі

дозволяє компанії не лише оцінювати поточний стан сформованого страхового портфеля, але й своєчасно виявляти дисбаланси у структурі страхових продуктів, прогнозувати можливі зміни рівня збитковості та визначати найбільш ефективні напрями перерозподілу фінансових ресурсів. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності страхових операцій, оптимізації перестраховального захисту, зміцненню фінансової стійкості та забезпеченню стабільного розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна» як у короткостроковому періоді, так і в межах довгострокової стратегічної перспективи.

З метою практичної апробації запропонованого підходу для проведення подальших розрахунків були використані актуальні статистичні дані діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період **2023 року – 6 місяців 2024 року**, що дозволяє оцінити сучасний стан страхового портфеля компанії, дослідити тенденції його трансформації та сформулювати прогностичні управлінські рішення щодо подальшої оптимізації його структури. Вихідна інформаційна база для проведення розрахунків та побудови моделі систематизована у таблицях 3.1 та 3.2.

Таблиця 3.1

Чисті надходження страхових платежів по видам страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2023 - 6 міс.2024 рр., тис. грн

№	Вид страхування	2023	6 міс. 2024
1	Зелена карта	91521	115681
2	ОСАГО	68092	128923
3	КАСКО	48992	64570
4	Страхування майна	28542	37271
5	ДМС	19052	24822
6	Інші види страхування	28692	86980
	Всього	284891	458107

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Таблиця 3.2

Чисті страхові виплати по окремим видам страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2023 - 6 міс.2024 рр., тис. грн.

№	Вид страхування	2023	6 міс. 2024
1	Зелена карта	19084	46431
2	ОСАГО	43506	56302
3	КАСКО	27742	41512
4	Страхування майна	1652	2793
5	ДМС	8542	16783
6	Інші види страхування	5054	6182
	Всього	105580	170003

Джерело: складено автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Для проведення подальшого економічного аналізу в межах оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» було здійснено оцінювання прибутковості окремих видів страхування, які формують основну частину страхового портфеля компанії. Визначення рівня прибутковості за кожним страховим продуктом має важливе аналітичне значення, оскільки дозволяє встановити, які напрями страхової діяльності забезпечують найбільшу фінансову віддачу, а які, навпаки, характеризуються підвищеним рівнем збитковості або потребують перегляду умов страхування.

Розрахунок прибутковості окремих видів страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» здійснювався на основі співставлення обсягів чистих страхових виплат із чистими надходженнями страхових платежів за кожним видом страхування. Такий підхід дозволяє об'єктивно оцінити фінансовий результат від реалізації кожного страхового продукту та визначити рівень ефективності управління страховими ризиками в межах окремих сегментів страхового портфеля.

Економічна сутність даного показника полягає в тому, що чим меншою є частка страхових виплат у структурі отриманих страхових платежів, тим вищим

є рівень прибутковості відповідного страхового напрямку. Водночас зростання частки виплат свідчить про підвищення ризиковості страхового продукту, що може негативно впливати на загальну фінансову результативність діяльності страховика.

Проведені розрахунки дають можливість визначити найбільш дохідні види страхування у структурі портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна», оцінити рівень збалансованості страхового бізнесу та сформулювати практичні рекомендації щодо подальшої оптимізації структури страхових продуктів. Отримані результати розрахунків прибутковості за основними видами страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» систематизовано та представлено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Показники прибутковості видів страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період 2023 - 6 міс.2024 рр.

№	Вид страхування	2023	6 міс. 2024
1	Зелена карта	0,7915	0,5986
2	ОСАГО	0,3611	0,5633
3	КАСКО	0,4337	0,3571
4	Страхування майна	0,9421	0,9251
5	ДМС	0,5516	0,3239
6	Інші види страхування	0,8239	0,9289
7	Всього	0,6294	0,6289

Джерело: розраховано автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Розраховані показники прибутковості за окремими видами страхування були покладені в основу побудови економіко-аналітичної моделі оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна». Застосування даного підходу дозволяє сформулювати таку структуру страхового портфеля, яка забезпечує досягнення максимально можливого рівня прибутковості за умови збереження допустимого рівня ризику, що є одним із ключових завдань

фінансового управління страховою компанією в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Сутність побудованої моделі полягає у визначенні оптимального співвідношення між окремими видами страхових продуктів у загальному портфелі ПрАТ СК «Євроінс Україна». У межах моделювання кожен страховий продукт розглядається як окремий елемент портфеля, який має власний рівень прибутковості та індивідуальний ступінь ризику. Відповідно, стратегічним завданням компанії є формування такого співвідношення між цими елементами, яке дозволить забезпечити максимізацію фінансового результату без перевищення допустимого рівня ризикового навантаження.

Особливістю запропонованого підходу є врахування не лише індивідуальної прибутковості окремих страхових напрямів, але й взаємозв'язку між ними. У процесі моделювання аналізується, яким чином зміна частки одного виду страхування може впливати на загальний рівень ризику всього страхового портфеля. Це дозволяє уникати надмірної концентрації в окремих ризикових сегментах та забезпечувати більш збалансовану структуру страхового бізнесу.

Для практичного використання моделі за кожним видом страхування ПрАТ СК «Євроінс Україна» були розраховані основні статистичні характеристики, які дозволяють оцінити не лише потенційний рівень доходності, але й ступінь фінансової нестабільності відповідного страхового продукту. Зокрема, було визначено середній рівень прибутковості за аналізований період, рівень варіативності фінансового результату, а також середнє відхилення показників прибутковості від їх середнього значення. Саме останній показник дає можливість оцінити рівень ризику, притаманний кожному окремому виду страхування, та використовується як один із ключових параметрів при формуванні оптимальної структури страхового портфеля.

Розрахунок зазначених показників було здійснено на основі фактичних даних щодо прибутковості окремих страхових продуктів ПрАТ СК «Євроінс Україна» за період з 2023 року по перше півріччя 2024 року. Отримані

результати формують аналітичну базу для подальшого застосування економетричної моделі, визначення найбільш ефективних страхових напрямів та побудови оптимальної структури страхового портфеля з урахуванням співвідношення прибутковості та ризику. Узагальнені результати проведених статистичних розрахунків доцільно представити у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Розрахункові показники середньої прибутковості і ризику
(середньоквадратичне відхилення) по видам страхових послуг ПрАТ СК
«Євроінс Україна»

№	Вид страхування	Середнє значення прибутковості	Дисперсія	Середнє квадратичне відхилення
1	Зелена карта	0,6951	0,0017	0,0416
2	ОСАГО	0,4622	0,1556	0,3945
3	КАСКО	0,3954	0,7141	0,8450
4	Страхування майна	0,9336	0,0428	0,2069
5	ДМС	0,4378	0,0399	0,1997
6	Інші види страхування	0,8764	0,0046	0,0677
7	Всього	0,6292	0,0127	0,1126

Джерело: розраховано автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Завершальним етапом підготовки вхідних параметрів для практичного застосування економетричної моделі оптимізації страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» стало визначення ступеня взаємозалежності між окремими видами страхових послуг, що входять до структури страхового портфеля компанії. З цією метою було проведено розрахунок попарних коефіцієнтів коваріації між усіма досліджуваними видами страхування.

Обчислення коваріаційних показників має важливе аналітичне значення, оскільки дозволяє визначити характер взаємного впливу прибутковості різних страхових продуктів на загальний рівень ризику портфеля. Якщо прибутковість окремих видів страхування змінюється в одному напрямі, це може підвищувати концентрацію ризику та знижувати ефективність диверсифікації. Натомість наявність слабого або протилежного взаємозв'язку між окремими страховими

продуктами створює додаткові можливості для зниження сукупного ризику страхового портфеля та підвищення його стійкості.

Розрахунок попарних коефіцієнтів взаємозалежності між страховими продуктами ПрАТ СК «Євроінс Україна» було здійснено із використанням аналітичного інструментарію Microsoft Excel, що дало можливість сформувати повну матрицю взаємозв'язків між усіма видами страхових послуг, включеними до подальшого моделювання.

Отримані значення були систематизовані у вигляді коваріаційної матриці, яка відображає силу та напрям взаємного впливу між окремими видами страхування. Для спрощення подальших розрахунків та формалізації економетричної моделі всі досліджувані види страхових продуктів, відповідно до попередньо проведених розрахунків, були умовно закодовані числовими позначеннями від 1 до 9. Сформована матриця є важливою інформаційно-аналітичною базою для подальшого визначення оптимальної структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка забезпечуватиме максимізацію прибутковості за умови контролю допустимого рівня ризику. Результати проведених розрахунків доцільно представити у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Коваріаційна матриця портфелю страхових послуг ПрАТ СК «Євроінс Україна»

	1	2	3	4	5	6	7
1	0,0017	0,0145	0,0284	0,0069	0,0001	0,0018	-0,0033
2	0,0145	0,1556	0,2686	0,0441	0,0170	0,0058	-0,0177
3	0,0284	0,2686	0,7141	0,0537	-0,0681	0,0270	-0,0153
4	0,0069	0,0441	0,0537	0,0428	0,0121	0,0097	-0,0230
5	0,0001	0,0170	-0,0681	0,0121	0,0399	-0,0065	-0,0070
6	0,0018	0,0058	0,0270	0,0097	-0,0065	0,0046	-0,0052
7	-0,0033	-0,0177	-0,0153	-0,0230	-0,0070	-0,0052	0,0127

Джерело: розраховано автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Пошук оптимального портфелю страхових послуг здійснено із

застосуванням функції MS Excel 2013 «Пошук рішення» із пакету «Аналіз» (рис. 3.2- 3.3).

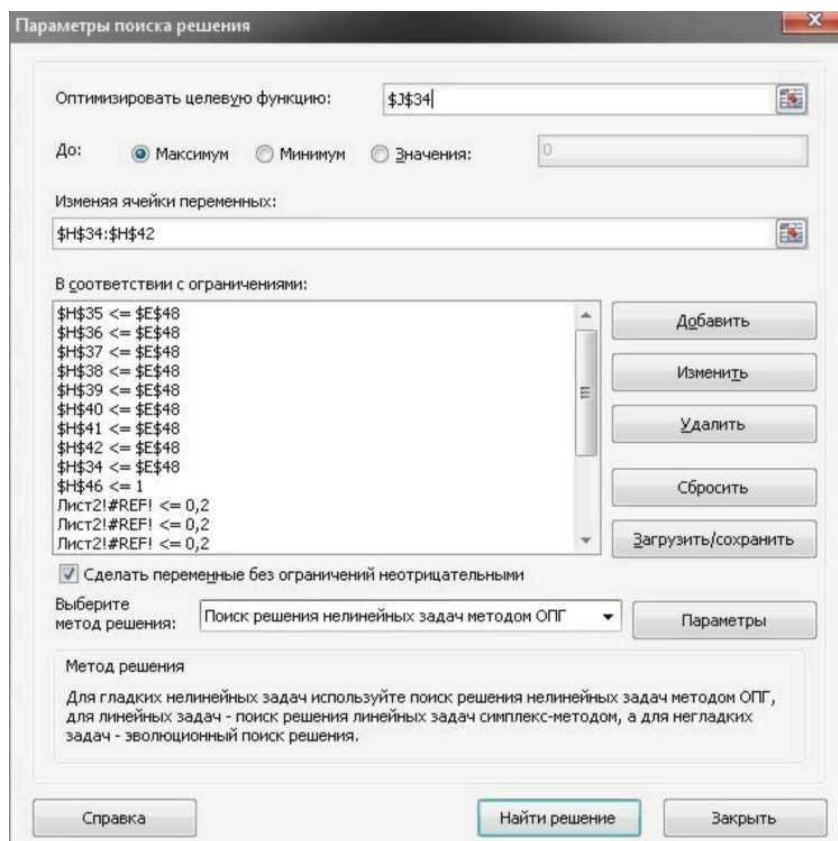

Рисунок 3.2. Параметры «пошуку рішення» у програмі MS Excel 2013
Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

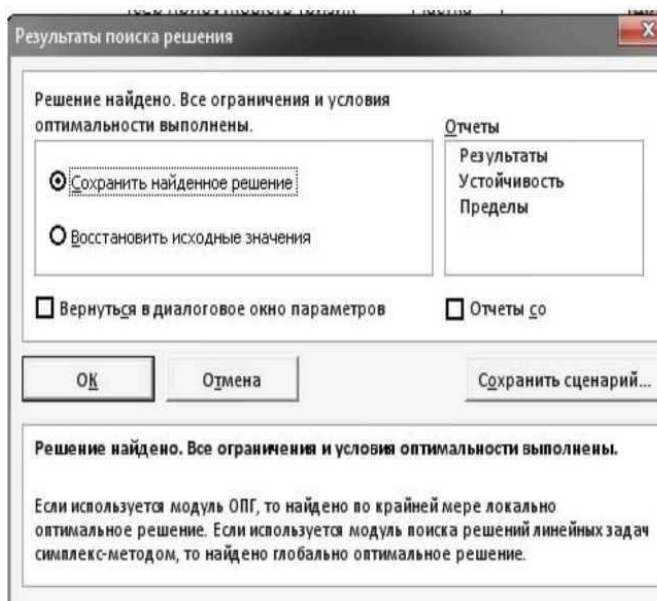

Рисунок 3.3. Результаты «пошуку рішення» у програмі MS Excel 2013
Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

У процесі практичного застосування економетричної моделі оптимізації структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» було сформовано систему додаткових управлінських обмежень, які дозволяють забезпечити реалістичність моделювання та адаптувати результати до фактичних умов функціонування страхової компанії. Зокрема, в межах дослідження було встановлено граничне обмеження щодо максимально допустимої частки кожного окремого виду страхування у структурі загального страхового портфеля. Було визначено, що частка одного страхового продукту не повинна перевищувати 20% загального обсягу портфеля.

Запровадження такого обмеження має важливе практичне значення для ПрАТ СК «Євроінс Україна», оскільки дозволяє уникнути надмірної концентрації фінансових ризиків в окремих сегментах страхової діяльності. Крім того, такий підхід створює передумови для більш широкої диверсифікації страхового портфеля, що дає можливість включити до його структури більшу кількість страхових продуктів з різними характеристиками прибутковості та ризику. У результаті компанія отримує більш збалансований страховий портфель, здатний ефективніше реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та коливання рівня збитковості в окремих видах страхування.

Пошук оптимального рішення в межах поставленої задачі здійснювався з використанням сучасного інструментарію нелінійного програмування. Для розрахунку оптимальної структури страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» було застосовано метод узагальненого зведеного градієнта, який дозволяє ефективно знаходити найкраще рішення в умовах наявності численних змінних, взаємозалежностей між показниками та встановлених обмежень. Використання даного методу є доцільним саме для задач фінансової оптимізації, де необхідно одночасно враховувати критерії прибутковості, ризиковості та структурної збалансованості портфеля.

Особливістю побудованої моделі є те, що кінцевий результат оптимізації безпосередньо залежить від обраного рівня допустимого ризику. Оскільки рівень схильності до ризику може відрізнятися залежно від стратегічних

пріоритетів страхової компанії, ринкових умов та фінансових цілей, структура оптимального страхового портфеля може змінюватися залежно від заданих параметрів ризиковості. Це робить модель гнучким інструментом стратегічного управління страховою діяльністю.

У межах даного дослідження для ПрАТ СК «Євроінс Україна» розрахунок оптимальної структури страхового портфеля було проведено за умови допустимого рівня ризику на рівні 5%, що відповідає помірноконсервативній фінансовій стратегії управління страховими ризиками. Обраний рівень ризику дозволяє компанії забезпечити збалансоване поєднання фінансової безпеки, стабільності страхових операцій та достатнього рівня прибутковості.

Отримані результати моделювання дозволяють визначити найбільш ефективну структуру розподілу страхових продуктів у портфелі ПрАТ СК «Євроінс Україна», що сприятиме підвищенню ефективності фінансового управління, зміцненню платоспроможності компанії та зниженню концентрації страхових ризиків у довгостроковій перспективі. Підсумкові результати проведених розрахунків доцільно представити у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Оптимальний портфель страхових послуг ПрАТ СК «Євроінс Україна» видів страхування при 5%-му рівні ризику і встановлених максимальних обмеженнях частки одного виду страхування на рівні 20%.

№	Вид страхування	Середнє значення прибутковості	Ризик	Ефективна структура портфелю
1	Зелена карта	69,51%	4,16%	20,00%
2	ОСАГО	46,22%	39,45%	12,29%
3	КАСКО	39,54%	84,50%	10,83%
4	Страхування майна	93,36%	20,69%	16,88%
5	ДМС	43,78%	19,97%	20,00%
6	Інші види страхування	87,64%	6,77%	20,00%
	Разом			100,00%
	Загальний ризик портфелю страхових послуг (фіксована величина)			5%
	Оптимальна дохідність сформованого портфелю страхових послуг			67,23%

Джерело: розраховано автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Результати проведеного моделювання дозволили сформувати оптимальну структуру страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» за умови допустимого рівня ризику 5% та встановленого обмеження щодо максимальної частки одного виду страхування на рівні 20%. Отримана модель демонструє, що найбільшу частку у структурі збалансованого страхового портфеля доцільно спрямувати на ті напрями страхової діяльності, які характеризуються найбільш прийнятним співвідношенням прибутковості, стабільності та рівня ризику.

Зокрема, за результатами оптимізаційних розрахунків найбільш вагомій позиції у структурі страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна» повинні займати такі напрями, як страхування «Зелена карта», добровільне медичне страхування (ДМС) та інші види страхування, кожен з яких формує по 20% загального обсягу портфеля. Саме ці види страхових продуктів демонструють найбільш ефективне поєднання рівня доходності та контрольованого ризикового навантаження, що робить їх стратегічно доцільними для включення до пріоритетної структури страхового бізнесу компанії.

Проведені розрахунки також засвідчили, що сформований оптимальний страховий портфель забезпечує очікуваний рівень доходності на рівні 67,23%, що свідчить про високу ефективність запропонованої моделі управління страховими продуктами. Досягнення такого фінансового результату підтверджує, що оптимізація структури страхового портфеля дозволяє ПрАТ СК «Євроінс Україна» не лише підвищувати прибутковість страхової діяльності, але й одночасно контролювати рівень ризиків у межах заздалегідь визначених параметрів.

Водночас середньозважений ризик сформованого портфеля був обмежений на рівні 5%, що відповідає обраній консервативно-збалансованій стратегії фінансового управління. Такий рівень ризику забезпечує достатню фінансову безпеку, стабільність страхових операцій та прогнозованість

фінансових результатів, що є особливо актуальним в умовах нестабільного економічного середовища та зростання зовнішніх ризиків.

Отримані результати мають вагомe практичне значення для ПрАТ СК «Євроінс Україна», оскільки можуть бути використані керівництвом компанії при формуванні стратегічних рішень щодо розвитку страхового бізнесу, оптимізації структури страхових продуктів, удосконалення перестраховальної політики та визначення пріоритетних напрямів інвестування фінансових ресурсів. Крім цього, впровадження запропонованого підходу сприятиме підвищенню фінансової стійкості страховика, зміцненню конкурентних позицій на ринку та створенню додаткових передумов для довгострокового зростання ПрАТ СК «Євроінс Україна».

3.2. Інтеграція цифрових технологій, аналітичних платформ та інноваційних фінансових рішень у систему управління страховою компанією

Для підвищення результативності фінансового управління страховою компанією доцільним є впровадження сучасних аналітичних та інноваційних підходів, які дають змогу своєчасно реагувати на зміну ринкових умов, оцінювати вплив ключових фінансових факторів і підвищувати обґрунтованість управлінських рішень. Особливого значення це набуває в умовах нестабільного економічного середовища, коли страховик повинен забезпечувати баланс між рівнем страхових виплат, обсягом витрат, дохідністю операційної діяльності та кінцевим фінансовим результатом.

У цьому контексті важливим інструментом аналізу виступає економетричне моделювання, яке дозволяє кількісно оцінити взаємозв'язок між окремими фінансовими показниками діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна». Зокрема, доцільно дослідити залежність між чистими понесеними витратами на страхові виплати, які виступають незалежною змінною, та чистим прибутком або збитком компанії, що розглядається як залежна змінна.

Такий підхід дає можливість визначити, наскільки зміна обсягу страхових виплат впливає на фінансовий результат страховика, виявити характер цього впливу та оцінити рівень чутливості прибутку до зростання витрат на врегулювання страхових випадків. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення політики управління страховими резервами, оптимізації структури страхового портфеля та підвищення ефективності фінансового планування.

Вихідні дані для побудови економетричної моделі та подальшого аналізу впливу чистих понесених витрат на страхові виплати на чистий фінансовий результат ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно систематизувати у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Вхідні дані для побудови економетричної моделі залежності між чистими понесеними витратами за страховими виплатами і чистим прибутком (збитком) у ПрАТ СК «Євроінс Україна» за 2019-2023 роки

Рік	Чисті понесені збитки за страховими виплатами, тис.грн. (x)	Чистий прибуток, тис.грн.(y)	Үроз	Коефіцієнт еластичності
2019	338160	161447	209548	-1,42
2020	342090	261911	206880	-0,89
2021	443855	84127	137802	-3,58
2022	443840	150247	137812	-2,01
2023	458905	161895	127586	-1,92

Джерело: розраховано автором на основі даних консолідованого звіту страхової компанії ПрАТ СК «Євроінс Україна»

З метою побудови економетричної моделі та визначення характеру взаємозв'язку між чистими витратами на страхові виплати та фінансовим результатом ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно використати графічно-аналітичний інструментарій Microsoft Excel. Застосування засобів візуалізації та статистичного аналізу дозволяє не лише наочно відобразити динаміку досліджуваних показників, але й визначити математичну залежність, яка найбільш точно описує фактичні статистичні дані діяльності страхової компанії.

Для підвищення достовірності моделювання та вибору найбільш адекватної функціональної залежності доцільно побудувати декілька альтернативних трендових моделей, кожна з яких характеризує різний тип економічної залежності між досліджуваними показниками. Зокрема, у межах дослідження доцільно побудувати лінійну, логарифмічну, поліноміальну другого ступеня, степеневу та експоненціальну трендові лінії.

Побудова лінійної моделі дозволяє оцінити наявність прямого пропорційного зв'язку між зміною страхових виплат і фінансовим результатом компанії. Логарифмічна залежність дає можливість виявити нерівномірний характер впливу витрат на прибутковість страховика. Поліноміальна модель другого ступеня є особливо корисною у випадках, коли залежність має нелінійний характер та характеризується точками перелому або зміною інтенсивності впливу факторів.

Порівняння побудованих трендових моделей за показниками точності апроксимації дозволить визначити ту функцію, яка найбільш повно відображає реальну залежність між досліджуваними фінансовими показниками ПрАТ СК «Євроінс Україна» та може бути використана для подальшого прогнозування фінансових результатів страхової компанії. Результати графічного аналізу доцільно представити на рисунках 3.1–3.4.

Використовуючи графічні інструменти електронних таблиць Excel, визначимо оптимальний тип функції, яка найбільш точно описує статистичні дані. Побудуємо трендові лінії таких видів: лінійна, логарифмічна, поліноміальна другого ступеня, степенева та експоненціальна (рис. 3.1–3.4).

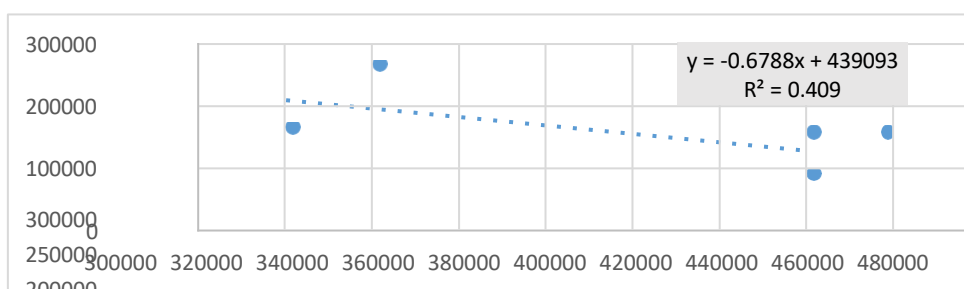

Рисунок 3.4. Поле кореляції та лінія тренду лінійна

Джерело розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

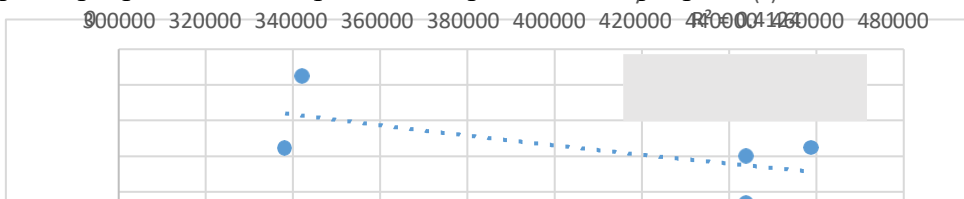

Рисунок 3.5. Поле кореляції та лінія тренду логарифмічна

Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

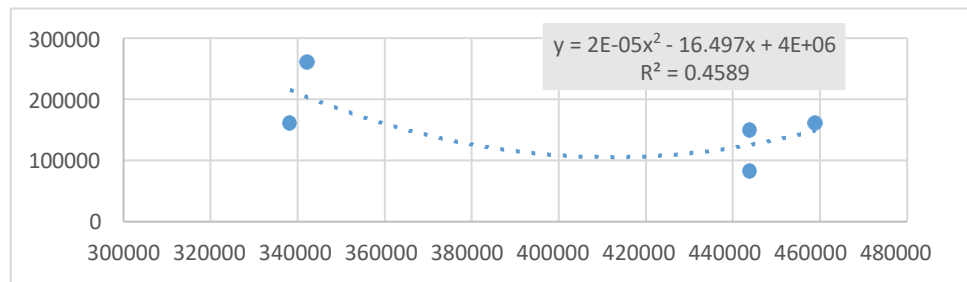

Рисунок 3.6. Поле кореляції та лінія тренду поліноміальна 2 степеню

Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

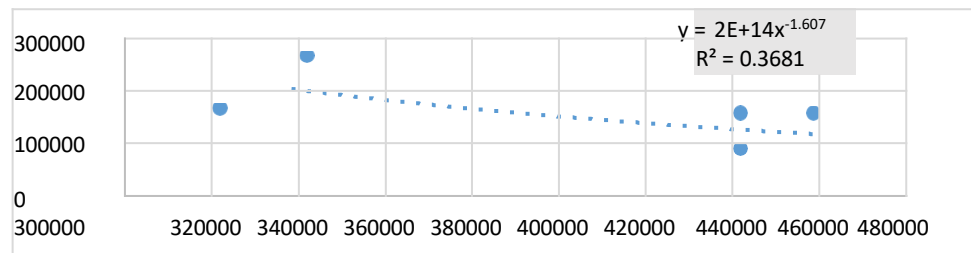

Рисунок 3.7. Поле кореляції та лінія тренду степенева

Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

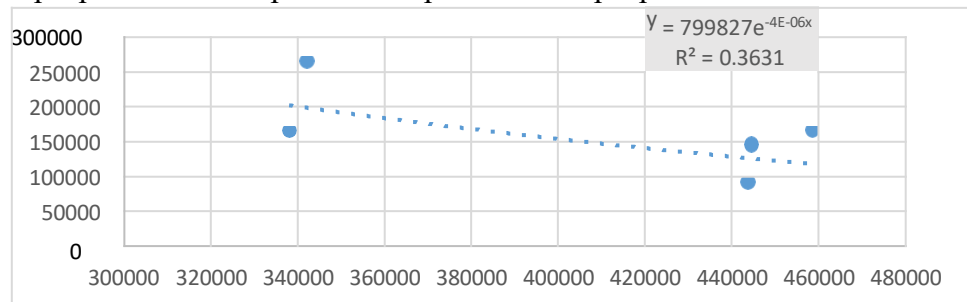

Рисунок 3.8. Поле кореляції та лінія тренду експоненціальна

Джерело: розраховано автором із використанням програми MS Excel 2013

Результати проведеного економетричного аналізу дозволили встановити, що серед досліджуваних функціональних залежностей саме поліноміальна модель другого ступеня найбільш точно описує взаємозв'язок між чистими витратами на страхові виплати та чистим фінансовим результатом ПрАТ СК «Євроінс Україна». Вибір саме цієї форми тренду обумовлений тим, що вона забезпечила найвищий рівень статистичної відповідності фактичним даним серед усіх протестованих моделей. Значення коефіцієнта детермінації на рівні 0,4589 підтверджує наявність помірного, але економічно значущого

взаємозв'язку між досліджуваними показниками та свідчить про можливість використання побудованої моделі для аналітичних оцінок і прогнозування фінансових результатів страховика.

На основі розрахованих прогнозних значень чистого фінансового результату та оцінювання коефіцієнтів еластичності можна сформулювати низку важливих аналітичних висновків щодо особливостей фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна».

По-перше, отримані прогнозні значення чистого прибутку свідчать, що у 2019–2020 роках потенційний фінансовий результат компанії, визначений за моделлю, перевищував фактичні показники діяльності. Це може свідчити про наявність невикористаних внутрішніх резервів підвищення прибутковості, зокрема у сфері оптимізації витрат, вдосконалення системи врегулювання страхових випадків, управління збитковістю страхового портфеля та підвищення операційної ефективності. Фактично це означає, що за більш раціонального управління страховими виплатами компанія могла б сформувати вищий фінансовий результат.

По-друге, розраховані значення коефіцієнтів еластичності в усі досліджувані роки мають від'ємний характер, що свідчить про стійку обернену залежність між обсягом чистих витрат на страхові виплати та чистим прибутком ПрАТ СК «Євроінс Україна». Іншими словами, збільшення витрат на покриття страхових випадків безпосередньо призводить до зниження кінцевого фінансового результату компанії. Така закономірність є логічною для страхової діяльності, однак ступінь цього впливу дає можливість оцінити чутливість прибутковості страховика до зміни рівня страхових виплат.

По-третє, особливої уваги заслуговує 2021 рік, у якому було зафіксовано найбільше за абсолютним значенням від'ємне значення коефіцієнта еластичності. Це свідчить про те, що саме в цей період прибутковість ПрАТ СК «Євроінс Україна» була найбільш чутливою до зростання страхових витрат. Така ситуація могла бути зумовлена підвищенням збитковості окремих страхових продуктів, змінами у структурі страхового портфеля, зростанням

кількості страхових випадків або посиленням макроекономічного тиску на діяльність страховика.

По-четверте, поступове зниження прогнозованого рівня чистого прибутку у 2021–2023 роках може свідчити про зростання витратного навантаження, підвищення ризиковості окремих напрямів страхування або недостатню ефективність окремих управлінських рішень у сфері фінансового контролю. Це підтверджує необхідність подальшого вдосконалення системи управління витратами, перегляду структури страхового портфеля, оптимізації перестраховального захисту та посилення аналітичного супроводу прийняття фінансових рішень.

Таким чином, результати проведеного економетричного моделювання підтверджують, що одним із ключових резервів підвищення прибутковості та зміцнення фінансової стійкості ПрАТ СК «Євроінс Україна» є впровадження сучасних інноваційних механізмів фінансового управління, орієнтованих на прогнозування ризиків, автоматизацію аналітичних процесів, цифровий моніторинг страхових виплат, оптимізацію витрат та підвищення ефективності управління страховим портфелем. Основні напрями реалізації таких інноваційних управлінських рішень доцільно систематизувати та представити у таблиці 3.8.

Результати проведеного дослідження щодо впровадження інноваційних механізмів фінансового управління у ПрАТ СК «Євроінс Україна» підтверджують наявність значного потенціалу для підвищення ефективності операційної, фінансової та клієнтоорієнтованої діяльності компанії. У сучасних умовах цифрової трансформації страхового бізнесу використання інноваційних інформаційних рішень стає не лише конкурентною перевагою, а й стратегічною необхідністю для забезпечення довгострокової фінансової стійкості та зростання прибутковості страховика.

Таблиця 3.8

Інноваційні механізми фінансового управління у ПрАТ СК «Євроінс
Україна»

Механізм	Характеристика	Очікуваний результат
Впровадження web-програми надання страхових послуг	Система, що дозволяє клієнтам отримувати страхові послуги онлайн, спрощуючи процес укладання договорів.	Збільшення кількості укладених договорів, зниження витрат на обслуговування.
Чат-бот	Автоматизований помічник для відповіді на запити клієнтів у реальному часі, що працює на базі штучного інтелекту.	Підвищення рівня задоволеності клієнтів, зменшення навантаження на службу підтримки.
Створення інформаційного відділу	Відділ, що займається збором, аналізом та обробкою інформації для підтримки фінансових рішень.	Підвищення якості управлінських рішень, оперативне реагування на зміни в середовищі.
Регламентация інформаційного забезпечення	Встановлення чітких правил та стандартів для обробки інформації, що надходить до компанії.	Поліпшення контролю за інформаційними потоками, зменшення помилок в обробці даних.
Удосконалення інформаційного забезпечення бухгалтерського обліку	Впровадження нових технологій і програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку.	Збільшення точності фінансової звітності, зменшення часу на підготовку звітів.
Вдосконалення єдиного сховища даних	Створення інтегрованої системи для зберігання та обробки всіх фінансових і страхових даними.	Зменшення ризиків втрати даних, підвищення ефективності доступу до інформації.
Підготовка детальних інструкцій по використанню налагодженої ERP системи	Розробка покрокових інструкцій для користувачів нової ERP системи.	Підвищення рівня компетентності співробітників, оптимізація використання ERP-системи.

Джерело: самостійна розробка автора

Одним із найбільш перспективних напрямів модернізації діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна» є впровадження спеціалізованої web-платформи для дистанційного надання страхових послуг. Реалізація такого цифрового рішення дозволить автоматизувати значну частину операційних процесів, пов'язаних з оформленням страхових договорів, розрахунком вартості страхових продуктів, консультаційним супроводом клієнтів та обробкою первинної документації. Використання web-сервісів забезпечить цілодобовий доступ клієнтів до страхових послуг, скоротить часові витрати на укладання

договорів та сприятиме збільшенню обсягів реалізації страхових продуктів. Крім цього, цифровізація каналів продажу дозволить ПрАТ СК «Євроінс Україна» зменшити адміністративне навантаження та оптимізувати витрати на утримання фізичних каналів обслуговування.

Значний потенціал також має створення спеціалізованих клієнтських інтерфейсів для окремих напрямів страхування, зокрема у сфері накопичувального та довгострокового страхування. Такі цифрові рішення дозволять клієнтам отримувати віддалений доступ до інформації щодо власних страхових програм, контролювати стан накопичень, переглядати історію страхових операцій та отримувати персоналізовані фінансові консультації. Подібний підхід сприятиме зростанню рівня прозорості діяльності страховика та зміцненню довіри з боку клієнтів.

Важливим інноваційним напрямом для ПрАТ СК «Євроінс Україна» є розвиток асистанс-сервісів, які передбачають оперативну інформаційну, консультаційну та організаційну підтримку клієнтів у випадку настання страхових подій. Інтеграція таких сервісів дозволить компанії підвищити якість клієнтського обслуговування, скоротити час реагування на страхові випадки та підвищити рівень клієнтської лояльності. Ефективність функціонування таких цифрових сервісів безпосередньо залежить від якості внутрішніх регламентів, технологічної інтеграції та дотримання чинного нормативно-правового регулювання страхової діяльності.

Окремої уваги заслуговує доцільність розроблення мобільного додатку для клієнтів ПрАТ СК «Євроінс Україна». Впровадження такого цифрового інструменту дозволить кожному страхувальнику отримати персоналізований доступ до власного страхового кабінету, де буде зосереджено інформацію щодо чинних договорів страхування, історії страхових виплат, нових продуктів, спеціальних пропозицій та маркетингових акцій компанії. Автоматизована система нагадувань про завершення строку дії страхових полісів дозволить зменшити витрати компанії на телефонні комунікації та традиційні SMS-розсилки. Крім цього, клієнти отримають можливість відстежувати поточний

статус розгляду заявлених страхових випадків у режимі реального часу, що значно підвищить прозорість страхових процедур.

Перспективним рішенням для оптимізації комунікаційних процесів є також впровадження чат-ботів на базі сучасних цифрових платформ та месенджерів. Такі автоматизовані системи дозволять ПрАТ СК «Євроінс Україна» забезпечити безперервну взаємодію з потенційними та існуючими клієнтами, автоматизувати процес консультацій, відповідей на типові запити, попереднього розрахунку вартості страхування та супроводу продажів. Застосування чат-ботів сприятиме підвищенню рівня клієнтської задоволеності, скороченню навантаження на контакт-центр та зменшенню витрат на обслуговування клієнтів.

Важливим елементом цифрової трансформації є створення в структурі ПрАТ СК «Євроінс Україна» окремого інформаційно-аналітичного підрозділу, функціями якого стане збір, систематизація, обробка та аналітичне оцінювання внутрішніх і зовнішніх ринкових даних. Формування такого підрозділу дозволить компанії оперативніше реагувати на зміни страхового ринку, прогнозувати поведінку клієнтів, оцінювати ризики та приймати більш обґрунтовані фінансові рішення.

Не менш важливим напрямом удосконалення є модернізація системи інформаційного забезпечення бухгалтерського та управлінського обліку. Інтеграція єдиного цифрового сховища даних, автоматизація фінансової звітності, стандартизація облікових процедур та використання корпоративних систем управління ресурсами типу ERP дозволять мінімізувати кількість технічних помилок, підвищити точність фінансової звітності та забезпечити більш оперативний доступ до управлінської інформації. Одночасно підготовка внутрішніх регламентів та навчальних матеріалів для роботи з цифровими системами сприятиме зростанню цифрової компетентності персоналу та підвищенню ефективності бізнес-процесів.

Реалізація цифрової трансформації також підвищить інвестиційну привабливість страховика, зміцнить його конкурентні позиції на ринку та

забезпечить довгострокову стабільність розвитку. Основні переваги впровадження інноваційних механізмів в інформаційному забезпеченні ПрАТ СК «Євроінс Україна» доцільно систематизувати у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9

Основні переваги використання інноваційних механізмів фінансового управління у ПрАТ СК «Євроінс Україна»

Перевага	Змістовна наповненість переваги
1	2
1. Дистанційне обслуговування клієнтів	Запровадження web-інтерфейсів дозволяє клієнтам отримувати послуги без необхідності фізично відвідувати офіс, що зручно та швидко.
2. Зниження адміністративних витрат	Використання нових інформаційних програмних засобів сприяє автоматизації процесів, що зменшує потребу в ручному введенні даних та скорочує витрати на адміністративні функції.
3. Швидкість укладання договорів	Інноваційні ІТ-рішення прискорюють процес укладання страхових договорів, зменшуючи час, необхідний для обробки документів.
4. Доступ до особистих рахунків	Запровадження мобільних додатків дає можливість клієнтам відслідковувати стан своїх накопичувальних рахунків у режимі реального часу.
5. Оперативні нагадування	Система автоматизованих нагадувань дозволяє зменшити витрати на SMS-повідомлення та дзвінки, одночасно підвищуючи рівень обслуговування клієнтів, що своєчасно інформує їх про закінчення терміну дії полісу.
6. Поліпшення комунікації з потенційними клієнтами	Впровадження чат-ботів забезпечує швидку та ефективну комунікацію, що дозволяє відповісти на запитання клієнтів миттєво, підвищуючи ймовірність залучення нових клієнтів.
7. Зростання прибутковості та фінансової стабільності	Інновації у фінансовому управлінні сприяють притоку нових клієнтів, збільшенню обсягу продажів та підвищенню прибутковості, що в свою чергу покращує фінансову надійність та конкурентоспроможність компанії на ринку.

Джерело: самостійна розробка автора

Узагальнюючи результати дослідження, слід відзначити, що впровадження інноваційних механізмів фінансового управління у ПрАТ СК «Євроінс Україна» формує якісно нові можливості для підвищення ефективності діяльності страхової компанії, удосконалення клієнтського сервісу та оптимізації внутрішніх бізнес-процесів. В умовах цифрової трансформації страхового ринку використання сучасних технологічних рішень

стає важливим стратегічним інструментом забезпечення конкурентоспроможності та довгострокової фінансової стійкості страховика.

Застосування цифрових web-платформ, мобільних сервісів та автоматизованих каналів дистанційного обслуговування дозволяє ПрАТ СК «Євроінс Україна» значно спростити процедури взаємодії з клієнтами, скоротити часові витрати на оформлення страхових договорів та забезпечити безперервний доступ страхувальників до основних страхових послуг. Одночасно автоматизація операційних процесів сприяє скороченню адміністративних витрат, підвищенню продуктивності праці персоналу та оптимізації використання фінансових ресурсів компанії.

Інтеграція цифрових систем комунікації, зокрема чат-ботів, інтелектуальних інформаційних сервісів та автоматизованих консультаційних платформ, забезпечує більш оперативну взаємодію з клієнтами, підвищує швидкість обробки звернень та покращує якість клієнтського супроводу. Це не лише позитивно впливає на рівень задоволеності страхувальників, але й створює додаткові можливості для залучення нових клієнтів та розширення частки компанії на страховому ринку.

Водночас модернізація інформаційного забезпечення фінансового управління, автоматизація обліково-аналітичних процесів, використання корпоративних цифрових систем та впровадження централізованого управління даними створюють умови для більш точного фінансового планування, контролю витрат та підвищення якості управлінських рішень.

Позитивна динаміка прибутковості, покращення фінансової стійкості та зміцнення ринкових позицій ПрАТ СК «Євроінс Україна» підтверджують доцільність використання сучасних цифрових та інформаційно-аналітичних рішень у системі фінансового управління. Отже, реалізація інноваційних підходів не лише сприяє покращенню фінансово-економічних результатів діяльності компанії, але й забезпечує зміцнення її конкурентних переваг, зростання довіри клієнтів та формування стійких передумов для довгострокового розвитку на страховому ринку.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було розроблено та науково обґрунтовано механізми інтеграції інноваційних рішень у систему фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» в умовах воєнного стану, що дало змогу сформулювати такі висновки:

1. Однією з визначальних передумов забезпечення фінансової стійкості та підвищення ефективності фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» є формування збалансованого страхового портфеля. Саме оптимальна структура страхових продуктів дозволяє компанії досягати необхідного рівня прибутковості, підтримувати платоспроможність та мінімізувати ризики, пов'язані з реалізацією окремих страхових послуг. Запропонована у дослідженні економіко-математична модель дала можливість формалізувати процес прийняття управлінських рішень щодо визначення оптимальних часток кожного виду страхування у структурі страхового портфеля. Практичне використання даного підходу дозволяє ПрАТ СК «Євроінс Україна» не лише підвищити точність фінансового планування, але й сформулювати стратегічні орієнтири розвитку страхової діяльності, спрямовані на зміцнення фінансової стабільності в умовах зовнішньої нестабільності. Водночас збалансований страховий портфель забезпечує ефективний розподіл ресурсів між різними страховими напрямками, знижує концентрацію ризиків та створює передумови для довгострокового фінансового розвитку страховика.

2. За результатами проведеного моделювання та використання інструментарію прогнозування було сформовано оптимальну структуру страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка забезпечує найбільш ефективне співвідношення між прибутковістю та рівнем допустимого ризику. Проведені розрахунки показали, що найбільш доцільними для включення до структури збалансованого страхового портфеля є такі напрями, як «Зелена карта», добровільне медичне страхування (ДМС) та інші види страхування,

частка кожного з яких становить по 20% загального портфеля. Додатково до структури оптимального портфеля увійшли страхування майна з питомою вагою 16,88%, а також ОСЦПВ та КАСКО, частка яких склала відповідно 12,29% та 10,83%. Отримані результати мають важливе прикладне значення для ПрАТ СК «Євроінс Україна», оскільки можуть бути використані керівництвом компанії при розробці стратегії розвитку страхових продуктів, удосконаленні перестраховальної політики та формуванні більш стійкої моделі управління страховим бізнесом.

3. Важливим напрямом підвищення ефективності фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» є впровадження інноваційних управлінських інструментів, що забезпечують оперативну адаптацію до змін зовнішнього середовища, оптимізацію витрат та підвищення якості управлінських рішень. У межах дослідження було запропоновано використання економетричного підходу для оцінювання взаємозалежності між чистими витратами на страхові виплати та чистим фінансовим результатом компанії. Проведене моделювання дозволило встановити наявність суттєвого впливу витрат на страхові виплати на прибутковість страховика, що створює можливості для більш ефективного управління страховими резервами, витратами та структурою страхового портфеля.

ВИСНОВКИ

В даній кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні підходи та практичні аспекти інтеграції інноваційних рішень фінансового управління страховими компаніями. За результатами дослідження представимо наступні висновки:

Фінансова діяльність страхової компанії являє собою системно організований комплекс управлінських та фінансово-економічних заходів, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей розвитку, нарощування фінансового потенціалу, ефективне використання капіталу та своєчасне виконання зобов'язань перед учасниками страхових відносин. Зміст такої діяльності охоплює процеси формування, розподілу та використання фінансових ресурсів, залучення зовнішніх джерел фінансування, а також отримання й виплату фінансових доходів.

Фінансова діяльність страховиків виступає важливим елементом забезпечення безперервного функціонування страхової організації та включає операції, пов'язані з управлінням власним і позиковим капіталом. До її основних складових належать емісія та зворотний викуп акцій, виплата дивідендів акціонерам, залучення кредитних ресурсів, обслуговування боргових зобов'язань та регулювання грошових потоків. Основними джерелами фінансових надходжень є операції з капіталом та борговими інструментами, тоді як витрати формуються за рахунок погашення зобов'язань, податкових платежів, виплат власникам та інших фінансових операцій.

Ефективне управління фінансовими ресурсами є одним із ключових факторів розвитку страхових компаній, оскільки значна частина страховиків орієнтується на забезпечення стабільного прибуткового зростання, підвищення операційної ефективності, оптимізацію структури капіталу та реалізацію стратегічних напрямів розвитку. Впровадження сучасних інструментів фінансового менеджменту та трансформація фінансових процесів дозволяють страховим компаніям підвищувати якість контролю, продуктивність внутрішніх процесів, ефективність використання кадрового потенціалу та посилювати роль фінансової аналітики у формуванні бізнес-стратегії.

Проведене дослідження діяльності ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка займає вагомі позиції на вітчизняному страховому ринку, дозволило оцінити особливості функціонування страховика в сучасних умовах господарювання. Аналіз фінансово-економічних та комерційних показників компанії засвідчив

позитивну динаміку ключових параметрів її розвитку. Зокрема, встановлено зростання вартості активів, обсягів власного капіталу та чистого фінансового результату, що свідчить про зміцнення ресурсного потенціалу компанії, підвищення рівня її фінансової незалежності та ефективність реалізації обраної стратегії розвитку.

Дослідження системи фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» показало, що фінансова політика компанії орієнтована на забезпечення належного рівня платоспроможності, підтримання фінансової рівноваги, формування стабільної прибутковості та мінімізацію ризиків страхової діяльності. Основу фінансового менеджменту страховика формують механізми управління ризиками, фінансове планування, бюджетний контроль, управління інвестиційними ресурсами та оптимізація структури капіталу. Організаційне забезпечення фінансового управління здійснюється через відповідний фінансовий блок компанії, до складу якого входять підрозділи інвестиційного управління, економічного аналізу, бюджетного планування, актуарних розрахунків та бухгалтерського супроводу. Упродовж досліджуваного періоду фінансова діяльність ПрАТ СК «Євроінс Україна» була зосереджена на формуванні достатнього обсягу страхових резервів, а також на реалізації політики поточного та довгострокового фінансового інвестування.

Оцінювання ефективності управління фінансовою діяльністю ПрАТ СК «Євроінс Україна» дало змогу встановити позитивну динаміку інтегрального показника фінансової надійності, а також збереження прибутковості основних напрямів господарської діяльності. Результати проведеного аналізу свідчать, що компанія демонструє здатність адаптувати власну фінансову політику до змін зовнішнього середовища, підтримувати достатній рівень фінансової стійкості та забезпечувати стабільне виконання страхових зобов'язань перед клієнтами навіть в умовах економічної нестабільності та воєнних викликів. Загальна динаміка фінансових показників підтверджує ефективність діючої системи фінансового управління та наявність потенціалу для подальшого стратегічного розвитку ПрАТ СК «Євроінс Україна».

Однією з визначальних передумов забезпечення фінансової стійкості та підвищення ефективності фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» є формування збалансованого страхового портфеля. Саме оптимальна структура страхових продуктів дозволяє компанії досягати необхідного рівня прибутковості, підтримувати платоспроможність та мінімізувати ризики, пов'язані з реалізацією окремих страхових послуг. Запропонована у дослідженні економіко-математична модель дала можливість формалізувати процес прийняття управлінських рішень щодо визначення оптимальних часток кожного виду страхування у структурі страхового портфеля. Практичне використання даного підходу дозволяє ПрАТ СК «Євроінс Україна» не лише підвищити точність фінансового планування, але й сформулювати стратегічні орієнтири розвитку страхової діяльності, спрямовані на зміцнення фінансової стабільності в умовах зовнішньої нестабільності. Водночас збалансований страховий портфель забезпечує ефективний розподіл ресурсів між різними страховими напрямками, знижує концентрацію ризиків та створює передумови для довгострокового фінансового розвитку страховика.

За результатами проведеного моделювання та використання інструментарію прогнозування було сформовано оптимальну структуру страхового портфеля ПрАТ СК «Євроінс Україна», яка забезпечує найбільш ефективне співвідношення між прибутковістю та рівнем допустимого ризику. Проведені розрахунки показали, що найбільш доцільними для включення до структури збалансованого страхового портфеля є такі напрями, як «Зелена карта», добровільне медичне страхування (ДМС) та інші види страхування, частка кожного з яких становить по 20% загального портфеля. Додатково до структури оптимального портфеля увійшли страхування майна з питомою вагою 16,88%, а також ОСЦПВ та КАСКО, частка яких склала відповідно 12,29% та 10,83%. Отримані результати мають важливе прикладне значення для ПрАТ СК «Євроінс Україна», оскільки можуть бути використані керівництвом компанії при розробці стратегії розвитку страхових продуктів, удосконаленні

перестраховальної політики та формуванні більш стійкої моделі управління страховим бізнесом.

Важливим напрямом підвищення ефективності фінансового управління ПрАТ СК «Євроінс Україна» є впровадження інноваційних управлінських інструментів, що забезпечують оперативну адаптацію до змін зовнішнього середовища, оптимізацію витрат та підвищення якості управлінських рішень. У межах дослідження було запропоновано використання економетричного підходу для оцінювання взаємозалежності між чистими витратами на страхові виплати та чистим фінансовим результатом компанії. Проведене моделювання дозволило встановити наявність суттєвого впливу витрат на страхові виплати на прибутковість страховика, що створює можливості для більш ефективного управління страховими резервами, витратами та структурою страхового портфеля.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабенко А.С., Андрущенко Д.І. Попит на страхові послуги юридичних осіб: виклики воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-162>

2. Богріновцева Л.М., Ключка О.В., Заїчко І.В. Розвиток та впровадження інноваційних підходів до фінансового управління страховими компаніями в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-57>
3. Братюк В., Меденці М. Особливості менеджменту страхової компанії. *Фінансове регулювання зрушень у економіці України : збірник тез доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної Інтернет- конференції (м. Мукачєво, 23 березня 2023 р.)*. Мукачєво : Вид-во МДУ, 2023. С. 136–138.
4. Братюк В.П., Гудачок Я.Ю. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України. *Ефективна економіка*. 2023. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3509>.
5. Виговська Н. Г., Доманчук А. І. Формування напрямків гармонізації інтересів основних суб'єктів страхування. *Вісник Житомирського державного технологічного університету Серія: Економічні науки*. 2018. № 1 (83) С. 104-110.
6. Віленчук О. М. Інноваційні стратегії управління діяльністю страхових компаній: міжнародний та національний контексти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. №. 41. С. 65–70.
7. Внукова Н. М. Оцінка фінансового потенціалу страхових компаній. *Страховий ринок України у світлі євроінтеграції: новітні виклики та тренди : збірник матеріалів VI Міжнар. наук.-пр. конф. (м. Київ, 23 березня 2023 р.)*. Київ : КНЕУ, 2023. С. 13–14.

8. Волосович С., Фоміна О. Технологічні інновації на страховому ринку. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 5. С. 124–137.
9. Галушак В.В. Перестраховання як необхідна умова забезпечення фінансової стійкості та нормальної діяльності страховика. *Економіка і суспільство*. 2016. № 2. С. 513-517.
10. Гладчук О.М. Фінансова безпека українських страхових компаній у сучасних реаліях. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-40>.
11. Глухова В.І., Крот Л.М. Управління ризиками діяльності страхових компаній в контексті фінансової безпеки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-81>.
12. Говорушко Т.А. Роль власного капіталу у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. *Агросвіт*. 2017. № 7. С. 68-71.
13. Гнатюк Л., Тимошик Н. Інноваційні механізми фінансового управління у страхових компаніях. *Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 25 листопада 2024 р. / за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2024. С.91-93.*
14. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436 – IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
15. Гудзь О.Є. Концептуальні засади формування системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 32. С. 330-340.
16. Гузела І.А. Теоретико-методичні підходи до аналізу фінансових результатів діяльності страховиків України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2018. № 11. С. 115-121.
17. Давиденко Д.О., Шорох В.Д. Діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану. *Наукові дослідження молоді з проблем європейської*

- інтеграції: зб. тез доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. мол. учен. та студ. (6 квітня 2023 року, м. Харків, Україна). Харків, 2023. С. 101–103.*
18. Деркач О.М. Фактори впливу на стан фінансової безпеки страхового ринку. *Бізнес-Інформ.* 2012. Вип. 6. С. 187–190.
19. Доманчук А. І. Методичний підхід до прийняття управлінських рішень страховими компаніями в умовах невизначеності. *Економіка, управління та адміністрування.* 2022. № 1. 83–92.
20. Доманчук А. І. Страховий інтерес як детермінанта управління фінансами страхових компаній. *Підприємництво та інновації. Науковий журнал з питань економіки та бізнесу.* 2020. № 11. Ч.2. С. 83-90.
21. Доманчук А. І. Управління фінансами страхових компаній в Україні: прикладні аспекти. *Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво.* 2019. № 2. С. 152-161.
22. Доманчук А. І. Формування системи управління фінансами страхових компаній. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Вип. 30. С. 60- 67.
23. Дранус В., Дранус Л., Трушкіна Н. Інноваційні підходи до управління платоспроможністю страхової компанії в Україні. *Вісник Львівського національного екологічного університету. Серія «Економіка АПК».* 2023. № 30. С. 151–156.
24. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/01/60-1.pdf>.
25. Журавка О.С. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
26. Загородній А. Г., Вознюк Л. Г. Фінансово-економічний словник: довідник. Київ: Знання, 2017. 1072 с.
27. Землячова О.А. Оцінка фінансового стану страховика та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції.* 2014. № 2. С. 54-66.

28. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці : навчальний посібник. Міжнародний університет фінансів. Київ: Основа, 2016. 267 с.
29. Кисільова І.Ю., Гаркуша О.В. Фактори формування та методи оцінювання фінансової стійкості страхових компаній України. Глобальні та національні проблеми економіки. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2018. Вип. 21. С. 591-595.
30. Клапків Л.М., Клапків Ю.М., Свірський В.С. Клапків Л.М. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління : монографія. Івано-Франківськ. 2020. 171 с.
31. Клепікова О.А., Поліщук С.О., Сарамков О.А., Нечай Д.В. Аналіз головних показників фінансової стійкості страхових компаній з використанням імітаційного моделювання. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2019. № 96. С. 80-94.
32. Кнейслер О.В. Формування системи управління фінансовими потоками страхових компаній. *Схід*. 2015. № 5. С. 55-59.
33. Ковальчук Н.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університету ім. Ю.Федьковича, 2019. 334 с.
34. Криленко В.І., Рудь І.Ю. Страховий менеджмент: опорний конспект. МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2020. 127 с.
35. Кулина Г. М. Інноваційні підходи до розвитку страхової діяльності в Україні та світі. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-пр. конф. (м. Херсон, 25–26 квіт. 2019 р.)*. Херсон, 2019. С. 639–641.
36. Леськів Г.З., Верескля М. Р. Безпека життєдіяльності та охорона праці: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 262 с.
37. Марина А.С., Пеценко М.В. Страховий ринок України в умовах війни. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. Вип. 5(05). С. 44–51.

38. Марценюк-Розарьонова О.В., Бондар А.В. Аналіз фінансового потенціалу страхової компанії та механізму його формування. *Інвестиції: практика та досвід*. № 22/2018. С. 61-65.
39. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підручник для ст-ів ВНЗ. К.: Центр учбової літератури, 2019. 504 с.
40. Омелянвич Л.О., Чайковська О.В., Долматова Г.Є. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник. Вид. 2-ге, переробл. і доповн. Київ: Знання, 2021. 231 с.
41. Офіційне Інтернет-представництво Національного банку України: Регулювання ринку небанківських фінансових послуг. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market>
42. Петрук О. М. та ін. Планування в системі фінансового менеджменту страхових компаній в умовах воєнного стану. *Економічна наука*. 2023. № 1. С. 5–8.
43. Петрук О. М. та ін. Антикризове фінансове управління страховими компаніями. *Ефективна економіка*. 2023. № 4. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/37225>
44. Поліщук О. А., Лейміч Д. С. Організація управління фінансами страхових компаній в Україні. *Матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Якість економічного розвитку: глобальні і локальні аспекти»* 2013. 17 червня. С. 5-8.
45. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-ІХ. Дата оновлення: 01.01.2024. DOI: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 17.09.2024).
46. Пузирьова П., Покальчук О. Інноваційні стратегії формування та розвитку конкурентоспроможної діяльності страхових компаній у сфері міжнародного та національного контексту. *Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації : матеріали V Міжнар. наук.-пр. конф. (м. Київ, 6 жовтня 2023 р.)*. Київ : КНУТД, 2023. С. 54–55.

47. Сакун М.М., Москалюк І.В., Нагорнюк В.Ф. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» III-IV рівнів акредитації для всіх напрямків підготовки. за редакцією Сакуна М.М. Одеса: Видавництво , 2017. 400 с.
48. Ситник Н., Михайлюк М. Загрози та ризики фінансової безпеки страхового ринку України в умовах війни. *Молодий вчений*. 2023. № 5 (117). С. 169–173.
49. Сичікова Я.О. Основи охорони праці : навч. посіб. Бердянськ: БДПУ, 2016. 292 с.
50. Скрипник Г.О., Якименко В.П. Діяльність страхових компаній України в умовах воєнного стану. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. №2 (11). С.151-156.
51. Сосновська О. О., Сіренька І. І. Тенденції інноваційного розвитку страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та фінансових інновацій*. 2021. Т. 2. № 8. С. 20–30.
52. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.
53. Тимошик Н. С. Впровадження європейських стандартів у страховий менеджмент України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»: Серія: «Економічні науки»*. 2024. №6. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-10061>
54. Тимошик Н.С. Загальний стан та пріоритетні напрями розвитку фінансового ринку в умовах війни. *Modern science: challenges of today: Collective monograph. Bratislava, Slovakia*, 2023. pp. 89 – 124.
55. Тимошик Н.С. Страховий ринок України в контексті демографічних змін. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»*: зб. тез доповідей, 03 листопада 2023 р. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2023. С.

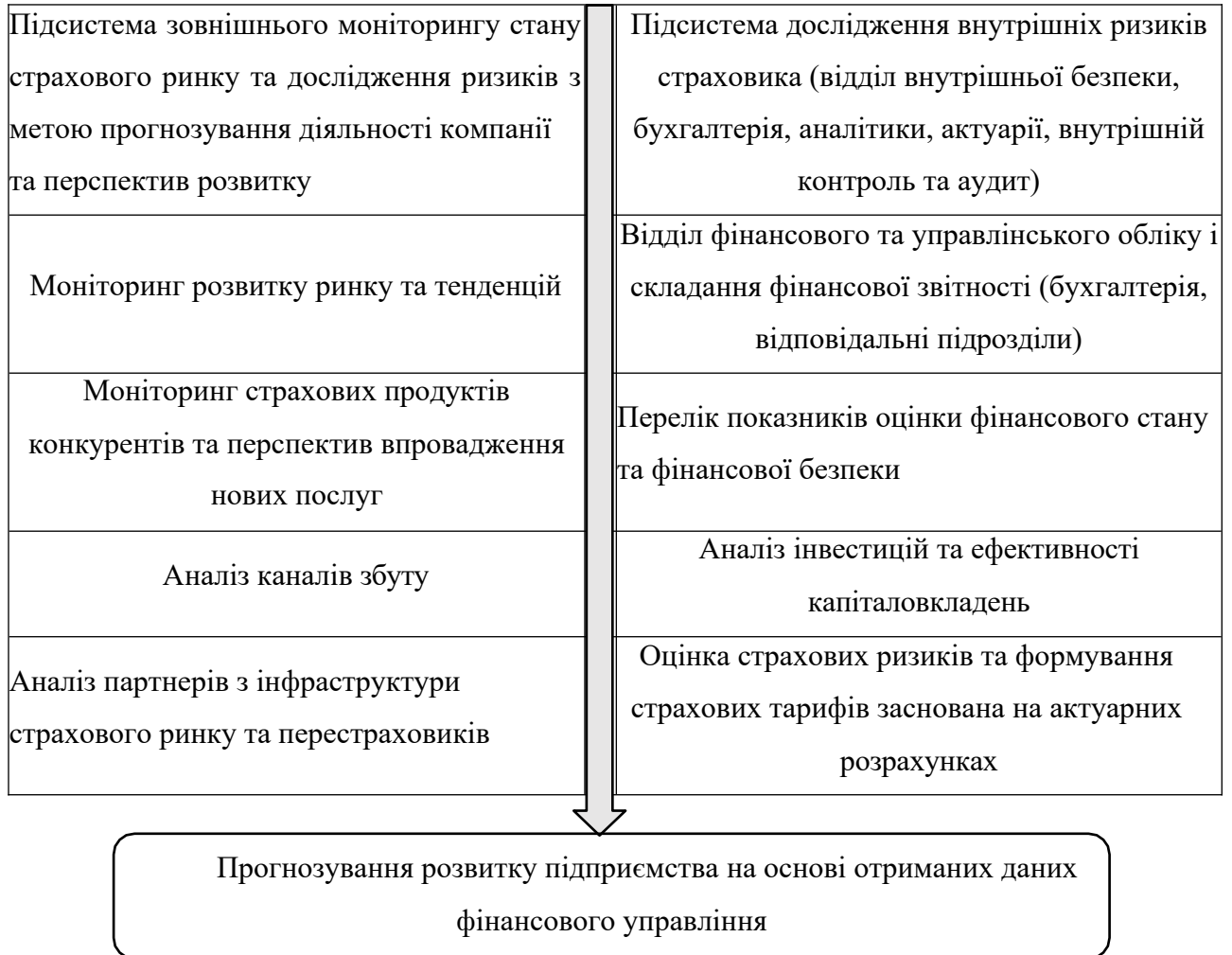
130 – 132.

56. Тимошик Н.С., Гнатюк Л. Інтеграція банківського та страхового ринку України. *Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах»*: зб. тез доповідей, 03 листопада 2023 р. Тернопіль : ФОП Паляниця В.А., 2023. С. 128 – 130.
57. Тимчак М., Чізмар Т. Виклики функціонування страхового ринку України в умовах воєнного часу. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти* : збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. (м. Ужгород, 1 грудня 2023 р.). Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2023. С. 257–258.
58. Федорович І.М. Вдосконалення каналів реалізації страхових послуг в епоху цифрових інновацій. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-95>.
59. Чуницька І. І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 71. С. 251–258.
60. Юрчик І.Б. Перспективи розвитку корпоративної соціальної відповідальності страхового бізнесу в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-53>.
61. Tymoshyk N. S., Grebeniuk N. V., Riznyk N., Zhurylo V. V., Dobizha N. V. Interaction of banks and insurance companies in the context of the sale of insurance products. *Journal of the Balkan Tribological Association*. 2023. Vol. 27, Issue 4, pp. 697–710.

ДОДАТКИ

Додаток А

Система фінансового управління в страхових компаніях

Джерело: складено автором на основі [20, с.85]

Ключові напрями та шляхи для реалізації оптимізації управління
фінансами в страхових компаніях

Напрямок	Шляхи реалізації
Оцінка ефективності фінансового управління	Проведення комплексної оцінки фінансового управління компанією.
Визначення основних напрямків удосконалення фінансового управління на засадах ризик- менеджменту	Визначення пріоритетних напрямків для оптимізації фінансового управління з урахуванням ризиків.
Теоретичні засади фінансового управління	Вивчення і впровадження сучасних теоретичних підходів та методів фінансового управління.
Організаційно-методичні аспекти управління	Розробка та впровадження внутрішніх процедур та методики управління фінансами.
Розробка науково-практичних рекомендацій підвищення ефективності фінансового управління в страховій сфері	Розробка конкретних рекомендацій для підвищення ефективності фінансового управління.
Оптимізація портфеля страхових продуктів	Аналіз та адаптація портфеля страхових послуг до змін на ринку та потреб споживачів, що дозволяє збільшити прибутковість та знизити ризику.
Ефективне управління ризиками	Розвинення системи ризик-менеджменту для зменшення фінансових ризиків та забезпечення стабільності.
Підвищення ефективності інвестиційної діяльності	Розроблення стратегій інвестування, які дозволяють отримувати високий дохід від інвестиційних активів.
Ефективна фінансова аналітика	Впровадження сучасних інструментів аналізу фінансової діяльності для прийняття обґрунтованих фінансових рішень.
Ефективна дебіторська практика	Оптимізація процесів взаємодії з клієнтами та контроль над заборгованістю.
Покращення керування ліквідністю	Забезпечення належного рівня ліквідності для вчасного виконання фінансових зобов'язань.
Фінансова освіта персоналу	Підвищення фінансової грамотності та компетентності співробітників у сфері фінансів та страхування.
Стратегічне планування	Розроблення довгострокових стратегій та планів для досягнення фінансових цілей та забезпечення стійкого розвитку.
Аудит та контроль	Посилення фінансового контролю та проведення регулярних аудиторських перевірок.
Використання інноваційних технологій, діджиталізація галузі	Запровадження сучасних ІТ-рішень для оптимізації фінансових процесів та покращення обслуговування клієнтів.

Джерело: складено автором на основі [32, с.58]